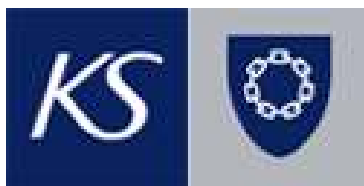

REPUBLIKA SRBIJA
AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA
OPŠTINA BEČEJ

STRATEGIJA ODRŽIVOG RAZVOJA
OPŠTINE BEČEJ
2007-2017

LA 21
Bečej - Óbecse

maj 2007.

SADRŽAJ

Rezime.....	4
Spisak učesnika u izradi SOR.....	11
Spisak skraćenica.....	12
I UVOD.....	15
I.1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE.....	15
I.2. UČESNICI U IZRADI STRATEGIJE.....	17

II PROFIL OPŠTINE BEČEJ	18
II.1. OPŠTI PODACI	18
II.1.1. Položaj i veličina	18
II.1.2. Kratak istorijski pregled	18
II.1.3. Stanovništvo	20
II.2. PRIRODNI ČINIOCI	21
II.2.1. Klima i geografski položaj	21
II.2.2. Hidrologija	21
II.2.3. Zemljište	22
II.2.4. Biljni i životinjski svet	23
II.3. IZVEDENI RESURSI	23
II.3.1. Industrija i MSP	23
II.3.2. Poljoprivreda	24
II.3.3. Turizam i uslužne delatnosti	24
II.3.4. Saobraćajna infrastruktura	24
II.3.5. Demokratski i institucionalni kapaciteti	25
II.3.6. Obrazovanje	25
III VIZIJA RAZVOJA OPŠTINE BEČEJ	26
IV STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA	27
IV.1. URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE	27
IV.2. INFRASTRUKTURA	29
IV.3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	30
IV.4. EKONOMSKI RAZVOJ	34
IV.5. SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	39
IV.5a Socijalna zaštita	39
IV.5b Zdravstvena zaštita	40
IV.6. OBRAZOVANJE, KULTURA, FIZIČKA KULTURA I MLADI	41
IV.6a Obrazovanje	41
IV.6b Kultura	42
IV.6c Fizička kultura	43
IV.6d Mladi	45
IV.7. LJUDSKI RESURSI	46
V PRIKAZ, ANALIZA STANJA I ZAKLJUČCI	48
V.1. URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE	48
V.2. INFRASTRUKTURA	51
V.3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	64
V.4. EKONOMSKI RAZVOJ	83
V.5. SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	96
V.5a. Socijalna zaštita	96
V.5b Zdravstvena zaštita	102
V.6. OBRAZOVANJE, KULTURA, FIZIČKA KULTURA I MLADI	105
V.6a Obrazovanje	105
V.6b Kultura	111
V.6c Fizička kultura	113
V.6d Mladi	118
V.7. LJUDSKI RESURSI	122
VI LITERATURA	129
VII PRILOZI	132

BUDUĆNOST JE NAŠA ZAJEDNIČKA STVAR

Poštovane sugrađanke i sugrađani,

zamislite stari, pohabani brod na morskoj pučini sa pokvarenim spravama za navigaciju, sa slomljenim kormilom, sa kapetanom i posadom kojima je svejedno što brod nigde ne stiže, sa putnicima koji, na palubi, gledaju i komentarišu to besciljno plutanje broda po površini mora, a ništa ne preduzimaju.

Ova naša opština, prema osećanju samih građana, u dobroj meri bi se mogla uporediti sa tim brodom, u prethodnih petnaestak godina...

Jedna manja grupa ljudi postavila je pitanje: da li ima smisla biti na takvom brodu, bilo kao član posade, bilo kao putnik? Odnosno, ima li smisla živeti u takvoj opštini, bilo kao nosilac vlasti, bilo kao običan građanin? To je staro pitanje: da li biti neaktivni posmatrač ili aktivni kreator svoje sudbine?

Njihov odgovor i odluka se nalazi pred vama.

Strategija održivog razvoja (Lokalna Agenda 21) je proces i dokument koji jedno besciljno, ili nedovoljno usmereno bivstvovanje zajednice usmerava ka smislenom i organizovanom životu kako same zajednice, tako i njenih pojedinačnih članova. Upravo to je radilo preko sto ljudi, naših sugrađana, proteklih godinu i po dana: usmeravali smo našu opštinu ka jasnim ciljevima, sa jasnim merama i aktivnostima koje nas mogu dovesti do kvalitetnijeg i sadržajnijeg života.

U taj proces **usmeravanja** uključeno je veoma mnogo ljudi: od naših najmlađih sugrađana do najstarijih, od manje obrazovanih do onih sa visokim školama, od zaposlenih do nezaposlenih...Kao što se grudva bačena sa vrha planine, pretvori u lavinu tako je i izrada Strategije održivog razvoja, od inicijative nekolicine ljudi prerasla u pokret za jasnim definisanjem naše sopstvene budućnosti u raznim oblastima naših života. To i jeste suštinski smisao izrade Lokalne Agende 21 - da sami, svojom voljom i svojom pameću projektujemo sopstvenu budućnost u prostoru u kojem živimo, a na koji možemo aktivno da utičemo.

Kao i mnogo puta do sada pokazalo se da mi, Bečejci, nismo sami, da imamo prijatelje koji o nama imaju bolje mišljenje nego što ga sami o sebi imamo. Tako smo čitav ovaj proces sprovodili sa našim prijateljima iz Stalne Konferencije Gradova i Opština Srbije (SKGO) i sa našim norveškim prijateljima. Dugujemo im veliku zahvalnost na podršci, na njihovom verovanju u nas, kada nam je zaista bilo teško u periodu naših političkih turbulencija, kada su mnogi mislili da je još jedan projekat, još jedna dobra zamisao propala.

Kao što grmljavina u daljini nagoveštava kišu, tako i ovaj dokument nagoveštava jednu potpuno **novu dimenziju** našeg odnosa prema sopstvenom gradu i opštini, prema životu koji želimo da vodimo na ovom prostoru. Nakon obavljenih javnih rasprava i razgovora, nakon usvajanja ovog dokumenta od strane lokalnog parlamenta Strategija održivog razvoja postaje najvažnija **Javna Knjiga** u koju su upisane naše sudbine, naša sadašnjost i budućnost. Kao i naših potomaka. To je naš Vodič u budućnost. Ipak, najveću **odgovornost** za realizaciju Strategije održivog razvoja imaju oni koje vi, svojim glasovima, birate i dajete im mandate da upravljaju našom zajednicom. Ovim dokumentom ste dobili moćno oruđe.

Poštovane sugrađanke i sugrađani, budućnost je, dakle, u našim rukama i ona predstavlja naše **zajedničko vlasništvo**.

Hvala svima koji su to shvatili i dali puni doprinos u izradi ovog dokumenta.

mr Zoran Subotički

REZIME STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA OPŠTINE BEČEJ

UVOD

Održivi razvoj svake zajednice, pa i lokalne, mora se strateški planirati i usmeravati kako bi se napravila distanca sa nivoa postojećeg stanja, na nivo koji se u budućnosti želi doseći.

Opština Bečej je shvatila važnost planiranja u vremenu koje dolazi i izradila **Strategiju održivog razvoja**, sa namerom da odgovori na ključno pitanje: kakvu zajednicu želimo da imamo u budućnosti, za nas i naše potomstvo?

Ovaj dokument, dakle, predstavlja dugoročnu projekciju razvoja naše opštine, sa preciziranim strateškim ciljevima, sa merama i aktivnostima koje nas dovode do realizacije definisanih ciljeva u sedam oblasti planiranja.

Izrada Strategije održivog razvoja trajala je od jula meseca 2005. godine do maja 2007. godine, sa određenim prekidima u tom periodu zbog političkih turbulencija koje su čitav proces mogle ugroziti i našu opštinu lišiti mogućnosti da svoju budućnost definiše na ovaj način.

Otuda je važno istaći da je Strategija održivog razvoja "živi" dokument, podložan promenama, kritičkom promišljanju u skladu sa potrebama, okolnostima i drugim faktorima, i pozitivnim i negativnim, koji se javljaju u realizaciji projektovanih namera i ciljeva. Samim tim ovaj dokument ne predstavlja ograničavajući faktor, već inspiraciju kako sadašnjim, tako i budućim generacijama.

Uzimajući u obzir nagomilane probleme u svakodnevnom životu naše lokalne zajednice, kao i nepostojanje niza strateških dokumenata koji nedvosmisleno ukazuju na poželjne pravce razvoja, na Strategiju održivog razvoja, u ovoj formi, treba gledati i kao na pionirski projekat i poduhvat.

Građani opštine Bečej su svoju iskrenu želju za smislenim, dobro organizovanim i kvalitetnim životom pokazali svojim značajnim učešćem u izradi ovog dokumenta čime su umnogome pomogli Opštinskom forumu i Radnim grupama da njihove potpuno realne i dostižne želje pretoče u metodološki definisan plan razvoja lokalne zajednice.

Opšta saglasnost, kako građana, tako i stručne javnosti sastoji se u zaključku: da se energija svih relevantnih ljudi i institucija mora usmeriti ka *reformi ukupne lokalne uprave do nivoa stvaranja jedne ozbiljne, **preduzetničke samouprave** koja će predstavljati motor ukupnog razvoja opštine Bečej.*

OPŠTI PODACI O OPŠTINI BEČEJ

Opština Bečej nalazi se u samom geografskom centru Vojvodine, severne pokrajine Republike Srbije. Čine je grad Bečej i naselja Bačko Petrovo Selo, Bačko Gradiše, Radičević, Mileševo, Drljan i Poljanice. Ukupna površina je 487 m², dok se broj stanovnika kreće oko 41.000.

Klimatski, teritorija opštine nalazi se u srednjem delu severnog umerenog pojasa – umereno kontinentalni klimatski tip. Nadmorska visina se kreće oko 82mm.

Oslanja se na reku Tisu svojom istočnom granicom, i pored ove reke, bogata je vodotokovima rečica (Čik i Beljanska bara), bara (Ilidža i druge), mrtvaja (Mrtva Tisa kod Čuruga, Mrtva Tisa – Medenjača) i kanalima (Veliki Bački kanal, razvijena mreža kanala za navodnjavanje). Pored površinskih voda, teritorija opštine bogata je i arterskom i subarterskom vodom koja se koristi za piće, industriju, a veoma je poznata i lekovita jodna, tzv »žuta« voda. Takođe, u zemljišnim slojevima prisutan je i ugljen-dioksid, što teritoriju opštine Bečej čini specifičnom u Srbiji.

Zemljište na teritoriji Opštine Bečej spada u red najkvalitetnijih. Čak 86% teritorije opštine čini obradivo zemljište, a 83% čini tip zemljišta černozem i livadska crnica (najplodniji zemljišni tipovi).

Sama rasprostranjenost obradivog zemljišta govori u prilog činjenici da je teritorija opštine Bečej slabo pošumljena – pre svega šumski pojasevi uz reku Tisu i Veliki Bački kanal mestimično, bagremaci oko salaša, kao i vetrozaštitni pojasevi i drvoredi uz saobraćanice. Od prizmene vegetacije, najčešća je stepska vegetacija – trave.

Životinjski svet nije raznolik i čine ga stepska fauna, a ono što Bečej izdvaja jeste velika kolonija čaplji.

Prirodni potencijali (klima, kvalitet zemljišta, vodotokovi) pogoduju razvoju poljoprivrede, te je na prostoru opštine veoma razvijena intenzivna zemljoradnja (pre svega ratarsvo) i stočarstvo, te ovu granu čini najbitnijom granom privrede (31% GNP opštine). Ovi činioci uticali su na razvijenu prerađivačku prehrambenu industriju (mada ne i dovoljno razvijenu koliko kapaciteti i mogućnosti dozvoljavaju). S druge strane, decenijama prisutna industrija obrade metala, drveta i tekstila ograničena je, pored istorijski poznatih razloga, nedovoljnom iskorišćenošću postojećih kapaciteta i nepovezanošću velikih industrija sa malom privredom i zanatstvom, što je dovelo do njene stagnacije. Turizam, kao veoma perspektivna grana za razvoj u opštini Bečej, i pored velikih potencijala (lekovita jodna voda), nije razvijen.

Saobraćajna infrastruktura, i pored dobrog strateškog položaja, nije dovoljno razvijena. Opština je povezana putnom saobraćajnom mrežom sa svim okolnim opštinama, a preko njih i velikim centrima: Novim Sadom, Suboticom i Beogradom. Međutim, udaljenost od autoputa Beograd – Budimpešta i nepostojanje direktnog priključenja na isti smanjuje razvojne šanse Opštine. Željeznički saobraćaj obavlja se u veoma slabom intezitetu sa Novim Sadom, dok je trasa ka severu (Senti) potpuno ruinirana. I pored velikog potencijala u vodnom saobraćaju, nepostojanje luke trenutno umanjuje mogućnost razvoja ovog vida saobraćaja.

METODOLOGIJA

Proces izrade ove Strategije utvrđen je na osnovu metodologije projektnog tima SKGO.

Prvi korak sastojao se u donošenju Odluke o otpočinjanju procesa izrade Strategije održivog razvoja, koju je donela Skupština opštine, na svojoj sednici od 7. jula 2005. godine, kao i imenovanjem opštinskog poverenika i članova Opštinskog foruma.

Na osnovu prethodno izrađene Mape resursa i Profila opštine, Opštinski forum je izradio Prikaz i analizu stanja iz kojeg su proistekle *oblasti planiranja*:

- *urbanizam i prostorno planiranje,*
- *infrastruktura,*
- *zaštita životne sredine,*
- *ekonomski razvoj,*
- *socijalna i zdravstvena problematika,*
- *kultura, obrazovanje, sport i mladi i*
- *ljudski resursi.*
-

Sledeći korak bio je Analiza postojećih i pretpostavljenih potencijala, a po oblastima planiranja. Iz svega toga, proistekla je i vizija naše zajednice:

Bečej kao multietnička, multikulturna i ekonomski razvijena zajednica koja svojim građanima obezbeđuje ambijent življenja u urbanoj, ekološki zdravoj sredini, u kojoj će moći da zadovolje i razvijaju svoje duhovne, materijalne i društvene potrebe,

kao i slogan, koji je dobijen anketiranjem preko četiri hiljade građana i glasi:

Bečej – moj centar sveta.

Imajući viziju kao ideju vodilju, Opštinski forum preko svojih radnih grupa, usvojio je strateške ciljeve i prioritete po oblastima planiranja, što je činilo osnovu za otpočinjanje kodifikacije svih usvojenih dokumenata u nacrt Strategije održivog razvoja opštine Bečej. Ovaj nacrt, po oblastima, raspravljan je i dopunjavan na sastancima sa građanima (otvoreni razgovori tokom aprila 2007. godine), a potom tako dopunjen i na javnoj raspravi koja je održana 22. aprila 2007. godine, dobijen je dokument pod nazivom Strategija održivog razvoja opštine Bečej.

PRIKAZ OSNOVNIH STRATEŠKIH CILJEVA

Urbanizam i prostorno planiranje

OSNOVNI CILJEVI

- Stvaranje planske osnove za uređenje i razvoj naselja i atara u skladu sa načelima održivog razvoja i realnih potreba
- povećanje efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja prostora,
- zaštita životne sredine i prirodnih, kulturnih i istorijskih vrednosti,
- dopuna postojećih i stvaranje novih urbanih vrednosti i negovanje ambijentalnih celina,
- očuvanje poljoprivrednog zemljišta,
- usklađenost izgradnje infrastrukture sa strategijom prostornog razvoja Republike

SPECIFIČNI CILJEVI

- Stvaranje bolje organizovane i koordinisane lokalne vlasti, lokalne administracije i javnih preduzeća u cijju kvalitetnije izrade urbanističke planske dokumentacije sa implementacijom ovih planova i kontrola korisnika prostora,
- Intenzivna promocija za uključivanje javnosti,
- Ugrađivanje principa dobre prakse i održivog razvoja u urbanističku plansku dokumentaciju.

Infrastruktura

OSNOVNI CILJ

- Završetak infrastrukturnih sistema namenjenih podizanju kvaliteta života i očuvanju okoline i zdravlja stanovništva

SPECIFIČNI CILJEVI

- Izgradnja i poboljšanje kvaliteta putne, željezničke i vodne saobraćajne infrastrukture
- modernizacija načina prenosa, štednja i pronalaženje alternativnih vidova energije
- izgradnja, rekonstrukcija i pravno regulisanje vodovodne, fekalno-kanalizacione i atmosfersko-kanalizacione mreže

Zaštita životne sredine

OSNOVNI CILJ

- Zaštita i unapređenje životne sredine

SPECIFIČNI CILJEVI

- Smanjenje negativnog uticaja privrede na životnu sredinu
- Održivo vodosnabdevanje naseljenih mesta opštine Bečej čistom pijaćom vodom, uz očuvanje kvaliteta vode za piće u gradu Bečeju i poboljšanjem nivoa kvaliteta u naseljenim mestima
- Smanjenje negativnog uticaja otpadnih i atmosferskih voda iz naselja na životnu okolinu
- Zaštita, sanacija i unapređenje otvorenih vodenih tokova u opštini Bečej
- Povećanje nivoa usluga sakupljanja, odnošenja, deponovanja i recikliranja komunalnog otpada
- Uvećanje ukupnog „zelenog fonda“ opštine, uz očuvanje postojećeg biodiverziteta
- Suzbijanje i iskorenjivanje ambrozije
- Očuvanje i unapređenje flore, faune i prirodnih staništa
- Smanjenje populacije nezbrinutih životinja

Ekonomski razvoj

OSNOVNI CILJEVI

- Dinamičan ekonomski razvoj i konkurentnost na domaćem i svetskom tržištu
- Opština Bečej – lider agrobiznisa u regionu na bazi kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i prerade, usklađene sa standardima
- Povećanje investicija u lokalnu privredu i otvaranje novih radnih mesta.
- Bečej, banjsko - rekreativni centar Potiskog regiona

SPECIFIČNI CILJEVI

Poljoprivreda

- Formiranje novih, specijalizovanih udruženja poljoprivrednika i organizacija za podršku
- Razvoj robnih (komercijalnih) gazdinstava sa standardizovanom i sertifikovanom proizvodnjom (EUREPGAP standard)

- Racionalna nabavka i korišćenje mehanizacije
- Racionalno gazdovanje prirodnim resursima

Industrija, MSP i usluge

- Stvaranje adekvatnih uslova za investiranje
- Povezivanje lokalne samouprave i lokalne privrede
- Podsticanje samozapošljavanja i podrška malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima

Turizam i ugostiteljstvo

- Izgradnja banjskog kompleksa
- Dobijanje statusa banjskog grada
- Privlačenje korisnika banjskih usluga i turista
- Podizanje nivoa turističke ponude opštine i razvoj drugih vidova turizma

Socijalna i zdravstvena zaštita

OSNOVNI CILJEVI

- Stvaranje lokalne zajednice kao društva solidarnosti i humanosti putem dobro organizovane mreže socijalne zaštite,
- dobro organizovano zdravstvo na celoj teritoriji opštine, s dovoljno dobro obučenog kadra,
- dostupnost najsavremenije dijagnostičke i terapijske opreme i uređaja, i dostupnost istih svim stanovnicima podjednako uz ravnopravno ušesće i državnog i privatnog sektora i značajnu ulogu lokalne uprave u okvirima zakonske regulative i materijalnog obezbeđenja.

SPECIFIČNI CILJEVI

Socijalna zaštita

- smanjenje siromaštva
- unapređenje obrazovanja i kulture dece i odraslih (dokvalifikacija i prekvalifikacija)
- unapređenje položaja dece bez roditeljskog staranja
- unapređenje položaja odraslih i starih bez adekvatnog staranja
- unapređenje položaja dece, odraslih i starih sa posebnim potrebama
- zaštita dece, žena i nemoćnih od zlostavljanja i zanemarivanja
- bolja informisanost navedenih kategorija o njihovim pravima
- Unapređenje rada sa starima

Zdravstvena zaštita

- reorganizacija i racionalizacija primarne zdravstvene zaštite
- definisanje pozitivne pronatalne politike
- smanjenje stope masovnih nezaraznih bolesti
- obezbeđivanje dovoljnog i stabilnog finansiranja

Obrazovanje, kultura, fizička kultura i mladi

OSNOVNI CILJEVI

- Unapređenje i osavremenjivanje sistema obrazovanja i vaspitanja u Opštini Bečej, radi njegovog što efikasnijeg doprinosa ekonomskom razvitku naše opštine i podršci razvoja demokratije u njoj,
- Integrisanost osavremenjenih i modernih obrazovnih institucija u savremene tokove razvoja privrede i društva,
- Obrazovanje po meri deteta i potreba privrede, a u cilju razvoja lokalne zajednice i ostanka naše dece u njoj,
- Savremen, dinamičan i sadržajan kulturni život, usmeren ka zadovoljenju najviših građanskih vrednosti i potreba multinacionalne zajednice;
- organizacija, modernizovanje i unapređenje sistema sporta, gde bi sportski sistem svojim delovanjem uticao na brži društveni, privredni, ekonomski, socijalni i kulturni razvitak opštine Bečej, i integracija sportskog sistema kao savremenog u buduće tokove razvoja društva i ekonomije,
- podizanje nivoa svesti o potrebama mladih i kreiranje zdrave okoline za razvoj i život mladih u Bečeju kroz svesno angažovanje institucija i mladih Bečejaca.

SPECIFIČNI CILJEVI

Obrazovanje

- Unapređenje i modernizacija predškolskog i školskog sistema
- Modernizacija i optimiziranje prostornih kapaciteta škola i vrtića preraspodelom, dogradnjom, izgradnjom
- Vaspitač i nastavnik stručno edukovan i otvoren za nove veštine i znanja i primenjivanje istih u procesu obrazovanja i vaspitanja
- Međuinstitucionalna saradnja - horizontalno i vertikalno povezivanje institucija
- Bečej – regionalni centar srednjoškolskog obrazovanja
- Interkulturalno obrazovanje
- Motivacija učenika

Kultura

- Unapređenje i modernizacija ustanova kulture
- Unapređenje kulturnih sadržaja i aktivnosti
- Očuvanje i negovanje tradicije
- Međuinstitucionalna saradnja - horizontalno i vertikalno povezivanje institucija

Fizička kultura

- Modernizacija i unapređenje infrastrukture-poboljšanje uslova za bavljenje sportom
- Ulaganje u kadrovske potencijale
- Održavanje i unapređivanje sportskih manifestacija (posebna ekonomska kategorija)

Mladi

- Kreiranje lokalnog akcionog plana politike za mlade
- Otvaranje i rad Omladinskog kluba
- Veće mogućnosti mladih u novom pristupu obrazovanju i u neformalnom obrazovanju
- Veće mogućnosti mladih pri zapošljavanju
- Kvalitetno slobodno vreme mladih
- Zaštita zdravlja mladih

Ljudski resursi

OSNOVNI CILJ

- zdrava socio-kulturnu sredina, zadovoljnih i aktivnih pojedinaca, inkorporiranih u procese od opšteg interesa.

SPECIFIČNI CILJEVI

- Izgradnja lokalnog identiteta zajednice
- Zaustaviti trend povećanja negativnog odnosa mortalitet/natalitet
- Kvalifikovana radna snaga prema potrebama tržišta/poslodavaca
- Potvrda pozitivnih ocena radnog morala zaposlenih u opštini Bečej
- Zdrave životne navike građana
- Društvo solidarnih pojedinaca
- Smanjenje migracije iz Bečaja u veće gradove

ZAKLJUČAK

Najveću rezervu u odnosu na ovaj proces i dokument građani su imali prema realizaciji Strategije. Da li će ovo biti još jedno mrtvo slovo na papiru, još jedan dokument koji se neće realizovati, a Opština nastaviti da se stihijski i neorganizovano kreće ka budućnosti?

Zahvaljujući shvatanju značaja urađenog posla od strane ključnih subjekata lokalne samouprave postoji ozbiljna šansa da se ta praksa prekine i da Strategija održivog razvoja postane istinski, svakodnevni, vodič i orijentir za budućnost naše zajednice.

UČESNICI U IZRADI STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA OPŠTINE BEČEJ

mr Zoran Subotički
Kuti Imre
Molnar Endre,
Goran Sadžakov
Nikola Dolinka
Svetlana Gagić (PIK Bečej)
Nikola Popović
Gordana Kovačev
Svetlana Gagić (CSR)
dr Dejan Dudvarski
Velimir Cvejanov
Berček Ferenc
Ferenc Edvin
Ljubomir Glavonić
Tamara Ivanišević
Radoslav Ivanović
Radomir Jelić
Miodrag Jovičević
Budislav Medurić
Žužana Mišković
Aleksandar Obrovački
Julija Popić
Dušan Radivojević
Dragan Ristić
Šandor Pal
Šormaz Izabela
Radovan Stojanović
Varnju Ilona
Govedarica Andrea
Kiš Tereza
Vračarić Tatjana
Avramov Rade
mr Feher Laslo
Stražmešterov Miloš
Nađ Šandor
Sretenović Siniša
Barši Đula
Molnar Imre
Babin Dejan
Nežić Miodrag
Radičević Marjan
Pavlović Ljubomir
Mihajlović Miloš
Galus Žolt
Agneš Kuti Hanak
Dumić Dušan
Ivošev Radivoj
mr Feher Laslo

Ludmany Tibor
Marjanović Milica
Plavšić Petar
Sekulić Milan
Jevtimijević Saša
Matić Aleksandar
Krečković Sofija
Subakov Gordana
Krunić Ljubica
Tašin Nestor
Mikalački Žarko
Mikalački Velimir
Gavrić Bogdan
Kneht Laslo
Saravolac Ljiljana
Krkobabić Damir
dr Ric Đerd
Zahar Keri Gizela
Silađi Atila
Mirić Dragan
dr Zora Apić
Ferenc Magdolna
Prpa Maja
Prkosovački Vojislav
Ružička Ivana
Strajnić Goran
Bašić Budimir
Dimitrijević Aleksandar
Gujanica Marjan
Kekić Dalibor
Bašić Sanja
Stanko Imre
Mikić Antonić Branislava
Džigurski Miladin
Opinčal Milan
Bašić Pero
Čelić Mihajlo
dr Šijačić Siniša
dr Nešić Kosara
Vukelić Nenad
Lučev Marija
Knezi Peter
Dušan Jovanović
doc dr Marija Jevtić

SPISAK SKRAĆENICA

ADSL – telefonski sistem pristupa internetu velikim brzinama

AP, APV, AP Vojvodina – Autonomna Pokrajina Vojvodina

AT voda, kanal, sistem, kanalizacija – atmosferska/i

BND – bruto nacionalni dohodak

BPS – Bačko Petrovo Selo

CDM - projekti eksploatacije

CSR – Centar za socijalni rad

CV – Curriculum vitae, Biografija

D.T.D. – Dunav – Tisa – Dunav kanal (Veliki Bački kanal)

DTV – Društvo za telesno vaspitanje „Partizan“

EU – Evropska Unija

EUREPGAP – standard koji treba da osigura kvalitet namirnica od zasada do finalne potrošnje – trpeze

FADIP – Fabrika autotraktorskih delova i pribora, preduzeće iz Bečaja

GIS – Geografski informativni sistem

GP – Generalni plan Opštine Bečej

GSM – globalni sistem za mobilne komunikacije

GUP – Generalni urbanistički plan

IBA – Important bird area, važno međunarodno stanište ptica

IUCN - Međunarodna unija za očuvanje prirode

JKP – Javno komunalno preduzeće

JNA – Jugoslovenska Narodna Armija

JP – Javno preduzeće

KUD – Kulturno umetničko društvo

LA21 – Lokalna Agenda 21, drugi naziv za Strategiju održivog razvoja

LEAP – Lokalni ekološki akcioni plan, usvojen od strane Skupštine opštine Bečej 15. jula 2005. godine

LED – Lokalni ekonomski razvoj, strategija ekonomskog razvoja koju je izradila Asocijacija za razvoj Opštine Bečej

MOP – Matrijalno obezbeđenje porodice

MSP – mala i srednja preduzeća

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

MZ – mesna zajednica

NATO – North Atlantic Treaty Organisation, Severnoatlanstska sporazumna organizacija

NOU – Narodni otvoreni univetzitet

NVO – nevladina organizacija, udruženje građana

OKM – Osnovna kanalska mreža

Opštinski forum, Forum – Opštinski forum za izradu Strategije održivog razvoja Opštine Bečej

OSC – Omladinski sportski centar „Mladost“, javna ustanova za sport iz Bečejja

OŠ – Osnovna škola

PIK – Poljoprivredni industrijski kombinat, „PIK Bečej - Poljoprivreda“ a.d. – Bečej, preduzeće iz Bečejja

PPOV - Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda

RHMZ – Republički hidrometeorološki zavod

SFRJ – Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

SKGO – Stalna Konferencija gradova i opština – nacionalna asocijacija lokalnih vlasti Republike Srbije

SKOJ – Savez komunističke omladine Jugoslavije

SO – Skupština opštine

SOR – Strategija održivog razvoja

ŠOSO – Škola za osnovno i srednje obrazovanje (dece ometene u razvoju „Bratstvo“ Bečej“)

TOB – Turistička organizacija opštine Bečej

UTS – Umetničko takmičenje srednjoškolaca, KMV

VK stanje – stanje vanklasifikacije

I UVOD

Lokalni održivi razvoj je proces u kome akteri iz javnog, biznis i civilnog sektora rade zajedno kako bi stvorili bolje uslove za: ekonomski rast i zapošljavanje, humanizaciju životne sredine, uspostavljanje socijalne i zdravstvene zaštite, a sve u cilju unapređenja kvaliteta života za žitelje zajednice.

U osnovi ovoga mora da stoji „preduzetnička lokalna samouprava“ koja je servis biznis sektora. Otuda reforma lokalne samouprave postaje prioritet svih prioriteta, kako na strani administracije, tako i na strani izabranih, imenovanih i postavljenih lica.

Reformisana politika i reformisana administracija, udruženi u jedan tim, okupljeni oko realizacije jednog, najvažnijeg cilja, a to je blagostanje građana lokalne zajednice, predstavljaće glavnog pokretača promena u pravcu održivog razvoja opštine Bečej.

Planiranje Strategije održivog razvoja nije jednostavan i rutinski, već kompleksan i kreativan proces koji se, prema prihvaćenoj metodologiji, sastoji od pet osnovnih faza:	1. Formiranje tima za lokalni održivi razvoj
	2. Analiza postojećih i pretpostavljenih problema i potencijala
	3. Kreiranje Strategije
	4. Implementacija Strategije
	5. Praćenje i evaluacija Strategije

1.1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA

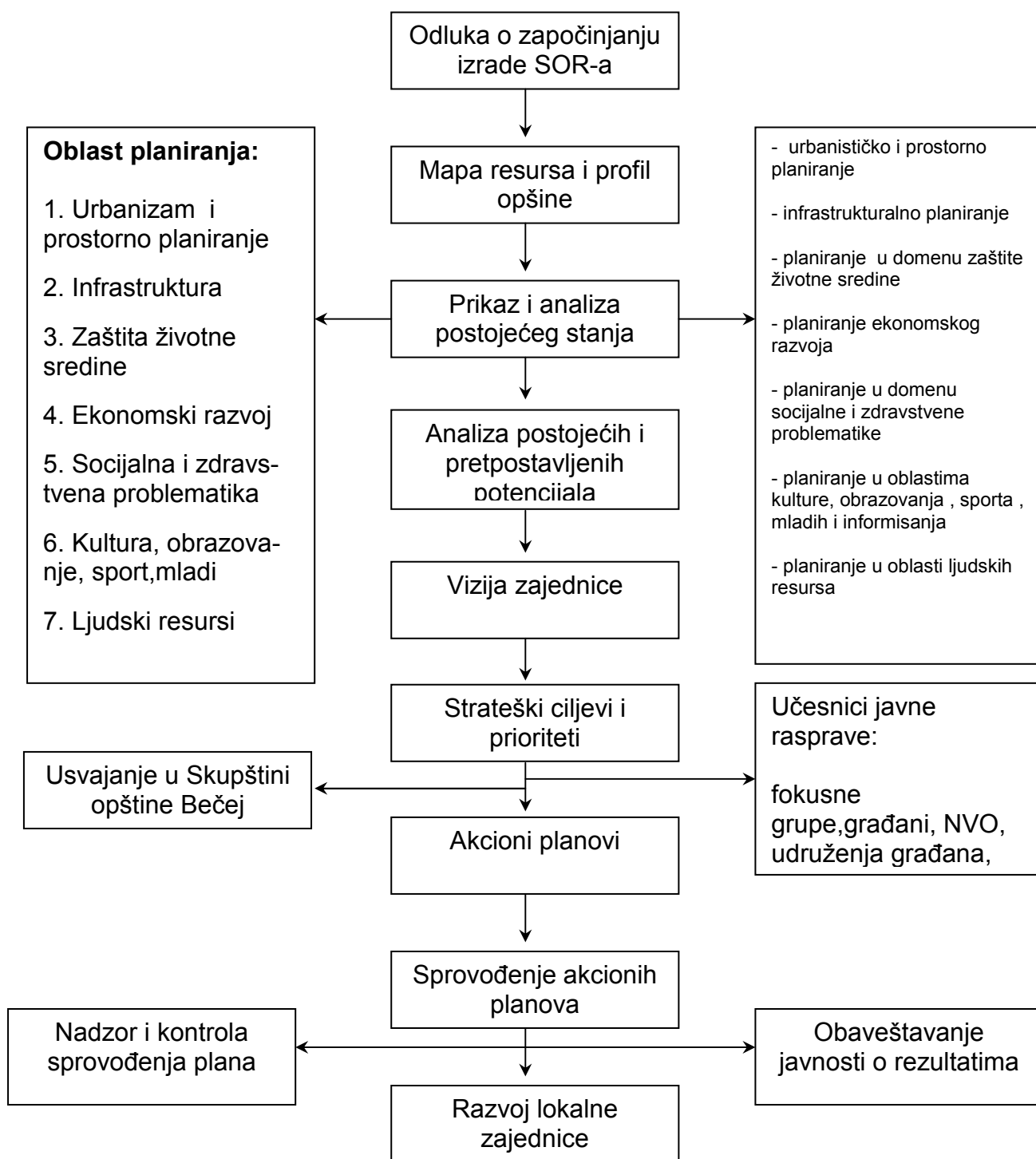
Strategija održivog razvoja opštine BEČEJ 2007 - 2017. pripremljena je na osnovu metodologije projektnog tima SKGO, a od strane posebno formiranog Opštinskog foruma za izradu strategije. Projekat je realizovan u okviru programa podrške norveške Vlade lokalnom održivom razvoju. Opština Bečej je odabrana kao jedna od pet pilot opština.

Izradom Strategije prema prihvaćenoj metodologiji postignuti su veoma bitni ciljevi:

- U izradu Strategije uključen je veliki broj stručnjaka za pojedine oblasti iz lokala koji poznaju postojeće probleme zajednice i već se u svom poslu bave njihovim rešavanjem, čime je dobijen kvalitet koji vernije prezentuje interese i potrebe zajednice
- Tim za izradu strategije radio je volonterski čime su uštedena značajna sredstva, jer angažovanje specijalizovanih organizacija za izradu ovakvih dokumenata iziskuju značajna novčana sredstva
- Učesnici javne rasprave su bili ciljne grupe iz redova građana, NVO i udruženja građana, javna i privredna preduzeća, lokalne ustanove i institucije...

Ovaj dokument definiše Strategiju do nivoa Usvajanja u Skupštini opštine Bečej. Nakon donošenja odluke, ovaj dokument postaće obavezujući akt Opštine Bečej.

Grafički prikaz metodologije izrade Strategije održivog razvoja

I.2. UČESNICI U IZRADI STRATEGIJE

U okviru realizacije prve faze procesa planiranja Strategije održivog razvoja formiran je OPŠTINSKI FORUM ZA IZRADU STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA, sastavljen od 29 članova, predstavnika javnog, biznis i civilnog sektora. Odluku o otpočinjanju procesa izrade Strategije, donela je Skupština opštine Bečej, na sednici od 7. jula 2005. godine, dok je Rešenje o imenovanju članova Foruma doneto na Skupštini opštine od 9. maja 2006. godine.

Ipak, Opštinski forum za izradu Strategije je počeo sa radom 07. jula 2005. godine, a Nacrt Strategije održivog razvoja opštine Bečej završen je 17. maja 2007. godine.

Prateći predloženu metodologiju Opštinski forum se bavio:	Analizom postojećeg stanja
	Analizom postojećih i pretpostavljenih potencijala
	Izborom vizije
	Kreiranjem Strategije
	Definisanjem opštih i specifičnih ciljeva

U okviru druge i treće faze, analize postojećeg stanja u lokalnu i kreiranja Strategije održano je 14 sednica Opštinskog foruma, kao i preko 30 sastanaka radnih grupa. Sam Opštinski forum je, kada pretvorimo rad u radne sate, samo na sastancima radio 36 sati, odnosno utrošeno je 627 radnih sati članova Opštinskog foruma. Ukoliko dodamo i sate utrošene na sednice radnih grupa, kao i vreme prikupljanja podataka, dolazimo do zaključka da je u Strategiju ugrađeno preko 1.500 radnih sati stručnog i analitičkog rada.

Opštinski forum je sakupio veliki broj podataka iz najrazličitijih izvora, analizirao ih, a zatim definisao snage, slabosti, mogućnosti i prepreke održivog razvoja. Rezultati analize upoređivani su tokom više meseci i u interakciji sa građanima putem otvorenih razgovora, definisani su osnovni pravci Strategije održivog razvoja, kao i načini za njihovo sprovođenje.

Sve odluke Opštinski forum je doneo nakon opsežih diskusija, konsenzusom, bez većih problema u svom radu.

Poštujući načelo transparentnosti i spremnosti za prihvatanje novih predloga, dopuna i izmena, Strategija je diskutovana na otvorenim razgovorima sa građanima koji su održavani po oblastima planiranja tokom prve polovine aprila 2007. godine, dok je konačna javna rasprava održana na Dan Planete Zemlje 22. aprila 2007. godine.

Usvajanjem ovog dokumenta može se reći da smo tek na početku. Pravi izazovi predstoje u realizaciji Strategije i u njenom stalnom usavršavanju i prilagođavanju novonastalim okolnostima. Ovde je veoma važno istaći da će u konačnoj oceni Strategije najvažniju ulogu imati vreme i rezultati: jednom rečju, ona će biti onoliko dobra koliko je uspešna njena realizacija.

II PROFIL OPŠTINE BEČEJ

II.1. OPŠTI PODACI

II.1.1. Položaj i veličina

Opštinu čine grad Bečej i naselja Bačko Petrovo Selo, Bačko Gradište, Radičević, Mileševo (Drljan) i Poljanice. Ukupna površina opštine je 487 km², što čini 2.27% ukupne površine Vojvodine. U svim naseljenim mestima opštine, već dugi niz godina, broj stanovnika kreće se oko 41.000, a u samom gradu Bečeju oko 27.000 stanovnika.

Opština Bečej nalazi se na sredini vojvođanskog toka reke Tise, malo severnije od strogog geografskog središta Vojvodine, a na samoj granici Bačke i Banata. Opština ima povoljan geografski položaj, jer kroz nju prolaze putevi prema Novom Sadu, Srbobranu, Bačkoj Topoli, Senti i Novom Bečeju i povezuju je sa ostatkom Vojvodine. Veza sa Banatom ostvarena je preko brane na Tisi (Slika 1.1.).

Slika 1.1. Geografski položaj Bečeja

II.1.2. Kratak istorijski pregled

Najstarija naselja, čije je postojanje utvrđeno, pripadaju ranom neolitu koji je u Vojvodini počeo između 5000. i 4800. godine pre nove ere, a završio se između 3500. i 3300. godine pre nove ere. U narednom periodu – neolitu – razvijala se nova kultura (proto Tisa Polgar i Tisa Polgar grupa). Krajem starijeg gvođenog doba (kraj IV i početak III veka pre n.e.) ovde, kao i u celoj Vojvodini, pojavili su se Kelti, koji vrše asimilaciju i potiskivanje starosedelačkog stanovništva. Od tada, pa do početka vladavine Rimljana, ova oblast je pripadala plemenskoj državi Skordiska.

U I veku p.n.e. u ove krajeve su došli Sarmati - narod poreklom sa iranske visoravni. Sredinom V veka u oblasti Tise formiran je hunski centar. U sledećem veku, 567. godine, u oblasti srednje Tise utvrđuju se Avari, koji su ovamo dospeli iz

oblasti crnomorskih stepa. Već 602. godine avarsko-slovenske mase preplavile su Balkansko poluostrvo, ali im je centar ostao zapadno od Tise, sve dok u ratu sa franačkom državom nisu potpuno uništeni. Posle propasti Avara, na ovom terenu je ostalo slovensko stanovništvo sa svojim starešinama. Između 814. i 831. godine duž Tise su prodirali Bugari pod čijom je vlašću tada bio Srem.

U XI veku današnja Bačka je bila podeljena na bačku županiju, čiji je centar bio u gradu Baču i bodrošku županiju, čiji je centar bio Bodrog, koji je ležao u blizini današnjeg Bačkog Monoštora. Granica između njih išla je približno tokom Crne bare (kasnije Veliki bački kanal). U XII veku pominje se Bečej kao pristanište u kojem je put iz Bodroga izbijao na Tisu. Prema Rudolfu Šmitu Bečej se prvi put pominje u dokumentima 1238. godine za vreme Bele IV. Mađarski autor Đerfi Đerđ je, međutim, našao dokaz da se mesto Bečej pominje još 1091.godine. Prema njemu Bačko Petrovo Selo se prvi put pominje kao Peterreve (Petrova skela) 1092.godine. Bačko Gradište pominje se kao Foldvar (zemljani grad) 1316.godine, dok je na mestu gde se nekadašnja Crna Bara, sada Veliki Bački kanal, ulivala u Tisu, postojalo zemljano utvrđenje Gradišće iz neolita. Potopljeno je izgradnjom nasipa za zaštitu od poplava. U XII veku u blizini Bečeja postojalo je saracensko selo Kurlak.

Naziv Bečej iz tog vremena ne odnosi se na neko naselje na teritoriji današnjeg grada, već na tvrđavu i pristanište nizvodno na Tisi, između Starog i Novog Bečeja.

Od 1238.godine do polovine XVI veka Bečej je promenio desetak feudalnih gospodara. Turci su pod Muratom II, godine 1439. izbili na Savu i Dunav. Bečej je tada pripadao despotu Đurđu Brankoviću. Samu bečejsku tvrđavu na Tisi zauzeli su 20. septembra 1551, a već 1552. godine je sva teritorija današnje Vojvodine bila pod Turcima. Posle osvajanja Turci su u ovim područjima naselili srpsko stanovništvo iz oblasti južno od Save i Dunava.

Posle sloma ustanka protiv Turaka 1594. godine, Turci su sa Tatarima gotovo uništili stanovništvo čiji se jedan deo raselio. Tom prilikom uništena su i naselja Perlek i Botra. Perlek se nalazio na visokoj lesnoj terasi iznad Tise, na severnoj periferiji današnjeg Bečeja, istočno i zapadno od drumca za Bačko Petrovo Selo i posle uništenja od strane krimskih Tatara nije više obnavljan. Botra se nalazila na današnjoj južnoj periferiji grada, južno od kanala D.T.D.

Nakon austro-turskog rata, Karlovačkim mirom 1699. predviđeno je rušenje svih tvrđava na Tisi. Odluka Karlovačkog mirovnog ugovora je izvršena, bar kad je reč o tvrđavi Bečej, 1701. godine. Od tada se ime Bečej počelo prenositi na naselje Kovin (Kovinac), koji su podigli stanovnici izbegli iz okoline tvrđave tokom XIV i XV veka. Kovinac se nalazio na lesnoj terasi iznad Tise.

Da bi se zaštitili od turskih upada iz Banata, Habzburgovci 1702. godine obrazuju vojnu granicu. Zbog rova - šanca, koji ga je okruživao, naselje se sve do 1774. godine zvalo Šanac Bečej, kada se ime menja u Stari Bečej. Vojna granica se ukida 1749. godine, a 1751. godine osniva se Potisko-krunski distrikt sa sedištem u Bečeju. Ovaj događaj je izuzetno značajan za dalji ubrzan rast i razvoj naselja. Stvaranjem distrikta, Bečej dobija status slobodnog carskog grada, što je pored ostalih privilegija donosilo i pravo na organizovanje godišnjih vašara i nedeljnih pijaca, čime

su stvorene pretpostavke za neometanu trgovinu, što će kao rezultat dati ekonomsko snaženje grada.

Godine 1757. u bečejski distrikt doseljavaju se prve mađarske porodice iz okoline Feldiveka i Jaskuna. Posle njih naselili su se Nemci, Slovaci i Jevreji. Tako je došlo do velike promene nacionalne strukture stanovništva jer je, na primer, 1751.godine Bečej je bio čisto srpsko naselje, a 1774.godine Mađari su činili 50% stanovništva.

Bečej će biti deo Austrougarske carevine sve do 1918. godine, kada Vojvodina ulazi u sastav Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Na mestu Kutaša, nekadašnjeg naselja iz doba Turaka od 1922. godine podiže se naselje Mileševo. Dobilo je ime po manastiru Mileševi. Najveći broj stanovnika čine Mađari i Srbi. Mileševo se nalazi između grada Bečeja i Bačke Topole.

Posle drugog svetskog rata formirano je najmanje i najmlađe naselje u opštini Bečej - Radičević. Građen je od 1946. godine i nosi ime po pesniku Branku Radičeviću.

Posle drugog svetskog rata Bečej je i dalje sresko mesto, sve do 1955. kada je pripojen prvo vrbaškom, pa posle i novosadskom srezu. Godine 1955. Mileševo i Radičević ulaze u sastav opštine Bečej, 1960. godine i Bačko Gradište i Bačko Petrovo Selo.

II.1.3. Stanovništvo

Prema poslednjem popisu iz 2002. u naseljima opštine Bečej živi 40987 stanovnika : Bačko Gradište 5445, Bačko Petrovo Selo 7318, Bečej 25774, Mileševo 1118, Radičević 1332 stanovnika.

Prema procenjenoj godišnjoj stopi opadanja broja stanovnika od 0.06% zaključuje se da će na kraju projektovanog perioda 2002-2022. godine u opštini Bečej živeti 38985 stanovnika i postojati 14980 domaćinstava.

Radni kontigent čini 64.6% populacije. Od ukupnog broja stanovnika 15.9% je poljoprivredno stanovništvo, a 58% je aktivno poljoprivredno stanovništvo.

Polovinu populacije opštine čini starije sredovečno i staro stanovništvo, sa ekstremno visokim stepenom stepenom starenja. Indeks izdržavanosti (odnos broja izdržavanih lica i aktivnih lica) je visok i iznosi 0.88. U strukturi stanovništva zapaža se smanjenje procentualnog učešća najmlađih starosnih grupa a povećanje učešća

najstarijih starosnih grupa u ukupnom stanovništvu. Tako je velika starosna grupa od 0 do 14 godina predstavljala 1971.godine 19,43%, 1981.godine 19,06%, a 1991.godine 19,08%. Najstarija godišta od navršenih 60 i više godina predstavljala je 1971.godine 18,62% a 1981.godine 18,53%. U sva tri popisa preovlađuje žensko stanovništvo.

Gustina naseljenosti je 84 st/km², u Vojvodini je 94 st/m². Niska je i gustina mreže naselja: 1.0 naselja/100km², dok je u Vojvodini 2.2 naselja/100km².

U opštini Bečej žive pripadnici preko 24 naroda i narodnosti, ali najveći procenat (oko 90%) čine Srbi i Mađari – Mađara 49%, Srba 41%. Zvanični jezici u opštini su srpski, sa ćirilicom kao zvaničnim pismom, i mađarski jezik.

II.2. PRIRODNI ČINIOCI

II.2.1. Klima i geografski položaj

Najjužnija tačka opštine nalazi se na 45°30' i 30", a najsevernija na 45°45' i 50" severne geografske širine, najzapadnija tačka opštine nalazi se na 19°46' i 6" a najistočnija na 20°8' i 14" istočne geografske dužine. Koordinate pokazuju da se ova teritorija nalazi u srednjem delu severnog umerenog pojasa.

Panonska nizija je sa svih strana uokvirena visokim planinama, što za klimu ima veliki modifikatorski značaj - formirao se umereno kontinentalni klimatski tip. Kolebanje srednjih mesečnih temperatura u Bečeju iznosi 23,1°C, dok je raspon između apsolutnog maksimuma (39,6°C) i apsolutnog minimuma (-30,6°C) vrlo veliki i iznosi 70,2.

Prosečna nadmorska visina opštine je 82 mnm.

Dužina vegetacionog perioda je od 250 do 290 dana godišnje, pa pogoduje ratarstvu. Godišnja insolacija je između 1800 i 2000 časova, a srednje godišnje padavine su 621 mm, što je malo više od vojvođanskog proseka (612 mm). Dominantni vetrovi su iz pravca jugoistoka i severozapada.

Godišnja vrednost srednje oblačnosti je 53%. Vedrih dana (kada srednja dnevna oblačnost nije veća od 20%) u toku godine ima 65, dok oblačnih dana (sa srednjom dnevnim oblačnošću preko 80%) ima 90. Proračunata srednja godišnja suma osunčavanja iznosi 2100.5 časova, što iznosi 47,96% mogućeg osunčavanja u ovim krajevima.

Količina padavina, gledano po godišnjim dobima, izgleda ovako:

Zima: 151 mm, proleće: 146 mm, leto: 191 mm, jesen: 133 mm, dok je u vegetacionom periodu visina padavina 345 mm. Godišnja visina padavina u Bečeju iznosi 621 mm, od čega u vegetacionom periodu padne 345 mm ili 55.56 %. Srednji godišnji broj dana sa snežnim padavinama je 22.4, dok se snežni pokrivač drži u proseku 33.7 dana.

II.2.2. Hidrologija

Količina padavina, karakter reljefa i geološki sastav tla su takvi da nema formiranja značajnijih tokova koji bi svoj početak i kraj imali na teritoriji opštine.

Ukupna dužina živih tokova na teritoriji opštine iznosi 83 km i kada se uporedi sa površinom opštine (487 km²), dobija se da na svaki kvadratni kilometar dolazi 170.3 m vodenih tokova.

Tisa, koja kroz Srbiju teče 164 km, čini istočnu granicu opštine na dužini od 23 km, što predstavlja 14.02% njenog toka na teritoriji Vojvodine. Drugi tok je rečica Čik čija dužina korita od granice do ušća u Tisu kod Bačkog Petrovog Sela iznosi 90 km. Donji tok, u dužini od 25 km, protiče kroz severni i severoistočni deo opštine Bečej. Daleko značajnija od Čika je veštačka reka – Veliki Bački kanal, čija je dužina

u Bačkoj 129.85 km. Poslednja 22 km ovog kanala, pre njegovog ušća u Tisu kod Bečeja, prolaze preko teritorije opštine u njenom jugoistočnom delu.

U neposrednoj blizini Bačkog Gradišta, zapadno od naselja, nalazi se plitka i svega 2 km duga depresija – Ilidža bara. Severno od Bačkog Gradišta, na aluvijalnoj ravni Tise napremljen je ribnjak čija površina iznosi 650 ha.

Blagi, skoro neprimetni pad toka Tise izazvao je njeno meandriranje, tako da od Bačkog Petrovog sela do Bačkog Gradišta postoji pet velikih meandara, od kojih su dva regulacionim radom presečena. U oba slučaja stanovništvo ih zove »Mrtva Tisa«, »Mala Tisa« i »Stara Tisa« i nalaze se severoistočno i istočno od Bečeja i severoistočno i istočno od Bačkog Gradišta.

Beljanska bara je plitak, izvijugan tok koji nastaje 3 km severno od Starobečejskih salaša, gde se sastaje nekoliko plitkih dolova. Odatle teče prema jugozapadu i uliva se u Veliki bački kanal kod Turije. Njena dužina je 39 km. U gornjem toku širina joj se kreće od 1 do 2 m, dok je u donjem toku dolina široka do 90m.

Dubina prve izdani u opštini Bečej zavisi na prvom mestu od padavina, podzemnog doticanja iz drugih delova Bačke, a u pojasu koji zahvata inundacionu ravan i ivični deo lesne terase širok 6-7 km, od vodostaja branom usporene Tise. U letnjem delu godine, pošto postigne maksimum u aprilu i maju, u daljem periodu opada, pre svega zbog viših temperatura, evaporacije i snažne evapotranspiracije, da bi pala na minimum oko septembra.

Istraživanja pokazuju da su vode prve izdani bliže vodotoku slabije mineralizirane (0.5 do 0.6 grama soli na litar vode), što se odnosi na aluvijalnu ravan Tise, dok su na lesnoj terasi vode prve izdani umereno mineralizirane (1.5 do 2.5 grama soli na litar vode) što su značajne činjenice u odnosu na zaslanjivanje zemljišta. Na ritskim terenima, u zonama slabo mineralizirane vode, dubina prve izdani kreće se između 80 i 120 cm, dok je na lesnoj terasi, u zonama umereno mineralizirane vode prve izdani ova dubina 125 cm.

U svim slučajevima kada je više uzastopnih vlažnih godina, nastupa takva akumulacija vode u prvoj izdani da ona izadje na površinu i tada nastaju obimne poplave na njivama i ogromne štete.

Arteska i subartenska izdan, koja se koristi za vodosnabdevanje pijaćom, industrijskom i lekovitom vodom, ima više nivoa. U opštini Bečej i dalje su aktivni bunari iz kojih se stanovnici snabdevaju tzv. »žutom vodom«.

II.2.3. Zemljište

U opštini Bečej na 86% površina zemljište je obradivo, što ga čini perspektivnim za poljoprivredne aktivnosti.

Najplodniji zemljišni tipovi koji postoje – černozem i livadska crnica – zauzimaju 83% ukupne površine (40.381 ha). Tri tipa ritske crnice zahvataju 7,6% (3.700 ha), glinovito i ilovasto aluvijalno zemljište 5,34% (2.598 ha) i deluvijalno zemljište na ritskoj crnici 1.11%

(540 ha). Lošeg zemljišta, nepogodnog za poljoprivredu, ima malo: 0.56% solončaka i solonjeka (274 ha) i 0.69 (334 ha) aluvijanog peskovitog zemljišta.

Bečej je specifična teritorija u Srbiji po prisustvu ugljendioksida u zemljišnim slojevima. Stanje rezervi je utvrđeno prilikom bušenja 1968. godine, kada je iz bušotine je dnevno izlazilo po milion do milion i po m³ gasa, koji je sadržavao 92-93% ugljendioxida, 7% metana i manje količine azota i ugljenmonoksida.

II.2.4. Biljni i životinjski svet

Kada se zemljište ne bi kultivisalo, najveći deo atara opštine Bečej obrastao bi stepskim travama sa retkom dendroflorom. To se odnosi na oblast lesne terase i lesnog platoa.

Šumska vegetacija je ovde ograničena na šumske pojase uz reku. Između rečnog korita i nasipa nalaze se obično vrbove šume dok se iza nasipa nalaze veštački podignuti pojasi topole. Na ivici lesne terase, pored kanala, na mnogim mestima u vidu drvoreda, a pre svega oko salaša, rasprostranjen je bagrem, dok se u naseljima često prisutan kesten. Neobrađeni delovi aluvijalne ravni Tise su pod raznom hidrofilnom vegetacijom. Pod šumom u opštini Bečej je 551.87 ha (veći kompleksi šuma su uz Tisu, manji uz osnovnu kanalsku mrežu).

Životinjski svet nije naročito raznolik: na lesnoj terasi i platou žive zečevi, jarebice, srne, lasice, tekunice, tvorovi, ježevi i krtice. Od štetočina rasprostranjeni su hrčkovi, poljski miševi i pacovi. Od insekata posebno su štetni krompirova zlatica i dudovac, koji zajedno sa hrčkovima čine najveće štete poljoprivredi. Ptičji svet takođe nije naročito raznolik. Osim ptica koje su u Vojvodini svuda prisutne (vrabac, golub), ovde su rasprostranjeni čvorak, detlić, kobac i sova, ali i velika kolonija čaplji na bečejskom Ribnjaku (međunarodno IBA područje).

II.3. IZVEDENI RESURSI

II.3.1. Industrija i MSP

U opštini su razvijeni prerada metala, drveta, tkanine, kože, kao i građevinarstvo koji su iznikli iz duge i bogate tradicije zanatstva. Od velikih kompanija koje posluju u opštini Bečej izdvajaju se: PIK »Bečej« (ratarstvo, Fabrika stočne hrane, uzgoj žive stoke), »BAG« (Sušeno povrće), »Sojaprotein« (prerada soje za ljudsku i životinjsku ishranu), »Fadip« (hidraulične kočione cevi, auto delovi, oprema za galvanizaciju), »Trikoteks« (razne tkanine), »Tisa« (proizvodnja četaka i plastike), »Fit« (fabrika opeke i blokova), »8. oktobar« (fabrika nameštaja), »Šinković« (proizvodnja i prodaja jednodnevnih pilića), Mlinska industrija i pekara, »Linde gas Srbija« (prerada ugljendioksida i proizvodnja suvog leda).

Problemi i ograničenja koji utiču na dalji razvoj u oblasti privrede su: nedovoljna iskorišćenost postojećih kapaciteta, pad proizvodnje, nezaposlenost, stagnacija male privrede i uslužnog zanatstva.

Zbog velikih površina najplodnije zemlje, blizine vode, solidne tehničke opremljenosti i stanovništva sa velikim iskustvom u poljoprivrednoj proizvodnji, u bečejskoj opštini razvijena je uglavnom industrija prerade poljoprivrednih proizvoda, ali ne u dovoljnoj meri, tj. do konačnog proizvoda za tržište.

II.3.2. Poljoprivreda

Kratka ocena prirodnih potencijala, koji pogoduju razvoju poljoprivrede, može se svesti na činjenicu da postoji velika rasprostranjenost najplodnijih zemljišnih tipova (čak 87% površine opštine Bečej se koristi za poljoprivrednu proizvodnju) uz povoljne klimatske uslove i prisustvo Tise i Velikog Bačkog kanala. Ovi uslovi su omogućili da se na prostoru opštine razviju intenzivna zemljoradnja i stočarstvo. U strukturi poljoprivrede ratarstvo ima najveći značaj.

U bruto nacionalnom proizvodu, na poljoprivredu otpada oko 31%, što je čini jednom od najbitnijih grana privrede opštine Bečej.

Pored »PIK Bečej – POLJOPRIVREDA« a.d. - Bečej, u Opštini Bečej poljoprivredno zemljište obrađuje još 2373 registrovana poljoprivredna gazdinstva.

II.3.3. Turizam i uslužne delatnosti

I pored velikih potencijala, turizam u opštini Bečej nije dovoljno (može se reći uopšte) razvijen. Takav stav potvrđuje i činjenica da je zaposlenih u ovoj oblasti samo 125 (samo 1.3% od ukupnog broja zaposlenih u opštini), kao i nedovoljni i neadekvatni hotelski kapaciteti. Turistički promet ne odgovara mogućnostima razvoja turizma i zanemarljivo je ekonomsko učešće turizma u privredi Bečaja.

II.3.4. Saobraćajna infrastruktura

Svoj strateški položaj Bečej nije dovoljno iskoristio u smislu razvijenosti saobraćajne infrastrukture. Udaljenost od autoputa Beograd – Budimpešta i nepostojanje priključka na isti, kao i prilično loše stanje puteva glavnih pravaca, usmerava visokofrekventni saobraćaj mimo naše opštine. Takođe, neiskorišćena železnička mreža ka Novom Sadu i ruinirana ka severu, izbrisala je Bečej sa mape ove vrste, za privredu, veoma bitnog transporta. Nepostojanje rečne luke na obali Tise, još jedan je (sem gore pomenutih) »minus« koje Bečej dobija kada potencijalni investitori žele da ulažu u našu opštinu, odnosno za razvijanje turizma.

S druge strane, rešavanjem ovih problema, Bečej vrlo lako može da povrati svoj značaj u smislu saobraćajnog čvora raznih vrsta transporta (transport, utovar i pretovar roba sa rečnog, putnog ili železničkih saobraćajnica).

II.3.5. Demokratski i institucionalni kapaciteti

Građani učestvuju u procesu odlučivanja na formalan i neformalan način. Formalnim načinom biraju svoje predstavnike i učestvuju u organima odlučivanja u Skupštini opštine i njenim telima i Savetima mesnih zajednica, dok na neformalan način putem javnih rasprava, učešćem u izradi lokalnih strateških dokumenata (LEAP, LED i LA21).

Lokalni mediji, od slučaja do slučaja, učestvuju i pomažu napore lokalne samouprave u procesu participativnog odlučivanja. Od elektronskih lokalnih medija, koji su svi u privatnom vlasništvu, postoje dve radio stanice: Radio »Bečej« i Radio »Vidra«, lokalna TV kablovska stanica »Info Bečej«, kao i nekoliko web-siteova (zvaničan sajt opštine Bečej www.becej.co.yu i nezvanični www.backabanat.com i www.becej.info). Od štampanih medija postoje tri nedeljnika, odnosno dvonedeljnika: »Bilbord«, »Bečejski dani« i »Bečejski mozaik«.

Nevladine organizacije su, uzimajući u obzir veličinu zajednice, relativno razvijene u opštini Bečej. Pored tzv. »građanskih« NVO, kao što su »ITAKA«, »BIG«, »Pro domo sua«, »Bečej PUNX«, postoje i NVO iz oblasti zaštite životne sredine, zaštite životinja, pomoći poljoprivrednicima i privrednicima, rad sa decom i mladima (»Ekološko udruženje Bečej«, »Agroservis«, »Društvo prijatelja dece«, »Društvo za zaštitu životinja – Taura«...)

II.3.6. Obrazovanje

Obrazovanje u formalnom smislu, odnosno školstvo, i pored duge tradicije u Bečeju, nije dovoljno integrisano u savremene tokove razvoja privrede i društva, niti je dovoljno usklađeno sa potrebama bečejske privrede. Na ovu činjenicu moramo dodati i nefleksibilnost obrazovnog sistema i vrlo duge procedure otvaranja novih obrazovnih profila.

Takođe, deo sredstava za finansiranje troškova obrazovnih institucija zavisi od sredstava opštinskog Budžeta, koji je ionako skroman za potrebe svih oblasti života naše opštine.

U opštini postoji šest osnovnih i tri srednje škole, škola za obrazovanje dece sa posebnim potrebama, kao i ispostava Više poslovne škole. Postoji i nekoliko privatnih škola i ispostava za neformalno obrazovanje (škole zanata, kompjutera, stranih jezika).

III VIZIJA RAZVOJA OPŠTINE BEČEJ

Opštinski forum je od samog početka rada dosledno poštovao princip participativnosti, odnosno uključivanja što većeg broja građana u proces izrade Strategije održivog razvoja, naročito u onim delovima u kojima su se bitno određivale ključne tačke razvoja. Tako je u osmišljavanje moto-a Strategije, metodom ankete, uključeno preko četiri hiljade građana različite nacionalne pripadnosti, životne dobi i pola. Od prispelih predloga Opštinski forum je smatrao da potrebu za identitetom i akcijom u pravcu razvoja, u najvećoj meri odražava sledeći moto:

**BEČEJ- MOJ CENTAR SVETA
ÓBECSE – A VILÁGOM KÖZEPE
BEČEJ – MY CENTRE OF THE WORLD**

Takođe, Opštinski forum je ozbiljnu pažnju posvetio izradi i izboru Vizije razvoja i nakon nekoliko održanih rasprava opredelio se za projekciju budućnosti u kojoj su sadržane suštinske humanističke i civilizacijske vrednosti ka kojima će se težiti u narednim godinama i decenijama:

**BEČEJ – MULTIETNIČKA, MULTIKULTURNA I EKONOMSKI
RAZVIJENA ZAJEDNICA KOJA SVOJIM GRAĐANIMA OBEZBEĐUJE
AMBIJENT ŽIVLJENJA U URBANOJ, EKOLOŠKI ZDRAVOJ SREDINI , U
KOJOJ ĆE MOĆI DA ZADOVOLJE I RAZVIJAJU SVOJE DUHOVNE,
MATERIJALNE I DRUŠTVENE POTREBE.**

**ÓBECSE-MULTIETNIKAI, MULTIKULTURÁLIS ÉS GAZDASÁGILAG
FEJLETT KÖZÖSSÉG, AMELY LEHETŐVÉ TESZI, HOGY POLGÁRAI
EGY URBANUS ÉS ÖKOLÓGIAI TEKINTETBEN EGÉSZSÉGES
ÉLETKÖRNYEZETBEN KIELÉGITSÉK SZELLEMI, ANYAGI ÉS
TÁRSADALMI IGÉNYEIKET.**

IV STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA OPŠTINE BEČEJ

IV.1. URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE

Osnovni cilj:	Stvaranje planske osnove za uređenje i razvoj naselja i atara u skladu sa načelima održivog razvoja, realnih potreba, povećanja efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja prostora, zaštite životne sredine i prirodnih, kulturnih i istorijskih vrednosti, dopuna postojećih i stvaranje novih urbanih vrednosti, negovanje ambijentalnih celina, očuvanje poljoprivrednog zemljišta, usklađenost izgradnje infrastrukture, usklađenost sa strategijom prostornog razvoja Republike
Posebni ciljevi:	- uravnotežen populacioni rast po pojedinim naseljima, te postizanje optimalne gustine naseljenosti u zavisnosti od ukupnih prirodnih i stvorenih potencijala; - podsticanje daljeg razvoja postojećih naselja, uz usmeravanje promena u strukturi delatnosti radi uspostavljanja ravnoteže između privrednih i neprivrednih delatnosti; - sagledavanje tendencija širenja naselja i preispitivanje postojećih građevinskih reona naselja uz sprečavanje divlje gradnje; - podizanje nivoa socio-ekonomske razvijenosti područja; - podsticanje razvoja seoskog turizma tercijarnih delatnosti u cilju zadovoljenja potreba stanovništva i posetilaca
Specifični strateški cilj:	Stvaranje bolje organizovane i koordinisane lokalne vlasti, lokalne administracije i javnih preduzeća u ciju kvalitetnije izrade urbanističke planske dokumentacije sa implementacijom ovih planova i kontrola korisnika prostora.
Mere i aktivnosti:	• Predsednik opštine, na predlog i uz aktivno uključivanje Opštinskog veća i glavnog arhitekta, obezbediće uslove za otpočinjanje rada na izradi ili inoviranju Generalnog urbanističkog plana opštine, uz konsultaciju lokalnih stručnih institucija i participaciju javnosti i uz implementaciju koncepta održivosti. • Opština ce nastojati da modernizuje i tehnički opremi svoje organe i službe zadužene za izradu i praćenje urbanističkih planova i vođenje katastarske evidencije, pre svega uvođenjem geografskog informacionog sistema i obezbeđenjem odgovarajuće stručne edukacije za njegovo korišćenje. Povezivanjem na regionalnom nivou obezbediće se efikasnije uvođenje i korišćenje ovih sistema i umrežavanje opština. • U budućem periodu prioritet treba dati formiranju potpuno opremljenih parcela i stvaranju okruženja i uslova za obnavljanje amortizovanog stambenog

	fonda u Bečeju i u ostalim naseljenim mestima opštine, na mestima gde su ove parcele već komunalno opremljene. Treba napustiti praksu delimičnog uređenja gradskog građevinskog zemljišta, jer ista stvara istovremeno nepremostive probleme u komunalnom smislu i vlasnicima ovih parcela i društvenoj zajednici. Naime, naknadno obezbeđenje nedostajuće komunalne infrastrukture je veoma skupo, a do vremena izgradnje ove infrastrukture objekti na ovim parcelama se ne mogu pravilno upotrebljavati, a najčešće se dolazi i do ugrožavanja i zagađivanja životne sredine, a otklanjanje ovih posledica kasnijim sanacionim radovima je veoma skupo, a vrlo često i neizvodljivo.
	• Neophodno je redefinisati oblast opremanja građevinskog zemljišta po principu pravičnosti, racionalnosti i efikasnosti. • Stvaranje okruženja i uslova za obnavljanje amortizovanog stambenog fonda, na mestima gde postoji potpuna komunalna opremljenost. • razvoj komunalne infrastrukture u Bečeju i posebno u naseljenim mestima. • izmeštanje transportnih koridora iz gradskog jezgra i izgradnja obilaznica. • Kontrola korisnika prostora od strane nadležnih organa mora biti efikasna, dosledna i zakonita sa ciljem da se zaustavi bespravna gradnja u vangrađevinskom području, odnosno nenamenska gradnja u građevinskom području.
Specifični strateški cilj:	Intenzivna promocija za uključivanje javnosti.
Mere i aktivnosti:	• Nadležne opštinske uprave radiće na pojednostavljenju postojećih i razvoju novih kriterijuma za planiranje i izgradnju, i pojednostavljenih procedura usvajanja urbanističkih planova, u saglasnosti sa pozitivnom zakonskom regulativom i uz participaciju javnosti. Obezbediće se učešće svih zainteresovanih grupa i korisnika prirodnih dobara u fazi izrade urbanističkih planova, kao i adekvatne prezentacije opštinskih prostornih i urbanističkih planova u svrhu privlačenja investicija.
Specifični strateški cilj:	Ugrađivanje principa dobre prakse i održivog razvoja u urbanističku plansku dokumentaciju.
Mere i aktivnosti:	• Glavni opštinski/gradski arhitekta obezbediće poštovanje principa dobre prakse u izradi i implementaciji Generalnog plana i ostale urbanističko – planske dokumentacije, a pre svega će se, uz učešće nadležne opštinske uprave i inspeksijskih službi, starati o poštovanju principa energetske efikasnosti, racionalne izgradnje, očuvanja prirodnih resursa i vizuelnog identiteta područja, kao i poštovanja tradicije prilikom izrade prostornih i urbanističkih planova, jačanje uloge javnog prevoza, uz uvođenje novih vidova javnog prevoza, izmeštanju transportnih

	koridora iz centralnog gradskog jezgra i nastojanju da se izgrade obilaznice, rešavanju problema mirujućeg saobraćaja, primeni visokih ekoloških standarda pri izradi prostornih i urbanističkih planova (određeni procenat parkovskih površina, pošumljenih površina, izletišta i prostora za rekreaciju), itd. • Procesi prostornog i urbanističkog planiranja ce se voditi otvoreno i uz poštovanje usvojenih procedura.
--	--

IV.2 INFRASTRUKTURA

Osnovni cilj Završetak infrastrukturnih sistema namenjenih podizanju kvaliteta života i očuvanju okoline i zdravlja stanovništva	
Specifični strateški cilj:	Izgradnja i poboljšanje kvaliteta putne, željezničke i vodne saobraćajne infrastrukture.
Mere i aktivnosti:	• izbor „severne“ trase buduće magistrale preko teritorije opštine Bečej. • izgradnja kvalitetnih lokalnih i regionalnih puteva van naseljenih mesta i povezivanje sa putevima višeg ranga. • izgradnja nove „potiske“ magistrale zapadno od Bečaja i trasom pored pruge do Bačkog Petrovog Sela. • rekonstrukcija i izgradnja mreže poljoprivrednih puteva radijalno ka opštinskom centru i kružni pravac od naselja do naselja. • obnoviti železnički saobraćaj (pre svega teretni) i izmestiti trase van naseljenih mesta. • izgradnja prve faze potrebnih pristanišnih infrastrukturnih objekata na Tisi i Kanalu DTD. • održavanje detaljne kanalske mreže i preusmeravanje svrhe sa odvodne funkcije na funkciju navodnjavanja gravitacionim dovodom vode do plodnog zemljišta.
Specifični strateški cilj:	modernizacija načina prenosa, štednja i pronalaženje alternativnih vidova energije
Mere i aktivnosti:	• modernizacija zastarelih elektroenergetskih instalacija i trafo postrojenja, uz paralelno uvođenje podzemnih elektro-vodova. • novi vidovi štednje i efikasnijeg korišćenja električne energije. • pristupom povoljnim stranim razvojnim sredstvima u oblasti obnovljivih izvora energije aktivirati i unaprediti eksploataciju geotermalne energije i energiju biomase.
Specifični strateški cilj:	izgradnja, rekonstrukcija i pravno regulisanje vodovodne, fekalno-kanalizacione i atmosfersko-kanalizacione mreže.

Mere i aktivnosti:	• izraditi projekte zajedničkog vodosnabdevanja Bečaja i naseljenih mesta i uz pomoć stranih i domaćih investicija i donacija realizovati ih. • izgradnja kompletne fekalne kanalizacije i priključenje svih potrošača na sistem prerade otpadnih voda u Bečaju i naseljenim mestima. • rešiti, u što kraćem roku, pravni status izgrađene AT mreže, uključujući odgovarajuće odluke, zaduženja, održavanje i finansiranje, a sistemom kaznenih mera onemogućiti priključenje At.voda na sistem fekalne kanalizacije.
--------------------	---

IV.3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Osnovni cilj	Zaštita i unapređenje životne sredine
Specifični strateški cilj:	Smanjenje negativnog uticaja privrede na životnu sredinu.
Mere i aktivnosti:	- snižavanje koncentracije industrijskih supstanci koje zagađuju životno okruženje a. igradnja primarnih prečistača u industrijskim postrojenjima (otpadnih voda i emisije gasova) b. izgradnja magistralnog kolektora otpadnih voda od Živinoprometa do Fadipa i daje ulicom S.Markovića - podrška u uvođenju savremenih tehnologija sa redukcijom produkata zagađenja - kontrola kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, kao i kontrola upotrebe pesticidnih preparata u poljoprivredi - podrška razvoju organske poljoprivrede - izrada katastra zagađivača opštine Bečej - edukacija i motivacija lokalnih privrednih subjekata o potrebi zaštite životne sredine i redukciji zagađenja
Specifični strateški cilj:	Održivo vodosnabdevanje naseljenih mesta opštine Bečej čistom pijaćom vodom, uz očuvanje kvaliteta vode za piće u gradu Bečaju i poboljšanjem nivoa kvaliteta u naseljenim mestima.
Mere i aktivnosti:	- istražiti mogućnost izgradnje jedinstvenog sistema za vodosnabdevanje svih naselja iz jednog vodozahvatnog polja (hidrogeološka studija održivosti, isplativosti i mogućnosti vodozahvatnog polja u Bečaju), a na osnovu koje će se odrediti dalji strateški pravci u dva smera: - izgradnja jedinstvenog sistema za celu opštinu ili - svako naselje sa svojim vodozahvatnim poljem - povezivanje mikrovodnih zajednica u naseljenim mestima u jedinstven sistem za svako naseljeno mesto - zamena starih i dotrajalih cevi u vodovodnoj mreži - u zavisnosti od gore-pomenutih pravaca, igraditi prečistače vode (fabrike vode) za svako naseljeno mesto

	- uvođenje ekonomske cene vode - motivacija i edukacija građana o potrebama štednje vode i ekonomske cene iste
Specifični strateški cilj:	Smanjenje negativnog uticaja otpadnih i atmosferskih voda iz naselja na životnu okolinu.
Mere i aktivnosti:	- smanjenje broja upojnih septičkih jama: - proširenje i rekonstrukcija kanalizacione mreže u gradu - izgradnja fekalne kanalizacione mreže u naseljenim mestima - olakšice (otplata na rate, povoljni krediti) i motivacija građana da se priključe na kanalizacionu mrežu - izgradnja sistema za prečišćavanje otpadnih voda u naseljenim mestima - izgrađene kanalizacione mreže i sisteme za prečišćavanje otpadnih voda poveriti u nadležnost javnom komunalnom preduzeću - motivacija i edukacija građana o potrebi izgradnje sistema za prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda, kao i o potrebi naplate istog - smanjenje negativnih uticaja atmosferskih voda - igradnja AT mreže u svim naseljima i njihovo povezivanje na najbliže vodoprijemnike - odvajanje sistema fekalne i AT kanalizacije gde su mešoviti - kontrola upuštanja otpadnih voda u AT sistem - imenovanje titulara (preduzeća) u čijoj će nadležnosti biti održavanje, razvoj i kontrola At sistema u opštini
Specifični strateški cilj:	Zaštita, sanacija i unapređenje otvorenih vodenih tokova u opštini Bečej
Mere i aktivnosti:	- međunarodni status i zaštita reke Tise - podrška naporima da reka Tisa dobije status međunarodne reke - zakonska zaštita prirode reke Tise - dugoročna multidisciplinarna istraživanja - izrada katastra zagađivača reke Tise, utvrđivanje stanja i predlaganje mera sanacije i uklanjanja negativnih uticaja i zaštite biodiverziteta reke - povezivanje Opštine Bečej u međunarodne organizacije priobalnih gradova, regija i država i aktivno učešće u njima - stalna organizovana borba protiv zagađivača - sanacija i očuvanje starača Tise i drugih površinskih voda - zakonska zaštita Mrtve Tise kod Čuruga, Mrtve Tise – Medenjače, Beljanske bare, Čika i Ribnjaka - sanacija zagađenih vodotoka uz pomoć partnera i domaćih i stranih donatora - proširenje priobalnih pojaseva ovih zona i sadnja šumskih pojaseva - pojačana kontrola zagađivanja i korišćenja ovih vodotoka

	- edukacija građana i privrede o čuvanju i unapređenju prirode ovih vodotoka
Specifični strateški cilj:	Povećanje nivoa usluga sakupljanja, odnošenja, deponovanja i recikliranja komunalnog otpada
Mere i aktivnosti:	- Regionalna deponija - aktivno učešće u formiranju Regiona za upravljanje komunalnim otpadom - izgradnja regionalne deponije van teritorije opštine Bečej - Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom - organizovano sakupljanje komunalnog otpada iz svih naselja opštine (jedno preduzeće) - usmeravanje i odlaganje smeća na regionalnu deponiju - uvođenje ekonomskih parametara u domenu sakupljanja i odlaganja otpada - povećati nivo reciklabilnosti otpada - edukacija građana i podrška primarnoj selekciji otpada i kućnom kompostiranju - izgradnja platoa za sekundarne sirovine - smanjiti broj „divljih smetlišta“ i sanacija postojećih - saniranje i zatvaranje seoskih smetlišta i gradske deponije „Botra“ - čišćenje „divljih smetlišta“ - uvođenje volonterske „ekološke patrole“ - info-desk za prijavu divljih smetlišta od strane građana - povećanje kazni za odlaganje otpada na nedozvoljen način - edukacija građana o odlaganju otpada na dozvoljen način
Specifični strateški cilj:	Uvećanje ukupnog „zelenog fonda“ opštine, uz očuvanje postojećeg biodiverziteta
Mere i aktivnosti:	- izrada katastra zelenih površina u opštini Bečej - Povećanje pošumljenosti u opštini Bečej - pošumljavanje okoline Mrtve Tise – Medenjača - pošumljavanje Velikog Donjeg Rita - pošumljavanje obala vodotokova - novi vetrozaštitni pojasevi uz puteve - povezanost pošumljenih zona u gradu - Osnivanje novih parkova u naseljenim mestima - postojeća „Jasenova šuma“ oko Gradskog stadiona pretvoriti u park - sistemom skverova i uličnih proširenja povezati Gornji park sa celinom Goranski, Gornji novoformirani Jasenov park - novi, menadžerski pristup upravljanju parkovima i javnim zelenim površinama – nadležnost preduzeća i sektor u JP Komunalac

Specifični strateški cilj:	Suzbijanje i iskorenjivanje ambrozije
Mere i aktivnosti:	- prikupljanje podataka o raširenosti ambrozije – katastar ambrozije i njegovo ažuriranje - organizovanje operativne grupe za suzbijanje ambrozije u okviru preduzeća koje će biti nadležno za javne površine i njeno opremanje kosilicama i motornim čistačima - kontrola rada operativne grupe od strane lokalne uprave - usaglašavanje planova i razmene informacija sa susednim opštinama
Specifični strateški cilj:	Očuvanje i unapređenje flore, faune i prirodnih staništa
Mere i aktivnosti:	- uvećati pošumljenost teritorije i staviti značajnije delove pod zaštitu (Milenijumski ciljevi): - zaštititi staništa: Mrtva Tisa kod Čuruga i Beljanska bara (Akt o zaštiti priprema Zavod za zaštitu prirode iz Novog Sada), Stara Tisa – Medenjača (Akt će raditi Zavod kada se zabrani upuštanje otpadnih voda, čišćenje i sanacija), Bečejski ribnjak i novi projekat Bečejski Donji Veliki Rit - povezati ova staništa u najvećoj mogućoj meri u celinu (zeleni koridor), kao i sa sličnim teritorijama okolnih opština (Slano Kopovo kod Novog Bečaja, Srbobran, Žabalj...) - odrediti nadležnu instituciju koja će voditi brigu o ovim staništima - zabrana upuštanja otpadnih voda u Mrtvu Tisu kod Medenjače, kao i čišćenje i sanacija Mrtve Tise i njene okoline - proučavanje antropogenih ekosistema u cilju održavanja faune ovih staništa - iskoristiti gore-pomenute potencijale u funkciji obrazovnog i ekološkog turizma
Specifični strateški cilj:	Smanjenje populacije nezbrinutih životinja
Mere i aktivnosti:	- osnivanje Službe za zbrinjavanje napuštenih životinja - utvrđivanje broja nezbrinutih životinja - izrada programa kontrole, sa akcionim planom i projektima - formalno organizovanje Službe za zbrinjavanje napuštenih životinja - obuka radnika Službe za zbrinjavanje životinja - izgradnja Azila za napuštene životinje (dokumentacija obezbeđena) - striktno sprovođenje odluke o držanju i zaštiti domaćih životinja (obaveze i odgovornost vlasnika) - uvođenje takse i registracije kućnih ljubimaca - masovna sterilizacija kućnih ljubimaca, a obavezno pasa litalica

	- kontrola odlaganja i uklanjanja organskog otpada iz domaćinstava, ugostiteljskih i sličnih objekata - standardizovano uklanjanje i odlaganje životinjskog otpada (lešine) - obrazovanje i informisanje građana o gore pomenutim aktivnostima kroz medijsku kampanju
--	---

IV.4. EKONOMSKI RAZVOJ

Ispunjenje ovog cilja podrazumeva da privreda opštine Bečej mora postati organizovana i profitabilna delatnost, sa prepoznatljivim i standardizovanim kvalitetom proizvoda, uz stalnu zaštitu i održivi razvoj proizvodnih resursa, koja proizvođačima daje ekonomsku sigurnost i blagostanje. Povezivanjem raspoloživih prirodnih resursa i realizacijom posebnih ciljeva razvoja privrede, kroz dobro osmišljene programe ukomponovane u opštu strategiju ostvarenja Vizije, u narednih 10 godina, ovaj se cilj realno može ostvariti.

Osnovni cilj ekonomskog razvoja	DINAMIČAN EKONOMSKI RAZVOJ I KONKURENTNOST NA DOMAĆEM I SVETSKOM TRŽIŠTU
Osnovni cilj	
Poljoprivreda i prehrambena industrija	Opština Bečej – lider agrobiznisa u regionu na bazi kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i prerade, usklađene sa standardima.
Specifični strateški cilj:	Formiranje novih, specijalizovanih udruženja poljoprivrednika i organizacija za podršku
Mere i aktivnosti:	Podrška malim posedima • podrška preko opštinskog Fonda za razvoj Razvoj ljudskih resursa • Usvajanje EU normi i standarda • Formiranje poljoprivredne akademije • Razvijanje svesti mladih o važnosti poljoprivredne proizvodnje za opštinu • Baza podataka o potrebama za profilom kadrova • Sticanje novih znanja i veština – prekvalifikacija • Edukacije: finansije, marketing i prodaja, kompjuteri, tehničko-tehnološka dostignuća Razvoj udruženja poljoprivrednika i komercijalnih porodičnih gazdinstava • Osnivanje centra za razvoj udruženja poljoprivrednika i komercijalnih porodičnih gazdinstava • Promocija registracije komercijalnih porodičnih gazdinstava Povezivanje komercijalnih porodičnih gazdinstava sa velikim proizvođačima i prerađivačima • Razvoj partnerskih odnosa radi realizacije ratarske (semenske), stočarske i povrtarske proizvodnje • Razvoj preradnih kapaciteta kao zajedničkog interesa

	prerađivača i proizvođača • Udruživanje radi zajedničkog nastupa na tržište • Razvoj kooperativa
Specifični strateški cilj:	Razvoj robnih (komercijalnih) gazdinstava sa standardizovanom i sertifikovanom proizvodnjom (EUREPGAP standard)
Mere i aktivnosti:	Razvoj stočarstva • Izgradnja mini farmi krava • Izgradnja tovilišta za junad • Izgradnja tovilišta za svinje • Izgradnja tovilišta za živinu • Razvoj uzgoja ovaca • Razvoj pčelarstva • Primena standarda u proizvodnji • Minimiziranje uticaja na životnu sredinu Unapređenje tehnologije proizvodnje povrća • Proizvodnja povrća za svežu upotrebu • Proizvodnja povrća za prerađivačku industriju • Primena standarda u proizvodnji • Minimiziranje štetnih uticaja na životnu sredinu, odabir lokacija zemljišta, za ovakvu proizvodnju, kontrola vode za navodnjavanje, udaljenost od potencijalnih zagađivača, kontrolisana primena pesticida, ... • Zajednički nastup na tržište Razvoj ratarske proizvodnje • Povećanje kvaliteta, prinosa i obima semenske proizvodnje • Povećanje kvaliteta, prinosa i obima proizvodnje soje • Povećanje kvaliteta, prinosa i obima krmnog bilja • Povećanje kvaliteta, prinosa i obima proizvodnje ostalog industrijskog bilja • Primena standarda u proizvodnji • Analiza zemljišta i poštovanje plodoređa Razvoj drugih grana poljoprivrede • Razvoj voćarstva • Izgradnja ribnjaka • Razvoj pčelarstva • Uzgoj divljači Razvoj organske proizvodnje • Definirati zemljišta pogodna za organsku proizvodnju i zaštita tih područja od zagađivača • Organska proizvodnja povrća i žitarica • Organska proizvodnja stoke • Zajednički nastup na tržište

Specifični strateški cilj:	Racionalna nabavka i korišćenje mehanizacije
Mere i aktivnosti:	Formiranje mašinskih prstenova • Udruživanje poljoprivrednika radi zajedničkog korišćenja kapitalnih mašina za obradu i ubiranje • Obnavljanje osnovne mehanizacije • Nabavka specijalizovanih mašina za proizvodnju povrća • Mehanizovanje procesa proizvodnje na farmama • Formiranje specijalizovanih servisa za održavanje mašina visoke tehnologije
Specifični strateški cilj:	Racionalno gazdovanje prirodnim resursima
Mere i aktivnosti:	Izgradnja sistema za navodnjavanje i njihovo održivo korišćenje • Projekti izgradnje zalivnih sistema, na osnovu realnih potreba, vodeći računa o normama navodnjavanja i izgrađenoj infrastrukturi • Otvaranje laboratorije za kontrolu kvaliteta vode za navodnjavanje • Formiranje specijalizovanog servisa za pripremu uređaja za sezonu i održavanje • Rešavanje problema zabarenog zemljišta • Održavanje kanala za navodnjavanje • Izgradnja kanala za navodnjavanje i odvodnjavanje Upravljanje i gazdovanje prirodnim resursima • Izrada programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta • Projekti održivog razvoja vodnih resursa • Projekti zasnivanja vetrozaštitnih pojaseva • Projekti zaštite pijaćih voda • Projekti prerade otpadnih voda • Projekti izgradnje infrastrukture u području atara
Osnovni cilj	Povećanje investicija u lokalnu privredu i otvaranje novih radnih mesta.
Industrija, MSP i usluge	
Specifični strateški cilj:	Stvaranje adekvatnih uslova za investiranje
Mere i aktivnosti:	Formiranje i unapređenje industrijskih zona u opštini • urbanistički definisati i infrastrukturno opremiti industrijske zone u opštini • aktivno promovisati industrijske zone, prednosti i potencijale opštine

	Podsticanje ulaganja u privredu • smanjiti cene zakupa i naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta • sniziti lokalne takse • skratiti administrativnu proceduru • opremiti i edukovati personal službi nadležnih za izdavanje dozvola, saglasnosti i ostale dokumentacije za gradnju i investicije • izrada Kataloga potencijalnih investicija (cena biznisa u Bečeju)
Specifični strateški cilj:	Povezivanje lokalne samouprave i lokalne privrede
Mere i aktivnosti:	Projekti privatno-javnih partnerstava • Zona unapređenog poslovanja • razvoj biznis inkubatora i industrijskih klastera • podsticaj korišćenju alternativnih izvora energije u industrijskoj proizvodnji (bio masa, termalne vode) Saradnja i dijalog lokalne samouprave i privrede • podrška radu socijalno-ekonomskog saveta opštine • podrška i reforma, u organizacionom smislu, Opšteg udruženja preduzetnika, kako bi bio partner Odeljenu za privredu i razvoj u poslovima informisanja, edukacije i saradnje sa preduzetnicima • aktiviranje Centra Regionalne privredne komore Novi Sad u Bečeju
Specifični strateški cilj:	Podsticanje samozapošljavanja i podrška malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima
Mere i aktivnosti:	Formiranje i rad Odeljenja za privredu / Kancelarije za ekonomski razvoj • modernizacija i personalno osnaživanje Odeljenja i stalna edukacija zaposlenih • praćenje domaćih stranih donatorskih i kreditnih linija, informisanje javnosti i stručna pomoć pri konkurisanju • formiranje opštinskog Fonda za razvoj, pod rukovodstvom Odeljenja • praćenje stanja lokalne privrede i analitički rad
Osnovni cilj	Bečej, banjsko - rekreativni centar Potiskog regiona
Turizam i ugostiteljstvo	
Specifični strateški cilj:	Izgradnja banjskog kompleksa
Mere i aktivnosti:	Definisanje vlasništva nad resursima • definisanje prava korišćenja termalne vode • definisanje lokacije (izrada Plana generalne regulacije)

	- infrastrukturno opremanje lokacije Pronalaženje potencijalnih investitora - promocija potencijala - privredna diplomatija (direktni razgovori) - podsticajne mere od strane lokalne samouprave, na bazi privatno-javnih partnerstava
Specifični strateški cilj:	Dobijanje statusa banjskog grada
Mere i aktivnosti:	Podizanje nivoa smeštajnih kapaciteta - podsticaj i ohrabrivanje domaćinstava u pravcu otvaranja privatnog smeštaja - kategorizacija smeštajnih kapaciteta Podizanje nivoa usluga - standardizacija i edukacija zaposlenih u oblasti usluga - kategorizacija ugostiteljskih objekata i uslužne delatnosti - podizanje nivoa komunalne infrastrukture i uređenosti javnih površina i objekata (šetališta, biciklističke staze, parkovi, plaža...) Podizanje svesti građana o turizmu kao perspektivnoj i profitabilnoj delatnosti - edukacija i motivacija građana - podsticajne mere
Specifični strateški cilj:	Privlačenje korisnika banjskih usluga i turista
Mere i aktivnosti:	Podizanje nivoa rada Turističke organizacije opštine Bečej - personalno osnaživanje stručnim kadrom i edukacija zaposlenih u TOB-u - stalnost prihoda TOB-a za promociju grada - izrada baze podataka turističkih potencijala - priprema aplikativnih projekata za moguće investitore ili donatore - osnivač i sedište Regionalnog potiskog turističkog centra i nosilac izrade Strategije razvoja turizma u Potiskom regionu Prepoznatljivost Bečaja kao turističkog centra Potisja - izrada turističkog logoa i maskote grada - izrada promotivnog materijala - objedinjena i specifična ponuda - učešće na sajmovima turizma - promocija ponude preko dijaspore
Specifični strateški cilj:	Podizanje nivoa turističke ponude opštine i razvoj drugih vidova turizma
Mere i aktivnosti:	organizovanje studijskih/učeničkih i eko kampova na lokacijama zaštićenih prirodnih dobara (Mrtva Tisa kod Čuruga, Ribnjak Bečej, Beljanska bara, Bečejski Donji Veliki Rit)

	• očuvanje i unapređenje arhitektonsko-kulturnog nasleđa (objekti, kulturno-istorijski spomenici, lokacije) • podsticaj kulturnim manifestacijama (Majske igre, UTS, Keketanc, Dani krastavaca, kulturno leto, koncerti) • realizacija projekta „Poljanice – eko selo” (podsticaj seoskom aktivnom turizmu) • unapređenje i održavanje sportskih terena i objekata i organizovanje sportskih manifestacija i seminara • uređenje lovnih i ribolovnih područja podizanje kapaciteta ovih potencijala • uređenje sala za organizovanje kongresa i seminara • izgradnja marine na Tisi • nakon sanacije, uređenje Stare Tise kod Medenjače za potrebe nautičkog turizma i vodenih sportova • uređenje površina za kamping
--	--

IV.5. SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

IV.5a Socijalna zaštita

Osnovni cilj: Stvaranje lokalne zajednice kao društva solidarnosti i humanosti putem dobro organizovane mreže socijalne zaštite.	
Specifični strateški cilj:	smanjenje siromaštva.
Mere i aktivnosti:	- otvaranje Kancelarije za borbu protiv siromaštva - osposobljavanje za volonterizam i informisanost - jednokratna pomoć
Specifični strateški cilj:	unapređenje obrazovanja i kulture dece i odraslih (dokvalifikacija i prekvalifikacija)
Mere i aktivnosti:	- videti pod obrazovanjem
Specifični strateški cilj:	unapređenje položaja dece bez roditeljskog staranja.
Mere i aktivnosti:	- usvajanje, porodični smeštaj i domski smeštaj - osposobljavanje i edukacija porodica koje žele da budu u sistemu hraniteljstva dece sa posebnim potrebama
Specifični strateški cilj:	unapređenje položaja odraslih i starih bez adekvatnog staranja.
Mere i aktivnosti:	- smeštaj starih u ustanove socijalne zaštite i hraniteljske porodice - obuka hraniteljskih porodica
Specifični strateški cilj:	unapređenje položaja dece, odraslih i starih sa posebnim potrebama
Mere i aktivnosti:	- specijalni nastavno obrazovni program koje finansira Opština iz sopstvenih sredstava (pomoć ovim licima da se osposobe za rad, prema psihofizičkim sposobnostima, ukoliko ovo pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu) - smeštaj u ustanove odgovarajućeg tipa

	- otvaranje kućnih zajednica uz nadzor, radi osamostaljivanja i zbrinjavanja lica sa posebnim potrebama
Specifični strateški cilj:	zaštita dece, žena i nemoćnih od zlostavljanja i zanemarivanja
Mere i aktivnosti:	- urgentna hraniteljstva (zbog zlostavljanja ili zanemarivanja, privremenog karaktera) - izmeštanje iz porodica i smeštanje u adekvatne ustanove ili izmeštanje nasilnika (sudska odluka)
Specifični strateški cilj:	bolja informisanost navedenih kategorija o njihovim pravima.
Mere i aktivnosti:	- više oglašavanja u medijima - razgovor stručnih radnika Centra za socijalnu zaštitu sa podnosiocima zahteva - obaveštavanje o pravima i mogućnostima u socijalnoj zaštiti
Specifični strateški cilj:	Unapređenje rada sa starima
Mere i aktivnosti:	- proširiti uslugu kućne nege (ovu uslugu bi na osnovu važećeg zakona plaćao korisnik, ali da bi cena bila pristupačna) - uvesti uslužnje u Gerontološkom Centru na osnovu signalizacijskog sistema - obnoviti sanitarne čvorove u sedištu Centra

IV.5b Zdravstvena zaštita

Osnovni cilj:	dobro organizovano zdravstvo na celoj teritoriji opštine, s dovoljno dobro obučenog kadra, dostupnost najsavremenije dijagnostičke i terapijske opreme i uređaja, i dostupnost istih svim stanovnicima podjednako uz ravnopravno učešće i državnog i privatnog sektora i značajnu ulogu lokalne uprave u okvirima zakonske regulative i materijalnog obezbeđenja.
Specifični strateški cilj:	reorganizacija i racionalizacija primarne zdravstvene zaštite
Mere i aktivnosti:	- usklađivanje osnivačkih dokumenata s zakonskom regulativom i primena istih u saradnji s lokalnom samoupravom - formiranje novih radnih jedinica u Domu zdravlja, iz već postojećih preraspodelom kadrova (Službe kućnog lečenja, nova Specijalističke služba s više specijalista, Radiološka dijagnostika) - zamena i osavremenjivanje dotrajale medicinske opreme u specijalističkoj službi, laboratorijskoj i rentgen dijagnostici - Organizovati izražavanje volje svih stanovnika za željeni nivo zdravstvene zaštite

Specifični strateški cilj:	definisanje pozitivne pronatalne politike
Mere i aktivnosti:	- Razmotriti mogućnost ponovnog otvaranja vanbolničkog porodilišta
Specifični strateški cilj:	smanjenje stope masovnih nezaraznih bolesti
Mere i aktivnosti:	- Formiranje stacionara za hronične i teške bolesnike bez mogućnosti nege u kućnim uslovima - organizovanje zdravstveno promotivnih programa i aktivnosti radi informisanja, sticanja znanja i veština u prevenciji i kontroli bolesti od većeg socijalno medicinskog značaja, faktora rizika u ponašanju i navikama ljudi
Specifični strateški cilj:	obebeđivanje dovoljnog i stabilnog finansiranja
Mere i aktivnosti:	- Fizikalnu medicinu s balneologijom unaprediti u Banju s stacionarom kao zasebnu ustanovu u novom objektu u okviru projekta Bečej-banjski grad - težiti da se smanji broj građevinskih objekata u upotrebi radi uštede materijalnih troškova Doma zdravlja - Pokrenuti projekat izgradnje banjskog lečilišta u saradnji s lokalnom upravom i nadležnim ministarstvima

IV.6. OBRAZOVANJE, KULTURA, FIZIČKA KULTURA I MLADI

IV.6a Obrazovanje

Osnovni cilj:	Unapređenje i osavremenjivanje sistema obrazovanja i vaspitanja u opštini Bečej, radi njegovog što efikasnijeg doprinosa ekonomskom razvitku naše opštine i podršci razvoja demokratije u njoj. Integrisanost osavremenjenih i modernih obrazovnih institucija u savremene tokove razvoja privrede i društva. Obrazovanje po meri deteta i potreba privrede, a u cilju razvoja lokalne zajednice i ostanka naše dece u njoj.
Specifični strateški cilj:	Unapređenje i modernizacija predškolskog i školskog sistema u Opštini
Mere i aktivnosti:	- Podsticati programskim merama i akcijama razvoj vannastavnih aktivnosti u vrtićima i školama
Specifični strateški cilj:	Modernizacija i optimiziranje prostornih kapaciteta škola i vrtića preraspodelom, dogradnjom, izgradnjom
Mere i aktivnosti:	- Kontinuirano učestvovati na konkursima za dodelu sredstava za izgradnju, proširenje i optimiziranje prostora za izvođenje školske i predškolske nastave
Specifični strateški cilj:	Vaspitač i nastavnik stručno edukovan i otvoren za nove veštine i znanja i primenjivanje istih u procesu obrazovanja i vaspitanja

Mere i aktivnosti:	- obezbeđivati sredstva za kontinuirano stručno usavršavanje nastavnika i vaspitača (u vidu seminara i edukacija) i podržavati saradnju nastavnika iz istih oblasti na nivou opštine (stručni aktivni)
Specifični strateški cilj:	Međuinstitucionalna saradnja - horizontalno i vertikalno povezivanje institucija
Mere i aktivnosti:	- Poboljšati komunikaciju obrazovnih institucija sa zavodom za zapošljavanje, privrednom komorom i privredom u smislu definisanja kadrova koji su potrebni, i edukovanje učenika završnih razreda kako da traže posao, profesionalno ih orijentisati, a sve ovo u cilju lakšeg zapošljavanja dece u našoj opštini i što boljeg iskorištavanja njihovih kapaciteta - Saradnja škola sa nevladinim organizacijama, kancelarijom za rad sa mladima i sa institucijama koje se bave neformalnim obrazovanjem. U okviru ovoga, verifikacija o stručnoj osposobljenosti polaznika klurseva u Stilu, koje se može kao osposobljenost upisati u radnu knjižicu
Specifični strateški cilj:	Bečej – regionalni centar srednjoškolskog obrazovanja
Mere i aktivnosti:	- Podržati otvaranje novih profila u srednjim školama koji bi obrazovali nove kadrove, u skladu sa potrebama privrede i razvoja modernog i savremenog društva - otvaranje učeničkog internata
Specifični strateški cilj:	Interkulturalno obrazovanje
Mere i aktivnosti:	- Stvoriti dobar model za dvojezična odeljenja u predškolskim i školskim ustanovama i nastavu na dva jezika - uvođenje jezika nacionalne manjine kao redovnog predmeta u osnovnim i srednjim školama
Specifični strateški cilj:	Motivacija učenika
Mere i aktivnosti:	- Stipendiranje talentovanih učenika i učenika koji se školuju u oblastima koje su procenjene kao deficitarne i potrebne za kvalitetniji razvoj lokalne zajednice

IV.6b Kultura

Osnovni cilj:	Savremen, dinamičan i sadržajan kulturni život, usmeren ka zadovoljenju najviših građanskih vrednosti i potreba multinacionalne zajednice
Specifični strateški cilj:	Unapređenje i modernizacija ustanova kulture
Mere i aktivnosti:	- nov, menadžerski pristup upravljanju ustanovama kulture - permanentna edukacija zaposlenih i osnaživanje stručnim, mladim kadrom - iskorišćavanje tehnološko-informatičkih sredstava - nov nastup ustanova kulture prema privredi (kulturno-privredna partnerstva) - materijalno-tehničko opremanje

Specifični strateški cilj:	Unapređenje kulturnih sadržaja i aktivnosti
Mere i aktivnosti:	- objedinjavanje sadržaja na lokalnom i regionalnom nivou - otvaranje čitaonica u Narodnoj Biblioteci i Gradskom muzeju - internet pristup bibliotečkom i muzejskom fondu - promocija lokalnih umetnika i talenata - pokretanje sopstvene pozorišne produkcije i izdavačke delatnosti - podrška neformalnim grupama i građanskim inicijativama u oblasti kulture
Specifični strateški cilj:	Očuvanje i negovanje tradicije
Mere i aktivnosti:	- institucionalna podrška kulturno umetničkim društvima - otvaranje stalne postavke Muzeja o prošlosti grada i naselja opštine - podrška etno-festivalima i manifestacijama, kao i aktivnostima udruženja koja neguju tradicionalnu umetničku praksu (raučni radovi, stari zanati i sl.)
Specifični strateški cilj:	Međuinstitucionalna saradnja - horizontalno i vertikalno povezivanje institucija.
Mere i aktivnosti:	- poboljšati komunikaciju sa pokrajinskim i državnim organima, - iskoristiti postojeću saradnju sa bratskim gradovima u smislu razmene kulturnih dobara u najširem smislu, - saradnja sa školama i drugim kulturnim i obrazovnim institucijama,

IV.6c Fizička kultura

Osnovni cilj:	Osnovni cilj strategije održivog razvoja sporta je organizacija, modernizovanje i unapređenje sistema sporta, gde bi sportski sistem svojim delovanjem uticao na brži društveni, privredni, ekonomski, socijalni i kulturni razvitak opštine Bečej, i integracija sportskog sistema kao savremenog u buduće tokove razvoja društva i ekonomije.
Specifični strateški cilj:	Modernizacija i unapređenje infrastrukture-poboljšanje uslova za bavljenje sportom
Mere i aktivnosti:	- Rešavanje statusa OSC Mladost - Projekat dobijanja statusa Ustanove od posebne važnosti na regionalnom nivou - Projekat izgradnje osvetljenja teniskih terena u OCS Mladost - Rešavanje terena DTV Partizan - Sanacija unutrašnjih i spoljašnjih terena - Izgradnja kapaciteta za rekreativni sport - Izgradnja trim staze - Promocije i kandidature Bečeja kao domaćina X Olimpijade radnika - Rekonstrukcija postojećih kapaciteta i izgradnja

	dodatnih sportskih sadržaja
Specifični strateški cilj:	Ulaganje u kadrovske potencijale
Mere i aktivnosti:	- Formiranje Saveta za sport (kao radno telo bi trebalo da bude skup profesionalaca i volontera koji razumeju problematiku sporta i koji bi za svoj rad odgovarali SO Bečej. U njega treba uključiti menadžera za sport, turizam i omladinu SO Bečej, predsednika i sekretara Sportskog Saveza, direktora Sportskog centra, koordinatora za školski, amaterski i rekreativni sport.) - Upravljanje sportskim sistemom opštine - preko njega bi se koristili resursi potrebni za obavljanje sportske aktivnosti - komunikacija između lokalne samouprave i sportskih organizacija (klubova) - organizovanje sportskih aktivnosti na nivou opštine - Izrada predloga budžeta za sport - izrada kriterijuma za dodelu sredstava - Udruženja i edukacija trenera u cilju napredovanja sportskog rezultata i omasovljavanja sporta - sportski seminari za sudije, trenere, nastavnike, medicinsko osoblje - seminari - esnafsko udruživanje sudija i trenera - Program školskog sporta - Školska takmičenja na svim nivoima - Osnivanje Društva pedagoga fizičke kulture, koje bi se brinulo o školskom sportu - Program sportske rekreacije - Izrada Projekta rekreacionog angažovanja populacije - Program amaterskog sporta - Rekonstrukcija uloge Sportskog saveza - Program sportske medicine i kineziterapije - Osnivanje odeljenja za sportsku medicinu - Osnivanje Sportsko Računskog Centra (SRCE) - Projekat formiranja baze podataka(SRCE) i njihovo korišćenje u svrhu sporta, medicine i nauke
Specifični strateški cilj:	Održavanje i unapređivanje sportskih manifestacija (posebna ekonomska kategorija)
Mere i aktivnosti:	- Program sportskih manifestacija - Projekat „Olimpijade radnika“ - Projekat „Dani sporta opštine Bečej“ - Sportski turizam - Izgradnja hostela od 120 mesta za potrebe sportskog turizma, kako bi se rešio problem smeštajnih kapaciteta - Lov, ribolov, seminari, edukacija..... - formirati Fond sportskog dinara - Marketing sporta - Izrada sajta, internet prezentacije, bilteni, brošure

IV.6d Mladi

Osnovni cilj:	Podizanje nivoa svesti o potrebama mladih i kreiranje zdrave okoline za razvoj i život mladih u Bečeju kroz svesno angažovanje institucija i mladih opštine Bečej
Specifični strateški cilj:	Kreiranje lokalnog akcionog plana politike za mlade
Mere i aktivnosti:	- u saradnji sa lokalnom samoupravom i lokalnim udruženjima građana i predstavnicima mladih oformiti radne grupe koje će sprovesti donošenje akcionog plana za mlade opštine Bečej kao zvanične strategije prema mladima
Specifični strateški cilj:	Otvaranje i rad Omladinskog kluba
Mere i aktivnosti:	- kreiranje stabilne grupe volontera koji će biti kreatori i nosioci aktivnosti omladinskog kluba - edukacije, seminari i volonterske akcije
Specifični strateški cilj:	Veće mogućnosti mladih u novom pristupu obrazovanju i u neformalnom obrazovanju
Mere i aktivnosti:	- podržati modernizaciju školstva u opštini, - korišćenje novih tehnologija, interaktivna predavanja, neformalni pristup gradivu, razviti sistem kurseva u dobro opremljenim kabinetima i radionicama praktične nastave; - podržati dodatne aktivnosti unutar škole, - organizovanje vannastavnih aktivnosti u koordinaciji sa omladinskim klubom i spoljnim saradnicima omladinskim radnicima; - omogućiti veću pokretljivost mladih - organizovanje razmena sa drugim učenicima iz republike,
Specifični strateški cilj:	Veće mogućnosti mladih pri zapošljavanju
Mere i aktivnosti:	- informisanje mladih o usmerenjima u školama i mogućnostima zaposlenja po završetku škole - organizovanje info kancelarije u realizaciji osnovnih i srednjih škola i lokalne samouprave, zavoda za zapošljavanje, škola i nevladinih organizacija; - smanjivanje jaza između potreba obrazovnih profila na tržištu i škola - podrška razvoju novih obrazovnih profila u školama; - edukacija mladih na temu samozapošljavanja, pisanja CV-a i veštine poslovne komunikacije; - saradnja institucija formalnog i neformalnog obrazovanja sa službama za zapošljavanje; - kreiranje volonterskog programa u preduzećima; - korišćenje baze podataka studenata iz Bečeja i uspostavljanje kontakta sa službom za zapošljavanje

	i kancelarije za mlade, institucija javnih i privatnih preduzeća.
Specifični strateški cilj:	Kvalitetno slobodno vreme mladih
Mere i aktivnosti:	- pružanje podrške omladinskim inicijativama koje imaju za cilj ispunjavanje slobodnog vremena mladih kvalitetnim i konstruktivnim sadržajem; - saradnja sa kulturnim institucijama na kreiranju programa za mlade; - kreiranje omladinskog festivala i saradnja na realizaciji postojećih („Majske igre”);
Specifični strateški cilj:	Zaštita zdravlja mladih
Mere i aktivnosti:	- Organizacija i podrška edukacije omladine na temu poremećaja ishrane, bolesti zavisnosti, reproduktivnog zdravlja, fizičke aktivnosti, mentalnog zdravlja i dr. - aktivna promocija i podrška novootvorenog savetovališta za adolescente kroz organizovanje obrazovnih programa o zaštiti zdravlja mladih, nudi savete, edukaciju o merama prevencije, psihološku pomoć i sl. u saradnji sa lokalnom samoupravom i školama.

IV.7. LJUDSKI RESURSI

Osnovni cilj:	Stvoriti zdravu socio-kulturnu sredinu, zadovoljnih i aktivnih pojedinaca, inkorporiranih u procese od opšteg interesa
Specifični strateški cilj:	Izgradnja lokalnog identiteta zajednice
Mere i aktivnosti:	- brzo usvajanje simbola opštine (grba i zastave) - njihovo isticanje na svim važnijim mestima, dokumentima, a prema propisima o upotrebi simbola i znamenja - postavljanjem urbanog mobilijara sa oznakama identiteta opštine (saobraćajne table na ulazima u opštinu, klupe, igrališta...) - resocijalizacija gradskog trga i njegovo urbanističko-arhitektonsko preuređenje - uključivanje obrazovnih ustanova u proces izgradnje samoidentiteta kroz pripadnost zajednici - osnivanje Građanskih saveta za pojedine oblasti pomenute u ovoj Strategiji, kao evaluacijsko-kontrolni mehanizam građana u implementaciji i kasnijoj modifikaciji LA21 čime bi se povećala participativnost građana učešćem u tim Građanskim savetima - uključivanje lokalnog informativnog servisa u isti proces - javni život opštine Bečej (kultura, zabava, aktivni odmor, rekreacija, sport) dinamizovati i obogatiti sadržajima prema ciljnim grupama

Specifični strateški cilj:	Zaustaviti trend povećanja negativnog odnosa mortalitet/natalitet
Mere i aktivnosti:	- usvojiti program aktivne pronatalne populacione politike, u skladu sa nacionalnom strategijom i drugim dokumentima iz oblasti populacione politike
Specifični strateški cilj:	Kvalifikovana radna snaga prema potrebama tržišta/poslodavaca.
Mere i aktivnosti:	- podrška i informisanje građana o potrebi i mogućnostima pre- i dokvalifikacije prema potrebama poslodavaca, - podrška edukaciji sitnih zemljoposjednika o znanjima iz proizvodnje organske (bio) hrane ili proizvoda u kojima je rad nemoguće mehanizovati ili je to ograničeno
Specifični strateški cilj:	Potvrda pozitivnih ocena radnog morala zaposlenih u opštini Bečej
Mere i aktivnosti:	- sprovesti anketu među zaposlenima i poslodavcima o radnim navikama i profesionalnom ponašanju građana
Specifični strateški cilj:	Zdrave životne navike građana
Mere i aktivnosti:	- uz pomoć šire zajednice, razviti programe kojima bi se uticalo na pozitivnu promenu životnog stila, a naročito borba protiv narkomanije, alkoholizma i korišćenja duvana
Specifični strateški cilj:	Društvo solidarnih pojedinaca
Mere i aktivnosti:	- povećati angažovanost i solidarnost građana prema starijim licima, a u skladu sa Strategijom o starenju Republike Srbije
Specifični strateški cilj:	Smanjenje migracije iz Bečeja u veće gradove
Mere i aktivnosti:	- putem mera i aktivnosti iz ove Strategije ostvariti društveno-ekonomsko okruženje u kojem će mladi intelektualci imati mogućnost za svoj prosperitet - redovno ažurirati bazu podataka studenata - kreirati bazu podataka srednjoškolaca

V PRIKAZ, ANALIZA STANJA I ZAKLJUČCI

V.1. URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE

V.1.1. Prikaz i analiza stanja

Prostornim planom opštine utvrđuju se opšti i posebni ciljevi razvoja opštine i ciljevi po pojedinim oblastima, pravila korišćenja, uređenja i zaštite planskog područja.

Prostornim planom opštine usmerava se pravac i tok urbanizacije, korišćenje i namena površina na teritoriji opštine, zoniranje i reonizacija područja, razmeštaj i razvoj saobraćajne i komunalne primarne i sekundarne infrastrukture, raspored funkcija među naseljima, razmeštaj proizvodnih kapaciteta, javnih i drugih službi, uslovi za uređenje prostora, uslovi zaštite prirode, životne sredine i kulturno-istorijskih vrednosti.

Prostorni plan Republike Srbije je, prema mišljenju predstavnika lokalnih zajednica, zastareo i ne daje dovoljnu osnovu za održivi razvoj na celoj teritoriji Republike.

Na osnovu Zakona o planiranju i izgradnji (u daljem tekstu: Zakon) opštine su nadležne za izradu Generalnih urbanističkih planova, Prostornih planova opštine i drugih planskih dokumenata (Plan opšteg uređenja, Plan detaljne regulacije, Plan generalne regulacije). Kod izrade urbanističkih i prostornih planova Zakonom je propisana izrada Izveštaja o strateškoj proceni uticaja planova i programa na životnu sredinu, dok se za projekte za izgradnju objekata i radove vrši izrada Studije o proceni uticaja na životnu sredinu. Opština je dužna da donese Odluku o određivanju vrste planova za koje se izrađuje strateška procena uticaja na životnu sredinu, jer Odluka o pripremi plana i programa sadrži i Stratešku procenu uticaja na životnu sredinu i objavljuje se u Odluci. Opštine su po zakonu dužne da obezbede sve relevantne podatke neophodne za validnu procenu uticaja na životnu sredinu. Opštinski organi nadležni su za izdavanje saglasnosti na Izveštaje o strateškoj proceni uticaja planova i programa na životnu sredinu za programe i planove koji se odnose na područje opštine, kao i za izdavanje saglasnosti na Studije o proceni uticaja na životnu sredinu za projekte izgradnje objekata i radova za koje odobrenje izdaje opština.

Generalni urbanistički plan se radi pod nadzorom odeljenja gradske uprave (u većim opštinama i gradovima) ili specijalizovanih institucija centralne vlasti, a plaća ga lokalna vlast. Većina sadašnjih urbanističkih planova je stara deset ili više godina. Relativno je skupo da se ovi planovi razvijaju i čini se da lokalni zvaničnici ne pridaju dovoljnu važnost ovim planovima. Međutim, ovi planovi pružaju neophodan okvir za kratkoročno razvojno planiranje. Urbanističke planove često prave institucije koje su iz većih gradova sa nepoznavanjem lokalne problematike, i oni postoje u mnogim, ali ne i svim sektorima. Dok se neki smatraju adekvatnim, kvalitet drugih je diskutabilan. Za područje Opštine Bečej izrađen je Prostorni plan 1990. godine a u toku je izrada novog prostornog plana u skladu sa važećom zakonskom regulativom (završetak plana se očekuje do kraja 2007. godine). a za građevinska područja naselja opštine Bečej postoji sledeća urbanistička planska dokumentacija: Bečej (Generalni plan iz 1998 god, izmene 1999. god.), B. Gradište (Urbanistički plan iz 1981, izmene 1984. god.), B. P. Selo (Urbanistički plan iz 1982, izmene 1990. god.), Mileševo (Urbanistički plan iz 1986, izmene 1996. god.), Radičević (Urbanistički plan iz 1989).

U periodu posle donošenja novog Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o planiranju naša opština radi po starom GP koji je preispitan i dopunjen Odlukom o privremenim pravilima građenja za naselje Bečej. Isti slučaj je i sa urbanističkim planovima za naselja, gde se kombinuju privremena pravila za naselja sa starim planovima, pa čak i sa planovima čiji je rok istekao. Kako je napomenuto, obaveze lokalnih vlasti su da do aprila 2007. moraju doneti novu urbanističko-plansku dokumentaciju, što dovodi do stalnog zastoja razrade pojedinih prostora naselja, jer se svakim novim zakonom kreće od početka (od GP-a), pa su pojedini prostori već desetinama godina blokirani za dalje uređenje i izgradnju. Dodatni problem je što su to područja koja su u sred gradskog tkiva, ali se zbog neuređenosti ovih prostora naselje nekontrolisano širi i zauzimaju se prostori neprimereni određenoj nameni. Naselje izumire iznutra gde je komunalno i infrastrukturno opremljeno, život se seli na periferiju sa nizom negativnih efekata po korisnike i po naselje u celini.

Naša opština ne poseduje jednogodišnje ili dvogodišnje planove razvoja.

Obavezni "generalni plan" je slabo integrisan u procese lokalnog upravljanja. Retko "pripada" lokalnim vlastima i predstavlja neadekvatnu osnovu za saradnju među opštinama.

Generalni plan Bečaja i urbanistički planovi naseljenih mesta nisu dovoljno integrisani u procese lokalnog upravljanja i ne predstavlja adekvatnu osnovu za mogući lokalni razvoj i saradnju među opštinama.

Postoje velike neusklađenosti između dugoročnih planova i kratkoročne "projektne dokumentacije" i godišnjih investicionih programa koje sačinjavaju opštine; ključna međufaza u srednjoročnom strateškom planiranju nedostaje. Ne postoje studije o potražnji i ekonomske analize u projektnoj dokumentaciji.

Pod ovakvim uslovima, osobe koje donose odluke nemaju mogućnost da uporede investicione opcije u različitim sektorima. Takođe, potencijal učešća zajednice u procesima planiranja i donošenja odluka nije adekvatno realizovan. Iako nema dovoljno institucionalnih procena i studija za to, čini se da nivo saradnje i konsenzusa između različitih tela lokalnih vlasti i agencija nije zadovoljavajući. Do neke mere prethodni, visokocentralizovani sistem održavao "otuđeni" odnos između lokalnih i centralnih vlasti, tako da se izgubila "unutrašnja" saradnja i koherentnost politika na opštinskom nivou.

Iako u lokalnim samoupravama postoji mnogo iskusnih i dobro obučanih profesionalaca, tranzicija, konflikti i politički sukobi su doveli mnoge nove i neiskusne osobe u kancelarije lokalne samouprave. Gore pomenuto i nedostatak edukacije za službenike je ograničio ljudske resurse i veštine koje su potrebne lokalnim vlastima. Iako su učinjeni prvi koraci.

Veliki problem u planiranju i građenju u urbanim sredinama predstavlja "divlja gradnja". Pokušaj legalizacije nelegalno podignutih objekata u 2003. godini nije doneo očekivane rezultate zbog siromaštva i nerealnih očekivanja građana, ali i zbog nedovoljno osmišljene politike u vezi sa legalizacijom. To je dodatno opterećenje za lokalne vlasti, kako zbog nemogućnosti kvalitetnog urbanog planiranja, tako i zbog smanjenih prihoda u opštinskim budžetima.

Postojeći problemi i ograničenja za dalji razvoj opštine Bečej u oblasti mreže naselja i urbanizacije odnose se na:

- prisutnu polarizaciju i neravnomernost u dosadašnjem razvoju i koncentraciju aktivnosti i sadržaja u izrazito razvijenom opštinskom centru-Bečej, za razliku od nedovoljno razvijenih ostalih naselja;

- veoma mala gustina naseljenosti (84 st/km² na području obuhvaćenom Prostornim planom, u odnosu na 94 st/km² za područje Vojvodine);

- veoma niska gustina mreže naselja (1,0 naselja/ 100 km² u odnosu na 2,2 naselja/100 km² na području Vojvodine) i izrazita prostorna dominacije naselja gradskog karaktera;

- neplansko širenje naselja;

- preispitivanje granica građevinskih reona naselja zbog neplanskog širenja, odnosno divlje gradnje.

U prethodnim godinama aktivnosti na uređivanju gradskog građevinskog zemljišta su bili smanjeni, zbog nedostatka sredstava za izradu urbanističke dokumentacij kojima se stvara planski osnov za uređenje i zbog nedostatka sredstava za sprovođenje planova, odnosno aktivnosti: parcelaciju, otkup zemljišta, izgradnja potrebne infrastrukture, (putevi, trotoari, vodovod, atmosferska i fekalna kanalizacija, energetske vodovi i PTT instalacije)

U prethodnim godinama građani nisu pokazivali interes za opremljenim parcelama, jer je njihova tržišna vrednost reda veličine 7000-10000€. Građani se interesuju za parcele čija tržišna vrednost ne prelazi 2000-3000 €.

Na tržištu nekretnina u Bečeju i u ostalim naseljenim mestima opštine, velika je ponuda nekretnina, koji se sastoje od amortizovanih stambenih objekata i građevinskih parcela, najčešće opremljenih sa tvrdim kolovozima, trotoarima vodovodom, kanalizacijom (u Bečeju) sa potrebnim energetskim instalacijama i PTT instalacijama.

Godinama je prisutna praksa delimičnog uređenja gradskog građevinskog zemljišta, koja stvara istovremeno nepremostive probleme u komunalnom smislu i vlasnicima ovih parcela i društvenoj zajednici. Naime, naknadno obezbeđenje nedostajuće komunalne infrastrukture je veoma skupo, a do vremena izgradnje ove infrastrukture objekti na ovim parcelama se ne mogu pravilno upotrebljavati, a najčešće se dolazi i do ugrožavanja i zagađivanja životne sredine, a otklanjanje ovih posledica kasnijim sanacionim radovima je veoma skupo, a vrlo često i neizvodljivo.

U opštini Bečej ima 5 naselja koja imaju status naselja po statističkoj nomenklaturi. Međutim, u sastavu naselja Mileševa su naseljske jedinice Drljan i Novo Selo, a na oko 15 km od Bečeja prema Mileševu nalazi se naselje Poljanice, koje ima svoju mesnu zajednicu, ali nema status naselja, kao ni svoju katastarsku opštinu.

V.1.2. Zaključci analize stanja

Iako dolazi do zastoja realizacije postojećih, postoji jasna saglasnost o potrebi izrade planova (pogotovo GIS-a) koji su zastareli ili u nekim segmentima ni ne postoje, gde je Prostorni plan opštine u fazi završetka. Bečej ima dobra startnu poziciju (baze podataka, oprema, iako ne ažurirano tokom mnogih godina) i ranija iskustva struke. Potrebno je raditi na promociji ponude i koristiti iskustva drugih, ali istovremeno iskoreniti korupciju i postojanje „paraurbanih formacija”, što je rezultira i neefikasnom urbanističkom i građevinskom inspekcijom i kontrolom, a to dovodi do “divlje gradnje” i nepotpune urbanističke infrastrukture. Pripremiti se za Evropske integracije, i u tom smislu sve više uključivati javnost po pitanjima urbanizma i prostornog planiranja. S druge strane, smanjiti upliv politike u struku.

V.2. INFRASTRUKTURA

V.2.1. Prikaz i analiza stanja

Ključni kriterijum u nastanku i planiranju infrastrukturnih objekata i sistema su potrebe zbog kojih su infrastrukturni objekti nastali ili će biti neophodni u budućnosti. Infrastruktura opštine Bečej se mora uklopiti u regionalnu i državnu strukturu, a posebno sa susednim opštinama. Celovitost spoljne infrastrukturne mreže i manjih celina koje ne izlaze iz granica opštine ili naseljenih mesta, čine ukupnu infrastrukturnu mrežu područja. Iz tih razloga je najvažnije prepoznati postojeće ili isplanirati buduće saobraćajne, energetske, privredne, političke, socijalne, etničke, kulturne i dr. povezanosti i opredeljenja, čime će se eliminisati deo grešaka koji prate svako planiranje. Drugi veoma važan činilac infrastrukturnog sistema je pravilno dimenzionisanje, koje je zapravo odraz postojeće ili buduće ekonomske moći, ili nemoći. Kvalitetni i realni razvojni planovi zasnovani na tačnim činjenicama i stručnim procenama i planiranju, omogućuju da se taj planirani razvoj i ostvari, dok pograđne procene u situaciji zaostajanja, veoma negativnih društvenih kretanja u zapošljavanju i nedvršenoj tranziciji i privatizaciji, mogu dovesti do pogrešnih ulaganja sa katastrofalnim posledicama. Iz tih razloga, nedovršenog sagledavanja buduće privredne situacije, nejasnih trendova demografskih promena (smanjenje broja stanovništva za više od 11%) i nepoznavanja vremena i dinamike uključenja u šire integracione tokove, sagledavanje potrebne infrastrukture u smislu izgradnje i investicija su veoma neizvesne, a podizanje ili završetak infrastrukturnih sistema namenjenih podizanju kvaliteta život i očuvanju okoline i zdravlja stanovništva ostaju prvi i sigurni planski elementi.

V.2.1.1 SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Osnovna ograničenja i problemi planskog područja u oblasti saobraćajne infrastrukture vezana su za pojedine vidove saobraćaja i to u smislu :

- zastarelosti tehnologije, kako železničkog, tako i vodnog saobraćaja;
- tehnološke zastarelosti prevoznih sredstava i prateće opreme;
- lošeg stanja, zapuštenosti infrastrukture, terminala (pretovarnih stanica) vodnog i železničkog saobraćaja;
- ekonomskih ograničenja, nedostatka sredstava (svežeg kapitala);
- nepostojanja strategija razvoja, studija razvoja mreža i sl.

Putna infrastruktura

Putna infrastruktura na području opštine Bečej i šireg područja regije je relativno dobro razvijena, što se posebno odnosi na magistralne i regionalne puteve, koja omogućava dobru saobraćajnu povezanost sa okruženjem. Iz aspekta održivog razvoja opštine, veoma je važno pravilno sagledati i izabrati trase budućih saobraćajnica višeg reda kroz naše područje.

Osnovni problem lokalnog saobraćaja u opštini se zapravo može svesti na dva problema prisutna i na drugim sličnim područjima koji se zapravo manifestuju istom posledicom, a to je usporavanje odvijanja saobraćaja. Osnovni problem je nepostojanje obilaznica oko naseljenih mesta, čime se saobraćaj usporava na 40 - 60 km/čas i manje na sve većoj dužini, a ipak se ugrožava život i zdravlje stanovništva.

Drugi problem je loš kvalitet postojećih puteva i povezanosti sa putevima višeg reda, što rezultira takođe opštim usporavanjem i opasnijim saobraćajem.

Željeznička infrastruktura

Željeznička infrastruktura je ovog trenutka na našem području van upotrebe.

Vodna infrastruktura

Vodna infrastruktura je neopravdano zapostavljena i pored najboljih mogućih uslova za povezivanje Bečēja sa celom Evropom ovim najjeftinijim transportnim putem. Korišćenje vodnih puteva bi omogućilo i razvoj turističke privrede, dalji razvoj infrastrukturnih objekata i konačno interesantniju i lepšu svakodnevnicu Bečēju, uz rasterećenje dela drumskog saobraćaja.

Detaljna kanalska mreža svojom ukupnom dužinom preko 350 km u našoj opštini je veoma specifičan oblik vodne infrastrukture. Prvenstveno namenjena odvodnjavanju suvišnih unutrašnjih voda, uz manje korekcije pada dna već sada je prava mreža za snabdevanje vodom velikih površina plodnog zemljišta pogodnog za intenzivnu proizvodnju u uslovima navodnjavanja. *Mogućnost gravitacionog dovoda vode do površina od 26.000 hektara zemljišta tipa černoze* je jedna od najvećih komparativnih prednosti i velik potencijal razvoja opštine Bečej. Stabilna i intenzivna poljoprivredna proizvodnja u uslovima navodnjavanja može predstavljati pokretač razvoja izvoza, prerade i opšteg progressa značajnog dela stanovništva celog područja.

V.2.1.2. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Mora se skrenuti ponovo pažnja na veliku zavisnost potrošnje energije i stanje i razvijenosti privrede područja i standarda i potrošnje stanovništva. Ako se ovi parametri ne definišu barem približno tačno, mogu postati uzrocima velikih grešaka u sagledavanju sadašnjih i budućih potreba, tako i dimenzionisanju infrastrukturnih mreža i objekata.

Elektroenergetska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura naše opštine je relativno zadovoljavajuća. Moguće snabdevanje iz dva pravca (distribucija Novi Sad i Subotica) daje određene mogućnosti sigurnijem snabdevanju ključnih postrojenja (npr. vodosnabdevanju). Izvestan problem predstavljaju zastarele instalacije i trafo postrojenja delova naseljenih mesta, pa i Bečēja.

Zemni gas i daljinsko grejanje

Zemni gas kao preovlađujuće fosilno gorivo narednog perioda već je u upotrebi na delu opštine. Mreža gasovoda se proširuje svake godine i u smislu zaštite okoline i efikasnog energenta koji se lako distribuira i jednostavno reguliše zauzima sve veći deo potrošnje. Verovatno će se iz navedenih razloga umanjiti i uloga daljinskog grejanja, jer je osnovno gorivo isto, efikasnost korišćenja vrlo dobro i u lokalnim potrošačima, a instalacija i gubitci energije na razvodu su znatno manji. U dogledno vreme se očekuje gasifikacija celog područja.

Obnovljivi izvori energije

Obnovljivi izvori energije sticajem srećnih okolnosti su već dugo poznati na našem području a u smislu Strategije održivog razvoja zauzimaju istaknuto mesto.

Pre svih ovde se misli na prisustvo **geotermalne energije**, koja je delom i istražena kao potencijal, te je korišćenje ovog oblika energije i odobreno na području opštine Bečej. Poznato je da se određeni objekti već godinama zagrevaju ovom energijom. Problem eksploatacije geotermalne energije zapravo je relativno veliko početno ulaganje, ali je pristup povoljnim stranim razvojnim sredstvima u oblasti obnovljivih izvora energije vrlo verovatan, te se može očekivati prevazilaženje ovog problema o nastupajućem planskom periodu.

Arterski bunari su locirani u različitim delovima grada: ulica Petra Drapšina, Pogača, kod osnovne škole “Petefi Šándor”, na uglu ulica Republikanske i Maršala Tita i kod JP “Toplana”. Zbog havarije prestao je sa radom bunar kod osnovne škole “Petefi Šándor”. Po svojim fizičko-hemijskim svojstvima, prema podeli Internacionalnog društva za medicinsku hidrologiju, vode svih pet arterskih bunara u Bečeju pripadaju istoj kategoriji natrijum-hidrokarbonatnih (alkalnih) hipotermi. Mineralne vode ove kategorije mogu da se koriste kao dopunsko sredstvo lečenja u sklopu medicinske rehatilitacije pijenjem. Ukoliko se želi ovako korišćenje ove mineralne vode potrebno je da se obezbede odgovarajući higijensko-tehnički i drugi uslovi koji su predviđeni za eksploataciju mineralnih voda. Na prostoru današnjeg otvorenog olimpijskog bazena izbušene su četiri bušotine koje su snabdevale Jodnu banju za potrebe medicinske terapije. Nažalost, zbog havarije bušotine opreme i pojave peska, ove bušotine nisu više u funkciji. Godine 1981. izbušena je bušotina BČ-1/H u krugu fabrike za preradu voća i povrća “Flora” PIK-a Bečej. Nakon ispitivanja su dobijeni zadovoljavajući rezultati, bušotina je zatvorena i do sada nikada nije bila u eksploataciji. Godine 1985. u Goranskom parku izbušena je bušotina BČ-2/H koja je u funkciji zagrevanja objekta i delom se koristi za građanstvo na malom termalnom bazenu u rekreativne svrhe. Hemijski i mineralni sastav vode ispitivan je više puta, a mi smo došli do podataka koji su rađeni između dva svetska rata (voda je pregledana zakonitim laborantom) i 1963. godine od strane Balneoklimatološkog Instituta SR SRBIJE, iz Beograda, u oba slučaja voda je dobrog kvaliteta sa preporukom korišćenja u terapeutske svrhe.

Drugo značajno područje za dobijanje obnovljivih oblika energije predstavljaju razni oblici korišćenja energije **biomase**. Jedan od oblika korišćenja ove energije je svakako proizvodnja metana anaerobnom fermentacijom stajskih ostataka, ali i drugih biljnih ostataka, za čega već postoje i delimično razrađeni projekti eksploatacije (tzv. CDM projekti). Realizacijom ovakvih projekata bi se dao pun doprinos emisiji štetnih gasova koji prouzrokuju zagrevanje atmosfere, a preostali produkti fermentacije se dalje recikliraju u biljnoj proizvodnji i umanjuju neumerenu primenu veštačkih đubriva. I kod korišćenja ove energije se javljaju problemi, delimično vezani za mogućnost korišćenja u užoj lokaciji nastanka pogodnih sirovina zbog cene transporta kabaste biomase, a značajan je i problem visokih početnih ulaganja, koji će verovatno biti rešen angažovanjem spoljnih izvora. U skoroj budućnosti se mogu očekivati još i razvoj korišćenja biometanola i biodizela u izvesnoj meri.

V.2.1.3 TELEKOMUNIKACIONA I INFORMATIČKA INFRASTRUKTURA

Na području opštine Bečej, telekomunikaciona infrastruktura (telefonske centrale, spojni putevi i primarna mreža u naseljima većim delom), i po kvalitetu, i po kapacitetu nije na zadovoljavajućem nivou. Sekundarna mreža nije na zadovoljavajućem nivou, veliki deo je izgrađen nadzemno i nedovoljnog kapaciteta.

U manjim naseljima, još uvek nije izvršena automatizacija i digitalizacija telekomunikacione opreme i sistema. Spojni putevi između telefonskih centrala većim delom nisu ostvareni optičkim kablovima, te su malih kapaciteta i telekomunikacioni saobraćaj se odvija otežano.

Mesna TT mreža u većini naselja takođe nije osavremenjena, sekundarna mreža je uglavnom još uvek vazдушna.

Za potrebe sistema GSM mreže mobilnih telekomunikacija na prostoru opštine Bečej izgrađene su bazne radio-stanice u Bečeju i Bačkom Petrovom Selu.

Lokalne komercijalne TV i radio stanice u svom razvoju direktno zavise od ekonomske moći privrede i stanovništva. Izvesno je da se prave razvojne mogućnosti mogu proceniti isključivo detaljnom i tačnom analizom privrednog i ekonomskog razvoja i potreba opštine kao celine.

Pristup svetskim sredstvima informacija je sve više prisutan. Nakon satelitskim TV muzičkim kanalima moguć je pristup GPS i GIS sistemima, a pored kablovske TV i internetske mreže moguć je i bezžični internet priključak, a uskoro će se omogućiti pristup i sistemu ADSL telefonskom i internet širokopojasnom povezivanju zainteresovanih.

V.2.1.4. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Uvodne napomene ovih oblasti, vodovoda, fekalne i atmosferske kanalizacije, moraju ukazati na to da se ova oblast izdvaja od ostalih po važnosti, jer se radi o elementima standarda življenja ljudi koji se podrazumevaju u 21. veku. Činjenica da ova ključna infrastruktura ne postoji ili nije ni na približno zadovoljavajućem nivou u celoj opštini pokazuje našu zaostalost i ekonomsku nemoć. Kao i neasfaltirane ulice, plavljenje delova ulica ili naseljenih mesta, rušenje kuća od posledica prevlaživanja, pojava hepatitisa i druge bolesti i pojave vezane za nedovoljno higijenske životne uslove stanovništva, ukazuje da u narednom periodu izgradnja celovite i potpune mreže komunalne infrastruktura mora biti prvi imperativ ukoliko želimo da se ova zajednica održi ili čak razvija.

Vodovod

Vodovod u opštini Bečej nije jedinstven sistem. Grad Bečej ima svoj sistem vodosnabdevanja, a naseljena mesta svoje odvojene vodne zajednice. Opšte karakteristike su nedovoljan kapacitet vodozahvata, nedovoljna izgrađenost magistralnih vodova, nedovoljan pritisak u mreži, delimična zastarelost razvodne mreže, samim tim i veliki gubitci, velik broj nelegalnih priključaka, periodično voda lošeg kvaliteta, i visoka cena vode za potrošače.

Objekti sistema vodosnabdevanja u gradu Bečeju

Izvorište

Na glavnom izvorištu, trenutno je u eksploataciji 12 bunara kapaciteta od 3 do 16 l/s. Počev od 1992. godine atrofirani bunari se podvrgavaju fizičkoj, hemijskoj i

hidrauličkoj regeneraciji. Lokacija izvorišta se nalazi severozapadno od grada. Istraživanja lokacija novih potencijalnih izvorišta van postojećeg figurišu samo kao deo dugoročne strategije vodosnabdevanja.

U slučaju korišćenja punog kapaciteta izdašnosti bunara očekivani pad piezometarskog nivoa podzemne vode bio je u proseku oko 1 m godišnje. Međutim, u sadašnjim, smanjenim uslovima zahvatanja vode iz podzemlja za potrebe vodosnabdevanja, piezometarski nivo vode u bunarima opada za 0,5 m godišnje u proseku.

Mere za održavanje i povećanje kapaciteta izvorišta se planski primenjuju kao što su: planska izgradnja novih bunara, optimizacija rada bunara tako da stalno rade optimalnim kapacitetom, godišnja regeneracija postojećih bunara i istraživanje lokacija novih izvorišta.

Svi bunari koji su u eksploataciji imaju obezbeđenu užu i širu zonu sanitarne zaštite, i postoje odluke lokalnih organa samouprave o proglašenju ovih zaštićenih zona. Takođe, zona izvorišta je prostorno usklađena sa ostalim urbanističkim i razvojnim planovima opštine.

Prerada (kondicioniranje) vode- Fabrika vode

Fabrika vode sastoji se od degazatora, filtarskog postrojenja, rezervoara, crpnog postrojenja i centralne komandne stanice. Raspršavanjem i prinudnom ventilacijom u uslovima naglog pada pritiska, ostvaruje se degazacija, a oksidacijom kiseonika i izdvajanjem gvožđe hidroksida, taloženjem na peščanom filtru, vrši se deferizacija. Na filtarskoj stanici istovremeno se odvijaju procesi biološke nitrifikacije, a konačnu fazu u postupku prerade vode predstavlja dezinfekcija rastvorom gasnog hlora. Kapacitet ovih objekata degazacije i deferizacije je 24.000 m³/d ili 260 l/s.

Vodozahvat, Degazacija, Deferizacija

U fabrici vode, proces upravljanja, kontrole i nadzora nad procesom prerade je jednim delom automatizovan. To se odnosi na praćenje nivoa vode u filterskom postrojenju i rezervoaru i merenje protoka, pritiska i rezidualnog hlora u vodi.

Rezervoar i crpna stanica

Rezervoar koji je izgrađen krajem sedamdesetih godina prošlog stoleća i ima jednu komoru kapaciteta 2.500 m³, dok druga projektovana komora istog kapaciteta nije izgrađena. Crpna stanica, iako originalno predviđena kapaciteta 530 l/s u sadašnjem trenutku radi sa instalisanim kapacitetom od 210 l/s.

Distribuciona mreža

Osnovna karakteristika vodovodne mreže Bečēja je velika neujednačenost po starosti, funkcionalnosti, materijalu, prečnicima, radnim pritiscima itd. što je čini sledećom, najvažnijom kritičnom komponentom u vodovodnom sistemu. Tačna ukupna dužina mreže cevovoda nije u potpunosti poznata, ali se procenjuje na 140 km. Od toga je oko 84 km izgrađeno pre 1980. godine u skladu sa zastarelim i neadekvatnim planovima izgradnje, i oko 56 km u skladu sa utvrđenim planom dugoročnog razvoja i savremenim zahtevima posle 1980. godine. Stariji cevovodi (od pre 1980. godine) ne odgovaraju sadašnjim standardima niti po dimenzijama

poprečnog profila, niti po sastavu materijala (pocinkovane, čelične cevi), niti po dozvoljenim radnim pritiscima (ispod 5 bara). Otežavajuća je okolnost da se zbog nabrojanih nedostataka samo mali deo stare mreže može uklopiti u novu i to samo u izuzetnim slučajevima. To ima za posledicu neophodnost zamene gotovo celokupne neadekvatne mreže izgrađene pre 1980. godine. Da bi se prevazišla ova nepovoljna situacija, utvrdilo postojeće stanje i hidraulički uslovi vodovodne mreže, ugovorena je izrada multifunkcionalnog matematičkog modela, koji treba da da odgovore na ova ključna pitanja. Poseban problem predstavljaju čvorovi između stare i nove mreže i njihova opremljenost. Oko 600 zatvarača, 40 protivpožarnih hidranata i 5 mesta za ispiranje mreže koji su postavljeni na ovim čvornim mestima predstavljaju veliki problem kako sa stanovišta tehničkog održavanja tako i sa stanovišta gubitaka vode. U poslednjih desetak godina permanentni, veliki gubici vode iz sistema kreću se od 40% do 46% a, a oko 44% u 2005. godini. Oni su delom posledica stare, neadekvatne mreže i neadekvatnih spojeva starih i novih cevovoda i neadekvatnih vodomera pošto su promenjeni uslovi potrošnje. U Vodoprivrednoj osnovi Srbije utvrđen je procenat gubitaka vode u vodovodnoj mreži do 18% kao realan i opravdan i preporučuje se smanjenje nepovratnih gubitaka na ovaj procenat. Očigledno je da se u racionalnijem korišćenju distribucione mreže nalaze velike rezerve koje trenutno nisu iskorištene, i one treba da predstavljaju trajnu o r i j e n t a c i j u operatora u cilju održivog korišćenja resursa podzemnih voda.

Vodosnabdevanje u Bačkom Gradištu

Bačko Gradište prema podacima iz 2004. godine naseljava 5.445 stanovnika. Istorijat organizovanog vodosnabdevanja naselja sličan je ostalim naseljima opštine Bečej. U početku su postojale samostalne mikrovodne zajednice, koje su funkcionisale nezavisno. Šezdesetih godina prošlog stoleća otpočelo je građenje i proširenje vodovodne mreže i spajanje postojećih mikrovodnih zajednica u jedan vodovodni sistem. Sistem je originalno predviđen od 3 bunara, 3 degazatora, 3 hidrofora i 3 hlorinatora. Međutim, tokom vremena povećan je broj bunara, redukovan broj objekata, a infrastruktura vodovoda je zastarela. Neodržavanje vodovoda prouzrokovano ekonomskim razlozima dovelo je do veoma lošeg stanja svih komponenti sistema, što ima za posledicu opšti pad kvaliteta snabdevanja vodom za piće.

U Bačkom Gradištu postoje dva izvorišta: izvorište »žute« vode na kojem se voda zahvata putem dva bunara iz četvrtog vodonosnog sloja dubine od 214-218 m sa maksimalnom izdašnosti od oko 10 l/s i izvorište »bele« vode na kojem su izgrađena dva bunara sa dubinom crpljenja od oko 120 m iz drugog vodonosnog sloja. Kaptirani bunari su isti po tipu - vertikalni, bušeni, a veoma su nepovoljno locirani u dvorištima javnih objekata, tako da ne postoji ni minimalna zona sanitarne zaštite izvorišta.

Stanje objekata vodovodnog sistema je takođe nepovoljno, jer radi nedostatka finansijskih sredstava nije bilo moguće niti redovno održavanje postojećih niti zamena ili izgradnja novih, a neophodnih objekata u sistemu. Tako je npr. došlo do potpunog propadanja postojećeg degazatora u hidroforu zapremine 5.000 litara na bunaru u ulici Dušana Vasiljeva, koji više nije u funkciji. Od neophodnih objekata vodovodnog sistema ocenjuje se da trenutno nedostaju dva hlorinatora i jedan hidrofor. Izgradnjom ovih objekata i uz rekonstrukciju elektroinstalacione mreže, sistem bi se mogao dovesti u funkcionalno stanje. Distribuciona mreža sistema je kombinovanog tipa: u užoj naseljenoj zoni je prstenastog, a u široj razgranatog tipa. Mreža se sastoji od plastičnih, azbest-cementnih i pocinkovanih cevi, nalazi se u veoma lošem stanju i

procenjuje se da je potrebna gotovo kompletna zamena. Magistralni cevovodi su od azbest-cementnih vodovodnih cevi tipa »C« ukupne dužine 1250 m i to: $\phi 150$ mm - 850 m dužine i $\phi 100$ mm - 400 m dužine. Ulična vodovodna mreža je uglavnom izvedena od pocinkovanih cevi veoma malog poprečnog profila od $\frac{3}{4}$ cola do 2.5 cola. Nedovoljna propusna moć i veliki gubici vode i pritiska u cevovodima su urgentni problemi distribucione mreže.

Vodosnabdevanje u Bačkom Petrovom Selo

Bačko Petrovo Selo prema podacima iz 2004. godine naseljava 7.318 stanovnika. Istorijat snabdevanja Bačkog Petrovog Sela vodom za piće je sličan ostalim naseljima u opštini Bečej. U toku 60-tih godina prošlog stoleća izgrađeno je 9 potpuno nezavisnih mikrovodnih zajednica, od kojih svaka predstavlja sistem za sebe, a čiju su izgradnju finansirali stanovnici naselja vlastitim sredstvima. Mikrovodni sistemi su po tipu svi isti, a sastoje se od sledećih objekata: bunara, pumpe, hidrofora i razvodne vodovodne mreže.

Crpne stanice, snabdevene sa po dva hidrofora i hlorigeneratorom (natrijum hipohloritom) potiskuju vodu iz bunara, koji su arterskog tipa, u distribucionu mrežu.

»Akvaprojekt« - Zavod za komunalnu hidrotehniku iz Subotice uradio je 2002. godine Idejni projekat vodovoda Bačko Petrovo Selo. Ovim se projektom predviđa izrada potpuno novog vodovoda uz formiranje centralnog vodozahvata, objekata i nove distribucione mreže, kojim bi trebalo da se redovno snabdeva kvalitetnom vodom za piće predviđenih 9.000 stanovnika ovog naselja. U naselju Bačko Petrovo Selo trenutno ne postoje vodomeri.

Vodosnabdevanje u Mileševu

Mileševo prema podacima iz 2004. godine naseljava 1.118 stanovnika. Za ovo naselje ima veoma malo podataka o sistemu vodosnabdevanja i prikupljeni su anketom. U ovom naselju vodosnabdevanje se obavlja putem jedinstvenog sistema, izgrađenog 80-tih godina prošlog stoleća, a od objekata sistema postoje vodozahvati i hidrofori.

U sistemu postoje dva bunara i dva hidrofora kapaciteta 8.000 litara i 3.000 litara. Procenjuje se da je ukupna dužina cevovoda 11,6 km, od toga DN 25 – 4,6km, DN 50 – 5,0 km i DN 75 – 2,0 km.

Opšta karakteristika cevovoda je da im je stanje nezadovoljavajuće, prečnici nedovoljni, materijal neodgovarajući i radni pritisci nedovoljni.

Vodosnabdevanje u Radičeviću

Naselje Radičević prema podacima iz 2004. godine naseljava 1.332 stanovnika. Vodosnabdevanje se u naselju obavlja putem jedinstvenog sistema, izgrađenog 70-tih godina prošlog stoleća, a od objekata sistema postoje vodozahvati i hidrofori.

Snabdevanje stanovnika Radičevića odvija se putem dva bunara: bunara A-1 urađenog 1995. g i bunara B-1 urađenog 1999. godine. Ovi bunari zamenili su stare bunare A i B koji su napušteni radi njihove tehničke neispravnosti.

Bunar B, 20-tak godina star, zbog tehničke neispravnosti (peskarenja) je zamenjen je bunarom B-1 koji je izveden 1999. godine, a bunar A-1 je urađen pre oko 10-tak godina (1995. g.). Bunari se eksploatišu sa 50% kapaciteta.

U bunarima su montirane dubinske električne pumpe kapaciteta 5 – 15 l/s.

Od objekata u mreži postoje još dva hidrofora kapaciteta od po 5.000 litara svaki. Dužina distribucione mreže je oko 9.520 m. U naselju svi potrošači imaju vodomere, ali nema podataka o godišnjoj potrošnji vode.

Vodosnabdevanje u Poljanicama

Za Poljanice nema pouzdanih podataka, ali se procenjuje da broj stanovnika u naselju iznosi oko 400. U naselju postoje 2 mikrovodne zajednice (izgrađene 60-tih godina prošlog stoleća), svaka sa po jednim bunarom lociranim u središtu naselja. Nedostatak projektne dokumentacije ne omogućuje tačnu procenu stanja vodovodnog sistema, ali se ukupna dužina distribucione mreže procenjuje na 7 km. Ocenjuje se da je većina vodovodnih cevi nezadovoljavajuća. To se odnosi na nedovoljne prečnike cevovoda, neadekvatne materijale (čelične, pocinkovane cevi) i male radne pritiske u mreži. Na osnovu podataka koji su na raspolaganju pretpostavlja se da oko 1/3 naselja ne poseduje vodomere.

Fekalna kanalizacija

Fekalna kanalizacija mora zapravo paralelno pratiti izgradnju vodovodne mreže. Ukoliko se to ne uradi pravovremeno, preko postojećih ili novih septičkih jama dolazi do podizanja opšteg nivoa podzemne vode i ugrožavanja, pa i rušenja starijih kuća, putne infrastrukture i mogućeg širenja zaraznih bolesti. Zagađenje podzemne vode je samo jedna od direktnih posledica neizgrađene fekalne kanalizacije, istovremeno time se onemogućava korišćenje vode prve izdani kao tehničke vode, pa su i naponi za racionalizaciju potrošnje pitke vode na taj način onemogućeni za duži period.

Manje od 50% korisnika vodovodne mreže priključeno je ili ima mogućnosti priključenja na kanalizacioni sistem.

Sistemi sakupljanja otpadnih i atmosferskih voda koje se generišu u stambenoj i radnim zonama naseljenog mesta Bečej trenutno funkcionišu kao zasebni sistemi. Sakupljena otpadna voda stambene zone naseljenog mesta Bečej prečišćava se u postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) Bečej, dok se otpadna voda industrijskih pogona južne radne zone Bečeja, neprečišćena upušta u meandar reke Tise – „Mrtvu Tisu“ i u kanal DTD „Bečej – Bogojevo“.

Bečej je naselje gradskog tipa sa 25.774 stanovnika i prisutnim industrijskim potencijalom. Pored idustrijskih kapaciteta lociranih u Južnoj radnoj zoni Bečeja, postoje i manji industrijski kapaciteti koji su locirani u sklopu zone stanovanja.

Izgradnja kanalizacione mreže u Bečeju je započeta 1920. godine, istovremeno sa izgradnjom „Platnare“, današnje fabrike tekstila „Trikoteks“. Zidani kolektor od ugla Ulica B. Kidriča i 8. oktobra danas nazivan „Menčikova kanalizacija“ po tadašnjem vlasniku „Platnare“, dužine 1200 m, sakuplja i danas, industrijsku, komunalnu i atmosfersku otpadnu vodu i odvodi do meandara reke Tise „Mrtve Tise“.

Razvoj projektne dokumentacije kanalizacionog sistema Bečej

Godine 1968. izrađeni su novi idejni projekti kanalizacionih sistema otpadnih i atmosferskih voda, ali ovog puta po separacionom principu. Godine 1985. u skladu sa novim GUP-om, izvršena je revizija Idejno–projektnog rešenja kanalizacije otpadnih i atmosferskih voda Bečeja

Kanalizaciona mreža i crpne stanice

Od početka izgradnje kanalizacije u Bečeju je do danas je izgrađeno oko 65 km ulične kanalizacione mreže. Izgrađena mreža sastoji se od 53 km osnovne mreže fekalne kanalizacije prečnika preko 200 mm, 8 km tercijalne kanalizacije prečnika 160 mm i 3.6 km mešovite kanalizacije otpadnih i atmosferskih voda.

Izgrađeni glavni sabirni kolektor kanalizacionog sistema je trasiran ivicom Donjeg parka u Bečeju i orijentisan je od severa prema jugu. Dužina istog je oko 2000 m i to je samo prva faza u odnosu na postojeće idejno-projektno rešenje.

Postojeći kolektorski pravci kanalizacije upotrebljenih voda nisu usko grlo sistema za odvođenje, međutim nisu dovoljni za prihvatanje atmosferskih voda iz postojeće mešovite kanalizacije otpadnih i atmosferskih voda (3.6 km).

Konfiguracija terena i velika dužina kanalizacione mreže u Bečeju ne dozvoljava primenu velikih padova u postavljanju kanalizacionog sistema. Zbog toga je na sistemu idejnim projektom predviđena izgradnja sedam crpnih stanica. Do danas je izgrađeno pet crpnih stanica.

U delu grada koji nije pokriven kanalizacionom mrežom za evakuaciju otpadnih voda se uglavnom koriste vodopropusne septičke jame. Sadržaj ovih septičkih jama se prazni cisternama na lokaciji šahte na sabirnom kolektoru ispred glavne crpne stanice.

Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda izgrađen je na osnovu tehničke dokumentacije Zavoda za urbanizam i komunalno stambena pitanja Novi Sad, 1974. godine. Objekti postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda Bečaja locirani su na dve lokacije, koje su međusobno udaljene oko 800 metara.

Prva lokacija se nalazi na kraju sabirnog kolektora gde je smešten objekat glavne crpne stanice sa mehaničkom rešetkom. U nastavku otpadna voda dolazi do glavne crpne stanice sa dva crpna vertikalna agregata. U nastavku se nalazi potisni cevovod koji jednim svojim delom prolazi ispod kanala OKM „Bečej -Bogojevo“. Daljim tokom otpadna voda dolazi do aeracionih bazena sa aeratorima. Otpadna voda se nakon zadržavanja u aeracionim bazenima prebacuje do naknadnog radijalnog taložnika, dok se aktivni mulj povratno prebacuje u aeracioni bazen. Aktivni mulj se preko recirkulacione crpne stanice sa pužnim crpnim agregatima prebacuje povratno u aeracione bazene. U nastavku procesa otpadna voda se prebacuje do stabilizacionih bazena koji su identičnih karakteristika kao i napred pomenuti aeracioni bazeni. Višak biološkog mulja se preko dve crpke prebacuje u silos za mulj. Sakupljeni biološki mulj iz silosa se prepumpava na polje za sušenje mulja ili na kolektor. Nakon njegove dehidracije mulj radnici JP „Vodokal“ odvoze na deponiju.

Atmosferska kanalizacija

Atmosferska kanalizacija kao odvojen (separatan) sistem odvođenja viška atmosferskih voda se pokazao kao neophodan deo komunalne infrastrukture. Isto se odnosi i na naseljena mesta koja periodično trpe velike štete od suvišnih atmosferskih voda. Suvišne (čiste) atmosferske vode se bez posebnih mera zaštite mogu upuštati u okolne recipijente, a sniženi nivo podzemne vode omogućava kvalitetnu izgradnju i produženi vek trajanja drugih infrastrukturnih objekata, kuća, a pre svega ulične putne mreže. I to je, uz druge, važan element strategije održivog razvoja naše sredine.

Kanalizacioni sistem za atmosferske vode

U domaćoj praksi ne postoje zakonski propisi koji definišu kriterijume za dimenzionisanje sistema za kolektovanje atmosferskih voda. Međutim na osnovu dosadašnjih iskustava većina gradske atmosferske kanalizacione mreže i objekata je projektovana i dimenzionisana na kiše dvogodišnjeg perioda sa napomenom da se izvesni važni objekti dimenzionišu na kišu petogodišnjeg povratnog perioda. Idejnim projektom atmosferske kanalizacije Bečaja planirano je da se kanalizaciona mreža atmosferske kanalizacije sastoji od sekundarne mreže, glavnih kolektora i ispusta.

Do 2005. godine u Bečaju je izgrađeno ukupno samo 23 km čisto atmosferske kanalizacije i koristi se 3.6 km stare kanalizacije u mešovitoj funkciji za atmosferske i otpadne vode. Na perifernim delovima naseljenog mesta Bečej otvorenim kanalima se vrši prihvatanje atmosferskih voda i odvođenje do najbližih recipijenata, melioracionih kanala i "Mrtve Tise".

Slivno područje atmosferske kanalizacije

Konfiguracija terena u Bečaju je povoljna sa stanovišta planiranja vođenja atmosferske kanalizacije. U isto vreme naseljeno mesto je sa tri strane oivičeno potencijalnim vodoprijemnicima.

Revizijom idejnog projekta atmosferske kanalizacije stambeni deo naseljenog mesta Bečej, oko 626 ha, je podeljen na 16 slivova. Revizijom idejnog projekta atmosferske kanalizacije Južna radna zona Bečaja, od 590 ha je podeljena na 6 slivova.

V.2.2. Zaključci analize stanja

V.2.2.1. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Putna infrastruktura

Iz aspekta održivog razvoja opštine, veoma je važno pravilno sagledati i izabrati trase budućih saobraćajnica višeg reda kroz naše područje. Izbor trase magistralne obilaznica oko Bečaja južnom ili severnom trasom, uključujući i željeznički koridor, je ključni momenat izbora vezano za zaštitu šireg područja priobalja reke Tise i mogućeg razvoja lovne i turističke privrede Bečaja. U prilog „severnoj“ trasi govori i svrsishodnije povezivanje planiranih obilaznica regionalnih i lokalnih putnih pravaca sa budućim magistralnim pravcima. Jedan od takvih pravaca je i nova trasa potiske „magistrale“ između Bečaja i B.P. Sela, izmešten na visoki teren iznad ritskog područja uz postojeću trasu željeznice.

Izgradnjom kvalitetnih lokalnih i regionalnih puteva van naseljenih mesta bi se puno doprinelo sigurnijem, bržem i funkcionalnijem saobraćaju i povezivanju sa susednim mestima i širim regionom, a aerozagađenje naseljenih područja bi se znatno umanjilo.

Specifičan oblik i doprinos održivom razvoju bi mogla da pruži rekonstrukcija i izgradnja mreže lokalnih poljoprivrednih puteva radijalno ka opštinskom centru, npr. Poljanički put, Idoški put i dr. ali i kružni pravac Petrovoselski atar, Poljanica, Topolski put, Radičević, Bačko Gradište. Takvim povezivanjem bi se omogućilo obnavljanje (salaških) farmskih i sličnih objekata vezanih za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju i pravilna dispozicija raznih stočarskih ili preradnih i

drugih poljoprivrednih pogona ali i lakši transport kabastih poljoprivrednih proizvoda izlaskom i povezivanjem na željezničke ili regionalne putne pravce.

Željeznička infrastruktura

Vezano za strategiju održivog razvoja, ovakvo stanje je neprihvatljivo i neophodno je obnoviti željeznički saobraćaj pre svega na polju teretnog saobraćaja iz ekonomskih razloga, (skup prevoz kabastih jeftinih poljoprivrednih proizvoda), a u dužem razvojnem periodu i putnički saobraćaj u savremenoj brznoj i udobnoj formi zbog vrlo verovatnih problema i predstojeće visoke cene energije. Ponovno aktiviranje pruga svakako bi bio velik doprinos smanjenju drumskog saobraćaja i aerozagađenja celog područja. U sklopu rekonstrukcije pruga neophodno je izvršiti izmeštanje trasa pruga izvan gradskih područja.

Vodna infrastruktura

Izgradnjom prve faze potrebnih pristanišnih infrastrukturnih objekata na Tisi i DTD kanalu, ova razgranata mreža bi mogla biti prava kapija prema drugim potiskim i podunavskim gradovima i državama kako u smislu teretnog saobraćaja, tako i turističkog i nautičkog saobraćaja.

Detaljna kanalska mreža, uz korišćenje voda kanala DTD i delom Tise i ostalih vodotoka, omogućava navodnjavanje preko 25.000 ha poljoprivrednog zemljišta putem gravitacionog dovoda vode. Ako ovu mogućnost posmatramo sa aspekta ekonomskog prosperiteta, jasna je izuzetna razvojna perspektiva i uloga ovakve mreže. Na ovom mestu moramo ukazati na ekološki značaj ovakva čiste, održavane, vodom bogate hidrološke mreže. U periodu odvodnjavanja se putem ovih kanala, uglavnom uspešno, oslobađamo suvišnih unutrašnjih voda, a u bezvodnom periodu se voda dovodi na sušom ugrožene njive i time se znatno može uticati i na izgled okoline i živi svet, vlažnost vazduha, temperaturne prilike, znači na mikroklimu područja. U poslednje vreme sve više izraženih klimatskih promena, ili globalnog otopljanja, ovakva mogućnost ublažavanja klimatskih ekstrema bi bila izuzetno značajna i vredna za celo područje i celokupno stanovništvo.

V.2.2.2. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Opšti razvojni trendovi su prilično jasni. Cena energije će se povećavati, fosilni izvori će se smanjivati, u bliskoj budućnosti mora se planirati značajnija štednja energije i korišćenje obnovljivih izvora energije koje su nam na raspolaganju u našem okruženju.

Elektroenergetska infrastruktura

U narednom periodu se planira obnavljanje ovih slabih mesta u mreži i time će se stabilizovati i kvalitet isporučene energije (napon). U okviru strategije održivog razvoja se mora obratiti veća pažnja na način razvoda energije, makar u užim gradskim jezgrima, što znači ukidanje vazdušnih vodova i uvođenje podzemnih instalacija, što će omogućiti nesmetano i plansko, kvalitetno ozelenjavanje ulica i trgova. Neophodno je takođe preduzeti osnovne mere štednje i efikasnijeg korišćenja električne energije (npr. javna rasveta).

Zemni gas i daljinsko grejanje

Mreža gasovoda se proširuje svake godine i u smislu zaštite okoline i efikasnog energenta koji se lako distribuira i jednostavno reguliše zauzima sve veći deo potrošnje. Verovatno će se iz navedenih razloga umanjiti i uloga daljinskog grejanja, jer je osnovno gorivo isto, efikasnost korišćenja vrlo dobro i u lokalnim potrošačima, a instalacija i gubici energije na razvodu su znatno manji. U dogledno vreme se očekuje gasifikacija celog područja.

Obnovljivi izvori energije

U skoroj budućnosti se mogu očekivati još i razvoj korišćenja biometanola i biodizela u izvesnoj meri, kao i povećano iskorišćavanje geotermalnih voda i njenih nusprodukata.

V.2.2.3. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

U narednom periodu izgradnja celovite i potpune mreže komunalne infrastruktura mora biti prvi imperativ ukoliko želimo da se ova zajednica održi ili čak razvija. Ovog trenutka postoje pozitivni pokazatelji da se rešenje ovih problema i u široj zajednici pa i vezano za pomak prema EU smatra mogućim, ako se ovi elementarni problemi prevaziđu, te je uz sopstvene napore, uz veliku stranu i domaću pomoć moguće planirati da se ovaj problem u celosti reši u sadašnjem planskom periodu.

Vodovod

Hitno se mora pristupiti izradi projekata snabdevanja vodom i Bečeja i naseljenih mesta, da bi se sistemom konkursa i donacija ovakva kritična situacija mogla efikasno rešiti.

Fekalna kanalizacija

Izgradnja kompletne fekalne kanalizacije i priključenje svih potrošača na sistem prerade otpadnih voda u Bečeju i naseljenim mestima bi omogućio normalan rad uređaja za prečišćavanje u okviru planiranih tehničkih parametara, manju cenu za pojedinačnog potrošača i adekvatnu zaštitu okoline. Kao i izgradnja vodovoda, tako i izgradnja i priključenje svih potrošača na mrežu fekalne kanalizacije mora biti važan cilj strategije održivog razvoja opštine Bečej u narednom periodu.

Atmosferska kanalizacija

Pojava većeg intenziteta i količine padavina prema predviđanjima vezanim za globalne klimatske promene, neće biti prolazna i retka pojava, već više pravilo. Proteklih godina smo imali prilike da se u to uverimo nekoliko puta. Tome doprinose i povećanje površina pod krovovima i putevima. Rešenje pravnog statusa izgrađene mreže atmosferske kanalizacije, uključujući odgovarajuće odluke, zaduženja, održavanje i finansiranje bečejske AT kanalizacije se mora doneti u što kraćem roku. Neophodno je da se sistemom odluka o kaznenim merama onemogući priključenje atmosferskih voda na sistem fekalne kanalizacije jer su posledice mešanja ovih

sistema jednako nepovoljne i štetne u oba pravca. Sniženi nivo podzemne vode omogućava kvalitetnu izgradnju i produženi vek trajanja drugih infrastrukturnih objekata, kuća, a pre svega ulične putne mreže. I to je, uz druge, važan element strategije održivog razvoja naše sredine.

V.3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

V.3.1. Prikaz i analiza stanja

V.3.1.1. UTICAJ PRIVREDE NA ŽIVOTNU SREDINU

U našoj opštini nikada nije urađena kompletna i studiozna analiza uticaja privrede Bečej na životnu sredinu, a UOPŠTE ne postoje podaci o uticaju na vazduh. Delimični podaci postoje za kvalitet otpadnih voda iz Industrijske zone (ne i za kvalitet voda koje su pod uticajem poljoprivrede), kao i za kvalitet zemljišta koji je pod uticajem poljoprivrede (ali ne postoji studija uticaja same industrije na okolno zemljište).

UTICAJ INDUSTRIJE NA OTPADNE VODE

Industrijski pogoni Radnih zona svoje otpadne vode separatno upuštaju u kanal DTD „Bečej – Bogojevo“ i meandar reke Tise – „Mrtvu Tisu“.

U Radnim zonama Bečej razvijena je industrijska delatnost u pogonima:

- Prehrambene industrije,
- Metalno-prerađivačke industrije,
- Industrije građevinskog materijala,
- Drvno-prerađivačke industrije,
- Tekstilne industrije.

Procena količina otpadnih voda bazirana je na „Analizi potrošnje vode“ JP „Vodokanal“ Bečej. Predmetna analiza procenila je godišnju potrošnju vode, industrijskih pogona Južne radne zone na oko 320 000 m³ (podaci iz LEAP-a).

Generalno otpadne vode koje nastaju u radnim zonama Bečej po kvalitetu, mogu se podeliti se u tri grupe.

U prvu grupu spadaju otpadne vode koje su opterećene organskim materijama, belančevinama, masnoćom, ugljenim hidratima. Ovu vrstu otpadnih voda generiše prehrambena industrija.

Drugu grupu otpadnih voda čine otpadne vode koje sadrže cijanide, hromate, kiseline.

Treću grupu otpadnih voda čine vode koje sadrže boje, deterdžente, hidrogen peroksid, kalijum hlorat, a generiše ih tekstilna industrija „Trikoteks“ Bečej.

Zbog neravnomernog rada industrijskih instalacija tokom godine i tokom dana opterećenje otpadnih voda varira.

Ispitivanjima kvaliteta otpadnih voda industrijskih pogona radne zone Bečej utvrđeno je prisustvo određenih supstanci u koncentracijama većim od koncentracija dozvoljenih za upuštanje u kanalizacioni sistem Bečej.

UTICAJ POLJOPRIVREDE NA ZEMLJIŠTE (KVALITET POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA)

U opštini Bečej na 86% površina zemljište je obradivo (44.000 ha), što ga čini perspektivnim za poljoprivredne aktivnosti, a naročito uzimajući u obzir da najplodniji zemljišni tipovi koji postoje – černozem i livadska crnica – zauzimaju čak 83% ukupne površine (40.381 ha). Takođe, Bečej je specifična teritorija u Srbiji po prisustvu ugljendioksida u zemljišnim slojevima.

Podaci o kvalitetu zemljišta preuzeti su iz Analize Instituta za ratarstvo i povrstarstvo iz Novog Sada, a predmet analize bila su osnovna svojstva zemljišta koja podrazumevaju određivanje reakcije zemljišta (pH), sadržaj karbonata i humusa, kao i sadržaj hranljivih elemenata (azot, fosfor i kalijum).

Zemljište opštine Bečej je slaboalkalne klase, sa visokim sadržajem karbonata, humozna i sa visokim sadržajem lakopristupačnih fosfora i kalijuma. Širok raspon vrednosti rezultata analiza svih svojstava ukazuje na pedogenetski diverzitet, ali i na **izražen uticaj čoveka na zemljište** (potreba upotrebe fiziološki kiselih mineralnih đubriva (kao što su npr. urea, amonijum nitrat AN i dr.)).

U odnosu na sadržaj humusa u poljoprivrednim zemljištima AP Vojvodine, učešće broja uzoraka sa teritorije opštine Bečej u klasi humoznih zemljišta (sadržaj humusa 3-5 %) je povećano, što je veoma pozitivna osobina. Ovakav sadržaj **treba održavati đubrenjem organskim đubrivima**.

Prema sadržaju lakopristupačnih fosfora i kalijuma najveći broj uzoraka zemljišta sa područja opštine Bečej pripada klasama sa optimalnim (15 - 25 mg / 100 g zem.) i visokim (25 - 50 mg / 100 g zem.) sadržajem. Ovakvo stanje je najpodesnije za ishranu gajenih biljaka ovim makrohranivima i **treba ga održavati racionalnim đubrenjem mineralnim đubrivima**.

Na osnovu rezultata analiza ukupnog sadržaja teških metala i mikroelemenata u zemljištima opštine Bečej može se zaključiti da, osim jednog uzorka, nijedan ispitivan element ne prelazi maksimalno dozvoljen sadržaj za poljoprivredna zemljišta. Izuzetak je jedan uzorak zemljišta sa povećanim sadržajem bakra. Opšti je zaključak da je **zemljište pogodno za proizvodnju zdravstveno bezbedne i kvalitetne hrane**.

V.3.1.2. KVALITET VODOSNABDEVANJA

Na teritoriji opštine Bečej sistemi za vodosnabdevanje se mogu podeliti na vodovodni sistem Bečeja i na nezavisne sisteme za vodosnabdevanje ostalih opštinskih naselja: Bačko Gradište, Bačko Petrovo Selo, Mileševo, Radičević i Poljanice, koja su u nadležnosti Mesih zajednica.

KVALITET VODE ZA PIĆE U GRADU BEČEJU

Vodosnabdevanje grada se odvija na dva načina: institucionalnim i neinstitucionalnim načinom. Institucionalno snabdevanje vodom vrši se sistematski - organizovano i kontrolisano - putem centralnog vodovodnog sistema kojim upravlja Javno preduzeće »Vodokanal«. Neinstitucionalno vodosnabdevanje vrši se na 3 načina i to: eksploatacijom tzv. »žute vode« putem 5 bunara u gradu, eksploatacijom »bele vode« ručnim pumpanjem iz tzv. Norton bunara i putem 40-50 autonomnih mikrovodnih zajednica koje nisu povezane na centralni sistem vodovoda Bečeja.

Prema proceni JP »Vodokanal« trenutno je oko 80% stanovništva (približno 22.000) priključeno na javnu vodovodnu mrežu, dok značajni privredni potrošači (pivara, četkara, platnara, prehrambena industrija) koriste svoja vlastita izvorišta – bunare u okviru kruga fabrika za koje nisu dostupni podaci.

Prema raspoloživim višegodišnjim podacima o ispitivanjima kvaliteta sirove vode na bunarima vodozahvata Bečeja, može se zaključiti da je kvalitet sirove vode u svim bunarima veoma sličan, sa veoma malim varijacijama parametara. Kvalitet sirove vode najčešće ne odgovara zbog povećane mutnoće, povećane koncentracije amonijaka (oko 2,96 mg/l) i povećane koncentracije gvožđa (oko 0,7 mg/l), a preporučuje se tehnološka intervencija i ponovna provera kvaliteta. U sirovoj vodi

sadržana je i ukupna količina metana (do 20 l/m³), ugljendioksida i vodoniksulfida (u prosečnom iznosu od oko 17 l/m³). Nakon obrade “sirove” vode u Pogonima za prečišćavanje vode (Fabrika vode), a prema Godišnjem izveštaju o ispitivanju vode za piće iz mreže gradskog vodovoda u Bečeju u 2006. godini može se zaključiti sledeće:

□ bakteriološka kontrola uzoraka vode za piće u 2006-oj godini **pokazuje vrlo dobar kvalitet isporučene vode za piće**. Samo 6,73% uzoraka je bilo bakteriološki neispravno.

□ fizičko-hemijske karakteristike vode su uglavnom stalne (1,44% neispravnosti uzoraka sa mreže). Prema Listi IIIa Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće (“Sl. list SRJ”, br.42/98) isporučena voda u vodovodu Bečeja smatra se ispravnom vodom za piće.

KVALITET VODE ZA PIĆE U NASELJENIM MESTIMA

Kvalitet vode u Bačkom Gradištu

Na osnovu mikrobiološkog i fizičko-hemijskog nalaza dostavljeni uzorak vode ne odgovara zahtevima Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opštine upotrebe, kao i Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće zbog fizičko-hemijske neispravnosti, odnosno povećane koncentracije amonijaka, arsena, fosfata, natrijuma, povećane elektroprovodljivosti, povećanog utroška kalijum-permanganata te posledično izmenjenih organoleptičkih osobina.

Kvalitet vode u Bačkom Petrovom Selu

U Bačkom Petrovom Selu postoje 9 potpuno nezavisnih mikrovodnih sistema izgrađenih 60-ih godina prošlog veka. Ispitivanja kvaliteta vode za piće vrše se kvartalno (Institut za zaštitu zdravlja – Novi Sad) i uglavnom odgovaraju zahtevima Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće, Sl. list SRJ 42/98.

Kvalitet vode u Mileševu

Na osnovu rezultata dobijenih laboratorijskim ispitivanjem koje je izvršio Zavod za zaštitu zdravlja – Subotica, voda u Mileševu sa aspekta ispitivanih parametara odgovara zahtevima Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće, Sl. list SRJ 42/98.

Kvalitet vode u Radičeviću

Na osnovu rezultata dobijenih laboratorijskim ispitivanjem koje je izvršio Zavod za zaštitu zdravlja – Subotica, voda u Radičeviću sa aspekta ispitivanih parametara odgovara zahtevima Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće, Sl. list SRJ 42/98.

Kvalitet vode u Poljanicama

Na osnovu rezultata dobijenih laboratorijskim ispitivanjem konstatovano je da dostavljeni uzorak vode za piće odgovara zahtevima pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće. Koncentracija gvožđa je u predmetnom uzorku veća od

pravilnikom normirane vrednosti, ali se, zbog poznatih karakteristika slojnih voda ovog područja, ova veća vrednost toleriše.

V.3.1.3. KVALITET OTPADNIH I ATMOSFERSKIH VODA

OTPADNE VODE

OTPADNE VODE U GRADU BEČEJU

Sistemi sakupljanja otpadnih i atmosferskih voda koje se generišu u stambenoj i radnim zonama naseljenog mesta Bečej trenutno funkcionišu kao zasebni sistemi. Sakupljena otpadna voda stambene zone naseljenog mesta Bečej prečišćava se u postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) Bečej, dok se otpadna voda industrijskih pogona Bečaja, neprečišćena upušta u meandar reke Tise – „Mrtvu Tisu“ i u kanal DTD „Bečej – Bogojevo“.

Na osnovu podataka dobijenih od stručnih službi JP „Vodokanal“, Bečej u proseku u zadnjih deset godina se kanalizacionom mrežom sakupi, evakuiše do PPOV-a Bečej oko 1,200.000 m³/god otpadne vode.

Nedovoljna izgrađenost kanalizacione mreže otpadnih voda (samo 30% grada Bečaja, a u delu grada koji nije pokriven kanalizacionom mrežom za evakuaciju otpadnih voda se uglavnom koriste vodopropusne septičke jame) je razlog za iskorišćenje samo 40 – 50% mogućeg instalisanog hidrauličkog kapaciteta postrojenja. PPOV je u pogledu organskog opterećenja iskorišćen samo 20% od mogućeg kapaciteta.

Analiza kvaliteta prečišćene otpadne vode uzorkovane na mestu upuštanja u recipijent, kanal DTD „Bečej – Bogojevo“, ukazuju da efikasnost prečišćavanja, pri oko 40% iskorišćenosti projektovanog hidrauličkog kapaciteta, iznosi oko 90 % i uporednom analizom rezultata kvaliteta prečišćene otpadne vode i zahteva kvaliteta parametara prečišćene otpadne vode prema Direktivi 91/271/ECC, uočava se da upuštena prečišćena voda iz PPOV-a Bečej u potpunosti zadovoljava zahteve parametara navedene Direktive. Sadašnji kvalitet otpadne vode se može okarakterisati kao slabo opterećena komunalna otpadna voda. Razlog tome je da osim „Sojaprotein“-a ostala industrija nije priključena na javnu kanalizaciju.

OTPADNE VODE U NASELJENIM MESTIMA

Naseljena mesta opštine Bečej nemaju izgrađenu kanalizacionu infrastrukturu. Može se u isto vreme konstatovati da je izrađena projektna dokumentacija sakupljanja otpadne vode u naseljenim mestima.

Evakuacija otpadnih voda iz domaćinstava individualno se rešava u vidu:

- Vodonepropusnih septičkih jama,
- Vodopropusnih septičkih jama,
- Prelivnih dvokomorskih septičkih jama,
- Upojnih bunara

Evakuisanje otpadne vode naseljenih mesta opštine Bečej kroz vodopropusne septičke jame predstavlja permanentnu opasnost za kvalitet podzemnih voda. Usled stalnog priliva otpadne vode koje se evakuiše na napred opisan način, dolazi do podizanja nivoa podzemnih voda prve izdani i degradacije kvaliteta iste.

ATMOSFERSKE VODE

Ispuštanje sakupljenih atmosferskih voda vrši se preko gravitacionih ispusta u meandar reke Tise – „Mrtvu Tisu“, Kanal Bezdan Bečej i meliracione kanale.

Prosečne količine atmosferskih voda koje se evakušu postojećom atmosferskom kanalizacijom procenjuju se na osnovu prosečnih godišnjih padavina, površine zahvaćenog sliva i koeficijenta nepropusnosti na zahvaćenom slivu. Na osnovu ovih parametara prosečne količine atmosferskih voda na godišnjem nivou procenjene su na oko 1 000 000 m³. Podaci o kvalitetu prikupljenih atmosferskih voda ne postoje.

Atmosferska kanalizacija u gradu Bečeu delom je izgrađena u vidu zacevljene mreže (16.4 km – 1997. godine), mešovite (3.6 km), a delom u vidu otvorenih zemljanih kanala, dok u naseljenim mestima opštine Bečej je izgrađena jedino u vidu otvorenih zemljanih kanala. Zvanični podaci o postojanju atmosferske kanalizacije naseljenih mesta, u vidu otvorenih kanala postoje jedino za naseljena mesta Bačko Gradište i Bačko Petrovo Selo.

V.3.1.4. KVALITET POVRŠINSKIH VODA

Ukupna dužina živih tokova na teritoriji opštine iznosi 83 km i kada se uporedi sa površinom opštine (487km²), dobija se da na svaki kvadratni kilometar dolazi 170.3 m vodenih tokova, što je 4% teritorije opštine.

Kvalitet površinskih voda Opštine Bečej: Tabela 3.1.4

Reka Tisa	23138 m	500 ha	II
Mrtva Tisa Bečej	13600 m	60 ha	-
Mrtva Tisa B.G.	21387 m	360 ha	II
Reka Čik	33350 m	125 ha	II-III
Kanal Bečej-Bogoj.	23520 m	125 ha	II-IV
Detaljna kan.mreža	369580 m	820 ha	II-III

REKA TISA

Tisa izvire u Ukrajini a prolazi kroz Rumuniju, Mađarsku i Srbiju. Površina sliva reke iznosi 157.500 km². Reka Tisa nastaje spajanjem Crne i Bele Tise iznad mesta Rahiv u Ukrajini.

Kvalitet vode reke Tise veoma je narušen u zadnjih pedesetak godina. Priobalni gradovi i industrija nemaju potrebne prečistače, ni ekonomske moći da ih izgrade. Karakteristika kvaliteta tiske vode je i ne tako retka pojava letnjih niskih vodostaja, kada u svom odvodnom režimu prima mineralizovane podzemne vode okolnog područja, te se uz ograničene količine javlja i povećana mineralizacija (povećanje ukupne količine soli), što ograničava i upotrebu za navodnjavanje poljoprivrednih useva u značajnijoj površini baš u periodu najvećih potreba.

Voda je slabo prozirna, bogata suspendovanim česticama, visoko mineralizovana, sa sadržajem kiseonika koji se kreće od 5,89 do 11,75 mg/l, sa srednjim sadržajem organskih materija i povremeno povišenim koncentracijama teških metala (gvožđe, živa) i fenola kod Bečaja. U reci Tisi beležene su povišene koncentracije nutrijenata (nitrata i fosfata) u vodi, koje vode poreklo od komunalnih, industrijskih ili prehrambenih otpadnih voda ili ispiranjem đubriva sa poljoprivrednog

zemljišta. Povremeno, nizvodno od Adorjana, beleži se zagađenje vode Tise naftnim derivatima.

Hemijska istraživanja su pokazala da postoje znatne razlike u hemijskim i hidrobiološkim karakteristikama između gornjeg (od Martonoša do Adorjana) i donjeg (od Ade do Titela) toka Tise. Ekohemijski nepovoljnije karakteristike su zabeležene u donjem toku Tise.

Analiza sedimenata Tise ukazuje na zagađenost organskim materijama prirodnog porekla, nastalih pod uticajem čoveka.

Utvrđeni floristički sastav fitoplanktona je karakterističan za ravničarske vode tekućeg i stajaćeg tipa, sa povišenom koncentracijom mineralnih i organskih supstanci.

Na osnovu sastava makrofitske flore, brojnosti i pokrovnosti vrsta makrofitske vegetacije, reka Tisa na istraživanom potezu ima više odlike jezera, mrtvaja i kanala nego rečnog toka. Ta tendencija je sve izraženija idući od Kanjiže ka Novom Bečeju i Titelu.

Podizanjem brane na Tisi 1977. godine korito reke je pregrađeno nizvodno od Novog Bečaja. Njen zadatak je da na tom mestu obezbedi stalan nivo vode od 74.5 do 75.5 m, što omogućuje gravitaciono oticanje vode banatskom kanalskom mrežom. Sa druge strane, smanjenje oscilacije nivoa Tise odrazio se na smanjenje oscilacija podzemne izdani u širem pojasu oko zagata i na podizanju njenog nivoa. Izgradnjom brane uzvodni sektor reke Tise je doživeo veliku ekološku promenu, nažalost ne nabolje. Osim zamuljenja obale, usporenog tečenja i pomalo barskog karaktera reke u letnjim periodima, brana onemogućava prirodno kretanje ribe rekom. Pozitivna okolnost postojanja brane bi bila korišćenje višeg, usporenog, nivoa reke u odnosu na niži, nizvodni deo, što bi omogućilo određeno proticanje kroz područje bečejskog rita i korišćenje te pojave za osvežavanje vode Mrtve Tise u letnjem periodu.

DRUGE POVRŠINSKE VODE

Mrtva Tisa ili Stara Tisa, kao pojam je napušten (presečen) meandar nekadašnjeg toka žive Tise. Na području Opštine Bečej postoje dva vodotoka takve prirode i srećom je jedna od njih „živa“.

Stara Tisa – Biserno ostrvo

„**Stara Tisa – Biserno ostrvo**“ («**Mrtva Tisa kod Čuruga**»), sticajem srećnih okolnosti veoma očuvana mrtvaja, dužine 24 km, bez prisustva koncentrisanih zagađivača. Slivna površina je preko 2000 ha, a dužina priležuje kanalske mreže iznosi preko 20 km. Graniči se ili protiče, kroz poljoprivredno područje velikog rita i „Bisernog ostrva“ i „vikend“ područja Bačkog Gradišta i Čuruga. Veoma prijatno mesto ili područje za rekreaciju, sportski ribolov i odmor, a celo priobalno područje je posebno pogodno za uzgoj voćarskih i vinogradarskih kultura, među kojima posebno mesto zauzima veoma kvalitetna i poznata sorta grožđa i vina „muskat krokan“.

Korisna zapremina vodotoka je nedovoljna da u svim klimatskim i hidrološkim uslovima može obezbediti dovoljno raspoloživog kiseonika za veoma raznovrstan i bogat riblji fond, te je neophodno voditi računa o raspoloživoj količini slobodnog kiseonika u vodi i po potrebi intervenisati osvežanjem vode, zasad iz kanala DTD, ribnjaka, a u budućnosti upuštanjem vode iz usporenog nivoa reke Tise.

U toku je izrada akta o zaštiti čime bi se ova mrtvaja stavila pod nadzor i sprečila dalja devastacija ovog i okolnog prostora.

Mrtva Tisa – Medenjača

„**Mrtva Tisa – Medenjača**“ je naziv za nekadašnji meandar reke Tise. Dužina ove mrtvaje je 14 km, širina je oko 100 m i dubina nekoliko metara.

Mrtva Tisa je najzagađeniji vodotok opštine Bečej i šire. Sopstveni sliv je površine 1100 ha. Kroz deo vodotoka se, do crpne stanice „Žuta kuća“, sprovodi suvišna unutrašnja voda područja „Perlek i Mali rit“, površine sliva preko 2800 ha, dužine kanalske mreže preko 73 km. U situaciji visokog vodostaja Tise i pojave suvišnih unutrašnjih voda, preko ove kanalske mreže i dela toka „Mrtve tise“ se sprovodi deo voda rečice „Čik“.

Više desetina godina se u „Mrtvu Tisu“ upuštaju veoma zagađene i otrovne vode bečejske industrije. Tako je nastao, od organskog zagađenja, smrdljivi prljavi vodotok, a od otrovnih supstanci nataložen otrovni mulj nepoznate koncentracije i raspostranjenosti.

Industrijske otpadne vode se bez prethodnog tretmana upuštaju u „Mrtvu Tisu“. Posledice permanentnog pritiska polutanata prisutnih u upuštenoj industrijskoj otpadnoj vodi na predmetni vodoprijemnik su zagađenje, zamuljivanje, odnosno zabarivanje mrtvaje.

Ispitivanje koje je izvršeno 1981. godine ukazalo je sledeće:

- Neorganski deo mulja dominira u odnosu na organski 80 % : 20 %,
- Nitrati su prisutni, ali samo u površinskim slojevima mulja,
- Fosfor je prisutan u znatnim količinama i prisutna je vertikalna stratifikacija.

Tada konstatovana debljina mulja kretala se od 0.1 m do 6 m. Tada procenjena ukupna zapremina prisutnog mulja mrtvaje iznosila je oko 2 800 000 m³.

Kanal Bogojevo – Bečej, ili Veliki Bački kanal

Kanal Bogojevo – Bečej, ili Veliki Bački kanal, protiče našom opštinom dužinom od 22 km i uliva se u usporeni deo reke Tise južno od Bečaja. Zbog nedovoljnog održavanja i čišćenja dno je u priličnoj meri nataloženo. Upuštanje otpadnih voda, pre svega industrije, ali i naselja koji se nalaze uzvodno pored kanala (opštine Srbobran, Vrbas i Kula) je najveći problem ekologije ovog vodotoka. Stoga se ovaj vodotok smatra i evropskom „crnom“ ekološkom tačkom!

Kanal DTD „Bečej – Bogojevo“ je recipijent otpadnih voda industrijske zone i gradske fekalne kanalizacije. Konstatovano je da upuštanje prečišćene otpadne vode PPOV-a nema negativan uticaj na kvalitet vode kanala DTD, dok postoji negativan uticaj upuštanja industrijskih otpadnih voda.

Prema Uredbi o kategorizaciji vodotoka kanal DTD je svrstan u IIa klasu (teorijski). Za kanal DTD je karakteristično da je formiran kao sporotekući vodotok sa veoma slabom aeracijom. Rezultati izvršenih ispitivanja RHMZ ukazuju da je na profilu Bačko Gradište kvalitet vode bio **van klase** tokom 2003. godine. Konstatovano je povećano organsko opterećenje, kao i povišene vrednosti amonijačnog i nitritnog azota, isparljivih fenola (od III do VK stanja), kao i to da je ovaj vodotok jedan od najzagađenijih u Evropi!!!

Vodotok Čik i Beljanska bara

Vodotok Čik i Beljanska bara su po prirodi slični, a po veličini slivnih područja i dužini proticaja veoma značajni za naše područje. Donji tok Beljanske bare (neregulisani deo) obuhvata cca 4500 ha površine i dužine je blizu 20 km. Rečica Čik

odvodnjava cca 4800 ha sa dužinom oko 33 km u našoj opštini. Zajednička karakteristika ovih voda je veoma promenljiv proticaj i velika zavisnost od hidrološke situacije lesnog platoa Telečke. Iako im je recipijent različit (DTD kanal za Beljansku baru, a reka Tisa za Čik), usled navedene zavisnosti od hidroloških prilika, imaju sličan karakter, vodni režim i prirodno okruženje. Ekološki problemi su slični, mali proticaj i pojava zabarivanja u letnjem periodu, latentna opasnost od zagađenja nepravilnom upotrebom hemijskih sredstava u poljoprivredi, i postepeno zamuljenje korita pojačano uzurpacijom i sužavanjem obalskog pojasa vegetacije.

Ribnjak Bečej

Ribnjak Bečej je osnovan 1968. godine, a prva godina proizvodnje je 1969.

Međunarodni značaj ovoga lokaliteta potvrđen je 2000. godine, upisom na listu značajnih staništa ptica (IBA – Important Bird Area). Bečejski ribnjak ispunjava i kriterijume za nominaciju za Ramsarsko područje, vođeno stanište od međunarodnog značaja.

Ribnjak se snabdeva vodom iz kanala DTD, a voda se ispušta u Staru Tisu. Površina mu je 6,75 km², od čega je 5,7 km² čine vodene površine.

Procentualni odnos proizvodnje ribnjaka Bečej je sledeći: Šaran – 60%; tolstolobik – 28%; som i smuđ – 3%; ostalo 2%.

Okolinu ribnjaka čine njive, pašnjaci i voćnjaci, a južna obala dopire do zadnjih kuća naselja Bačko Gradište. Zapadna obala je lesna terasa, visine od 1 – 5,5 m (tzv. Žuta greda), čijom celom dužinom prolazi asfaltni put B. Gradište – Bečej.

V.3.1.5. KOMUNALNI OTPAD

Poznavanje količine otpada koju generišu naselja početni je i osnovni podatak neophodan za organizovanje upravljanja otpadom.

Procenjena količina po stanovniku gradova je oko 0,8–1 kg/dan, što prevedeno na teren opštine Bečej iznosi oko 33 tone na dan.

Problemi u oblasti upravljanja komunalnim otpadom predstavljaju:

- stanje gradske deponije u Bečeju i smetlištima u naseljenim mestima
- veliki broj „divljih“ deponija, uz haotično odlaganje životinjskog otpada,
- odlaganje opasnog otpada iz industrije i medicinskog otpada iz zdravstvenih ustanova,
- stanje u JKP koje se bavi sakupljanjem, odvoženjem i odlaganjem smeća (neadekvatan vozni park, loša mehanizacija),
- zastarele (neadekvatne) i nestandardizovane posude i kontejneri za odlaganje smeća kod građana,

Stanje na gradskoj deponiji i smetlištima

Centralna gradska deponija „BOTRA“

Geodetsko snimanje deponije „Botra“ nije urađeno, pa je prema različitim izvorima trenutna veličina deponije između 5–6 ha sa mogućim proširenjem i do 7,5–8 ha. Do deponije vodi asfaltni put.

Ukupna količina godišnjeg generisanog otpada iznosi oko 28.000 m³/god. Takođe se procenjuje da se na deponiji „Botra“ odloži oko 7000 m³ otpada iz

industrije, zanatstva i građevinarstva. Deponija Botra je svrstana u kategoriju deponija koje se moraju hitno sanirati i rekultivisati.

Projekat sanacije gradske deponije je izveden i potrebno je obezbediti nedostajuća sredstva za realizaciju istog.

Novim prostornim planom opštine Bečej koji je u izradi, kao i Strategijom održivog razvoja predviđa se izgradnja regionalne deponije opština iz najbližeg okruženja čime bi se opština Bečej priključila regionu i time svoj otpad odnosila van granica svoje opštine.

Odlaganje otpada u naselju Bačko Gradište

Lokacija smetlišta je u samom naselju, pokraj puta sa desne strane na izlazu iz sela. Površina smetlišta je oko 3ha. Pored „glavnog” smetlišta koje koristi mesna zajednica, građani (individualno) iznose otpad i na divlja smetlišta, kojih u naselju ima šest.

Odlaganje otpada u naselju Bačko Petrovo Selo

Lokacija smetlišta je uz regionalni put Bečej-Senta, na odstojanju od 1500 m od samog naselja. Smetlište je popunjeno na 2 ha, količina otpada je 120 t mesečno.

Posebne divlje deponije nema, ali se mogu zabeležiti pojedinačni slučajevi duž rečice Čik i po obodu naselja.

Odlaganje otpada u naselju Radičević

Lokacija smetlišta je severno od naselja i udaljena od naselja oko 200 m. Smetlište je veličine oko 1 ha, i popunjenost je oko 10%, sa količinom odloženog otpada oko 1500 m³. Smetlište je nekontrolisano i ne poseduje ni jedan element zaštite životne sredine.

U naselju nisu evidentirana divlja smetlišta

Odlaganje otpada u naselju Mileševo (Drljan)

Lokacija smetlišta je udaljena od naselja oko 1 km i nalazi se na asfaltnom putu. Lokacija smetlišta je na plodnoj zemlji. Na smetlištu je odloženo oko 10500 m³ otpada i popunjenost smetlišta je 100%. Smetlište je veličine oko 1,5 ha.

U naselju nisu evidentirana divlja smetlišta.

Odlaganje otpada u naselju Poljanice

Smetlište je površine oko 2 ha. Lokacija smetlišta je udaljena od naselja oko 150 m. Lokacija smetlišta je na oranici. Smetlište ne poseduje ni jedan element zaštite životne sredine.

Divlje deponije na teritoriji opštine Bečej

Problem „divljih deponija“ u gradu Bečeju, je zadnjih godina sve izraženiji. Nesavesni građani odlažu i razbacuju smeće, otpad, šut, granje, stajnjak na više lokacija u samom gradu, u bližoj okolini na izlazima iz grada, stvarajući takozvane

„divlje deponije“ i tako zagađuju i ugrožavaju životnu sredinu, stvarajući ružnu sliku o našem gradu .

Sakupljanje i odnošenje komunalnog otpada

Posao sakupljanja i odnošenja smeća u gradu Bečeju poveren je JP „Komunalac“ Bečej dok u naseljenim mestima Bačko Gradište i Bačko Petrovo Selo isti posao obavljaju privatni preduzetnici.

V.3.1.6. ZELENILLO

Opština Bečej spada u red veoma slabo pošumljenih teritorija, sa pošumljenosti od svega 2% od ukupne teritorije.

Zelenilo van naselja

Šumska vegetacija je ovde ograničena na šumske pojaseve uz reku. Između rečnog korita i nasipa nalaze se, obično, vrbove šume i pojasi topole. Pod šumom u opštini Bečej je 551.87ha (veći kompleksi šuma su uz Tisu, manji uz osnovnu kanalsku mrežu). Od autohtone šumske vegetacije ostala su samo pojedinačna stabla vrba, stabla divlje kruške, poljskog bresta, belog gloga. U novije vreme, a svrhu pošumljavanja i lovačkih remiza sade se bagrem, crni bor, beli dud, crni dud, trnjina, kupina...

Na mnogim mestima u vidu drvoreda, a pre svega oko salaša, rasprostranjen je bagrem, dok je u naseljima često prisutan kesten. Neobrađeni delovi aluvijalne ravni Tise su pod raznom hidrofilnom vegetacijom.

Značajnu kategoriju zelenila čine zaštitni pojasevi, ali je problem u nepostojanju Plana pošumljavanja opštine Bečej.

Zelenilo u naseljima

Prema Odluci o zelenim površinama (Sl. list opštine Bečej br. 6/97, 3/2001), javne zelene površine na području naseljenog mesta Bečej poverene su na upravljanje (podizanje, održavanje, rekonstrukciju i zaštitu) JP „Stankom-Bečej“. Javne zelene površine u ostalim naseljima opštine poverene su na uređivanje, održavanje i zaštitu mesnim zajednicama.

Postojeće stanje zelenih površina je obrađeno posebno po kategorijama zelenih površina (zelene površine javnog korišćenja, zelene površine ograničenog korišćenja i zelene površine specijalne namene) za Bečej, imajući u vidu da za ostala naselja u opštini nisu obezbeđeni podaci o stanju zelenih površina.

Zelene površine javnog korišćenja imaju glavnu karakteristiku da su dostupne za sve stanovnike naselja. U ovu grupu zelenih površina spadaju sledeći elementi sistema zelenila: skverovi, ulično zelenilo i parkovi.

Zelenilo grada Bečeja

Pejzažne kompozicije skverova u Bečeju ne odaju utisak uređenosti, pre svega zbog loše održavanih travnjaka, nedostatka dekorativnog žbunja, cveća i neadekvatne kombinacije drvenastih vrsta. Na ovim skverovima vegetacija je šarolika, odnosno primenjeni su četinari, lišćari, žbunje, žive ograde i cvetne kulture. Na nekim

skverovima izostaje poseta i zadržavanje zbog nedostatka značajanih elemenata skverova, kao što su različiti urbano-arhitektonski elementi, urbani mobilijar, elementi spoljnog osvetljenja.

Dakle, glavni problemi u vezi postojećeg stanja uličnog zelenila obuhvataju:

- nepostojanje katastra zelenog fonda,
- šaroliki asortiman sadnog materijala,
- neujednačen stepen popunjenosti drvoreda,
- zdravstveno stanje biljnog materijala,
- nedovoljna udaljenost stabala od stambenih objekata,
- površinsko korenje koje izdiže trotoare,
- vazdušne instalacije u profilima,
- veliki broj podzemnih instalacija,
- veliki broj bespravniha seča, kao i neprimerene sadnje od strane građana
- česte intervencije na redukciji krošnji i korenovog sistema i sl.

Parkovi su najzastupljenija kategorija javnog zelenila u Bečeju. Postojeći parkovi u priobalju Tise („Goranski park“ i „Donji park“), potom u samom gradu (Park kod Dečijeg dispanzera ili „Gornji park“), ali se mogu u istu kategoriju svrstati i šumske površine oko gradskog stadiona, Šištak, Radarska stanica i slično.

Sanitarne zaštitne zone su formirane prema prostornim mogućnostima, između pojedinih pogona južne i severne industrijske zone, a treba da funkcionišu i kao protivpožarni zasadi.

V.3.1.7. AMBROZIJA U OPŠTINI BEČEJ

Poslednjih godina područje Panonske nizije sve više osvaja korovska vrsta *Ambrosia artemisifolia*. Prisustvo ove vrste i njen polen u vazduhu dovodi do burnih alergijskih reakcija što je glavni razlog za njenu nepopularnost. Najveća količina polena ambrozije u vazduhu je krajem avgusta i početkom septembra. U usevima se javlja kao korov. Nalazi se na kompleksima pod kukuruzom, suncokretom, sojom, šećernom repom, povrćem, praktično nema njive bez prisustva ambrozije. Najbolje se razvija na golom nezaraslom zemljištu. Česta je na padinama, nasipima, pored puteva, pruga, na međama i ruderalnim mestima, tamo gde nema dovoljno konkurentskih biljaka. Čim se jednom pojavi, a ne preduzmu se nikakve mere ambrozija će se širiti ogromnom brzinom. Na obrađenom zemljištu brzo raste i sprečava razvoj drugih biljaka. Ne prijavu joj redovno održavani usevi, njive i bašte kao i redovno održavane travnate površine.

Ambrozija niče tokom celog leta, pa je i njeno suzbijanje teško i veoma skupo. Jedino sigurno sredstvo borbe protiv ambrozije je stalno održavanje površina bilo košenjem, okopavanjem, oranjem, fizičkim uklanjanjem pred cvetanja.

V.3.1.8. FLORA, FAUNA I ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA

Flora

Na području cele opštine Bečej, na vegetaciju je značajan uticaj imao čovek, pod čijim uticajem se pojavio veći broj biljnih kultura, umesto pređašnjih prirodnih stepa. Najveći deo opštine zahvataju kulturno bilje: krmno bilje, industrijsko bilje, žitarice, povrće, voćnjaci i vinogradi.

Autohtona vegetacija se zadržala pored Velikog Bačkog kanala, Beljanske bare, Mrtve Tise, na salaškim ledinama itd. Ovu vegetaciju možemo svrstati u četiri grupe:

- livadsko-pašnjačke zajednice (mali čičak, hajdučka trava, livadska detelina, livadska žalfija...),
- močvarne zajednice (pored vodenih tokova i po dugačkim proširenim delovima dolova, a čine je: trska, rogoz, vodopija, kukuta, ševár, sočivica...)
- vegetacija voda (Veliki Bački Kanal, Beljanska bara, Mrtva Tisa jesu biotop raznolikoj vodenoj flori. Pojedine vrste su učvršćene na dnu, a iznad vode se pojavljuju za vreme cvetanja. Druge, slobodno plivaju po vodi. Najčešće se pojavljuju: alge porožnice, močvarni ljutić, vodeni troskot, beli lokvanj, žuti lokvanj itd)
- šumska vegetacija (od autohtone šumske vegetacije ostala su samo pojedinačna stabla vrba, stabla divlje kruške, poljskog bresta, belog gloga. U novije vreme, a svrhu pošumljavanja i lovačkih remiza sade se bagrem, crni bor, beli dud, crni dud, trnjina, kupina...) – više u odeljku zelenilo

Ribljí fond

U reci Tisi na teritoriji opštine Bečej konstatovano je 22 vrste riba iz 7 porodica i familija. Najbrojnije su Cyprinidae-porodica šarana sa 14 vrsta i Percidae-familija smuđeva sa 3 vrste. Od interesantnih riba za ribolovni turizam treba napomenuti familiju Siluridae ili somova i Esocidae-familija štuka koja ima po jednu vrstu. Individualni ili komadni odnos između grabljivih i ostalih riba je 1:5, a težinski odnos je skoro 1:1.

Ostale nabrojane vode imaju, u pogledu brojnosti familija i vrsta, sličan ili izmenjen sastav ribljeg fonda, ali uz dominaciju neke od interesantnih vrsta, kao što je na primer štuka (Beljanska bara, Čik).

Pomenute vode spadaju u jedne od najproduktivnijih u smislu količine ribe: tako je Tisa sa cca 80 kg/ha ribe u gornjoj granici produktivnosti za reke (Dunav od 20-30, a kanali mogu imati i do 200 kg/ha).

Ako izdvojimo "Ribnjak Bečej", čiji je proizvodni kapacitet 650 ha, ali ima i jezero za sportski ribolov od 4 ha, u ostalim vodama na teritoriji opštine (površine 1450 ha) možemo sa sigurnošću reći da posedujemo 130.000-140.000 kg ribe. Ako znamo da je ovaj resurs obnovljiv, a da su 20% riba dostupne za izlov putem sportskog ribolova tj. 26.000-28.000 kg ribe predstavlja ozbiljnu ponudu.

Ornitofauna

Na teritoriji Vojvodine problem poremećenosti močvarnih staništa (bare, močvare, mrtvaje i rukavci) odavno je aktuelan.

Iako i u drugim oblastima opštine postoje staništa ptica, po broju i raznovrsnosti izdvaja se bečejski Ribnjak. Međunarodni značaj ovog lokaliteta potvrđen je 2000. godine, upisom na listu značajnih staništa ptica (IBA – Important Bird Area). Bečejski ribnjak ispunjava i kriterijume za nominaciju za Ramsarsko područje, vodeno stanište od međunarodnog značaja.

Kolonija čaplji koja broji 865 gnezdećih parova, druga je po veličini u državi. Za retke vrste kao što su velika bela čaplja i kašikara, ovo je najznačajniji lokalitet u Srbiji. Od nedavno na Bečejskom ribnjaku se gnezdi i mali vranac, vrsta sa Svetske Crvene liste (IUCN:Red List).

Za tri godine kontinuiranog rada u periodu od 06.01.1990. godine do 06.06.1992. godine i 75 terenskih dana registrovana je 161 vrsta ptica od kojih su 84 sigurne gnezdarice ribnjaka, 4 su verovatne gnezdarice, a 73 vrste se ne gnezde.

Kao gnezdarice su zabeležene gotovo sve vrste čaplji, veliki broj pataka i drugih ptica prilagođenih močvarnim terenima. Treba svakako istaći neke retke i ugrožene vrste gnezarica, kao što su : *Egretta alba*, *Ardea purpurea*, *Platalea leucorodia*, *Recurvirostra avostrea*, *Larus mintrus* itd.

TABELA 1: Pregled najbrojnijih kolonija čaplji i kormorana u Srbiji 1998. god. Sa srednjim iznosom procenjenih gnezdećih parova i brojem vrsta

Red. Br.	Ime kolonija	Broj parova	Broj vrsta
1.	DUBOVAČKI RIT	978	7
2.	BEČEJSKI RIBNJAK	865	6
3.	GRADSKA ŠUMA	785	4
4.	BARANDA	687	7
5.	CARSKA BARA	419	8
6.	BEZDAN	293	4
7.	OBEDSKA BARA	223	4
8.	MOLSKA ŠUMA	210	1
9.	SUSEČKI RIBNJAK	188	5
10.	OKANJ	166	4

Budući da su ptice vodenih staništa lako pokretljive, Bečejski ribnjak predstavlja za njih užu zonu, koja se prostire i na Beljansku baru i Staru Tisu. Mnoge ptice se gnezde na ribnjaku, a hrane se i borave na okolnim vodama. Ovi prostori značajna su hranidbena baza orla belorepana.

Na Beljanskoj bari nalazi se manja kolonija mrkih čaplji i gakova. Od značajnih vrsta ovog lokaliteta, treba pomenuti orla ribara i vodomara.

Na odsecima Stare Tise nalazi se nekoliko kolonija bregunica, a u tršćacima se gnezde i eje močvarice i bele senice.

Tiski cvet

Tiski cvet pripada prastaroj grupi insekata vodenih cvetova.

Zagađivanjem voda i regulisanjem obala reka čovek je ovu vrstu insekata doveo do izumiranja. Pouzdano se zna da je u XX veku ova vrsta potpuno izumrla u zapadnoj Evropi. Smatra se da je ostala sačuvana jedino još u srednjem i donjem toku reke Tise i na Žutoj reci u Kini.

Nakon velike poplave 2000 godine pojavio se prvi put posle niza godina u značajnijoj meri. Od tada do danas prisutan je na reci drugom polovinom juna meseca i njegova brojnost iz godine u godinu varira.

Zbog svoje izražene osetljivosti na promenu sredine, vodeni cvetovi se koriste kao bioindikatori. Na osnovu njihovog prisustva i brojnosti određuje se stepen zagađenja, odnosno kvalitet vode.

Njihova kolonizaciona sklonost je jako mala (u vezi je sa njihovom karakterističnom biologijom). Za vrstu koja je iščezla sa određenog prostora, posle eliminisanja uzroka njenog iščezavanja vrlo je malo verovatno da će se spontano obnoviti. Nestanak vrste na određenom lokalitetu je obično definitivn.

Stanje populacije divljači u lovištima u opštini Bečej

Na teritoriji opštine Bečej postoje tri lovišta: u Bečeju, Bačkom Petrovom Selu i Bačkom Gradištu. Lovištima gazduju lokalna lovačka uduženja/društva i prisutne su sledeće vrste divljači:

Dlakava divljač: Vidra, hermelin, lasica, srna, divlja svinja, zec, sivi puh, jazavac, kuna zlatica, kuna belica, ondatra, divlja mačka, lisica, tvor.

Pernata divljač: Sova, soko, orao, jastreb, crna roda, bela roda, labud, čaplja, eja, lunja, šljuka sabljarka, kukavica, vodomar, pupac, zlatovrana, divlja guska, šljuka, detlić, ptice pevačice, fazan, poljska jarebica, divlji golub grivnaš, grlica, gugutka, prepelica, divlja guska glogovnjača, divlja guska gluvvara, divlja patka, siva čaplja, barski petlovan, barska kokica, kreja, jastreb kokošar, gaćac, veliki ronac, srednji ronac, mali ronac, vranci, ćubasti gnjurac, mali gnjurac, noćni potrk, šumska šljuka, šljuke žalari, siva vrana, svraka.

Zaštićena prirodna dobra

Trenutno zaštićena prirodna dobra odlukama lokalnih organa su:

1. Pitomi orah u voćnjaku kod Bečeja, Veliki rit, rešenje „SL.list SO Bečej“ br. 06-326-5/77, revizija urađena 2000. godine.
2. Hastov drvored , na ulazu u Bačko Petrovo Selo, rešenje»SL.List so Bečej», br. 2/75

Za zaštićena prirodna dobra rade se godišnji i petogodišnji planovi, što treba imati u vidu prilikom regulacionih planova.

Staništa prirodnih retkosti

I IBA – YU 03 SE

II Fragmenti stepa i slatina

V.3.1.9. PROBLEMATIKA NAPUŠTENIH ŽIVOTINJA

Danas na teritoriji opštine Bečej nema validnih podataka na osnovu kojih bi mogli sa sigurnošću da tvrdimo o kojem broju nezbrinutih životinja se tačno radi (slobodne procene veterinara idu i do 500 pasa lualica na teritoriji opštine). U prošlosti ovaj problem je bio rešavan na, danas zakonom zabranjen, način – odstrelom napuštenih životinja na ulicama, trgovima, dečijim igralištima, uglavnom iz lovačkih pušaka. Takođe metod koji je primenjivan u delovima grada gde ima više kolektivnih stanova je trovanje.

Odgovoran stav ogleda se u preduzimanju preventivnih mera kojima bi se sprečio nekontrolisan porast broja napuštenih životinja čime bi se lečio uzrok, a ne posledica, kao što je to do sada bio slučaj.

V.3.2. Zaključci analize stanja

V.3.2.1. UTICAJ PRIVREDE NA ŽIVOTNU SREDINU

Uticaj industrije na otpadne vode

Opšti zaključak koji se za sve industrijske pogone može izvesti je da su otpadne vode odstupale od kvaliteta voda definisanog Pravilnikom o kvalitetu otpadnih voda

koje se mogu upuštati u javnu kanalizaciju opštine Bečej. **Snižavanje koncentracija tih supstanci moguće je jedino izgradnjom sistema za prethodni tretman pre upuštanja u kanalizacioni sistem u svim proizvodnim jedinicama (preduzećima) i uporednom izgradnjom magistralnog koletora otpadne vode od „Živinoprometa“ do „Fadipa“ i dalje ulicom S. Markovića.**

Kao sledeći korak, potrebna je hitna izrada Katastra zagađivača u opštini Bečej.

Elementarna preporuka je i da svi industrijski pogoni rade na uvođenju savremenih tehnologija sa redukovanim produktima zagađenja.

Stalna edukacija i motivacija lokalnih privrednih subjekata o potrebi zaštite životne sredine i smanjenju negativnog uticaja na istu.

Uticaj poljoprivrede na zemljište

Ako se uporede rasponi i prosečne vrednosti pozitivnih nalaza uočava se da su nađene vrednosti znatno niže od onih iz strane literature, **te da zemljište na teritoriji opštine Bečej pripada grupi očuvanih, nezagađenih zemljišta.**

Ali, intenzivna poljoprivredna proizvodnja koja se odvija na ovoj teritoriji podrazumeva upotrebu i drugih novih pesticidnih preparata, čija se kontrola svakako mora izvoditi u definisanim vremenskim intervalima.

Prema analizama i stanju poljoprivrednog zemljišta, opština Bečej može aktivno promovisati pozitivne činjenice o kvalitetu zemljišta, kao prednost za proizvodnju zdrave hrane i time brendirati svoje poljoprivredne proizvode.

V.3.2.2. KVALITET VODOSNABDEVANJA

Prema preporukama Zavoda ističe se neophodnost odgovarajuće prerade vode pre distribuiranja u vodovodnu mrežu. Isto tako, naglašava se neophodnost zamene starih, dotrajalih cevi koje utiču na ispravnost vode za piće.

Zbog toga je potrebno izraditi studiju vodosnabdevanja naselja u opštini Bečej koja bi trebala da ispita održivost, isplativost i mogućnost povezivanja svih naseljenih mesta na vodozahvatno polje u Bečeu, sa jedinstvenom, a već postojećom Fabrikom vode; ili da se separatno grade jedinstveni vodozahvatni i vodovodni sistemi za svako naseljeno mesto ponaosob.

Takođe, nepohodna je motivacija i edukacija građana o potrebi izgradnje kanalizacionih sistema po naseljenim mestima (jer korišćenje septičkih jama direktno ugrožava kvalitet podzemnih voda koje se koriste za piće), kao i o potrebi štednje vode i ekonomskim cenama iste.

V.3.2.3. KVALITET OTPADNIH I ATMOSFERSKIH VODA

Kvalitet otpadnih voda

Neophodno je proširenje kanalizacione mreže u gradu Bečeu, čime ćemo smanjiti negativan uticaj velikog broja septičkih jama i upojnih bunara na podzemne vodotokove pijaće vode.

Sva naseljena mesta bi trebala da imaju sisteme za sakupljanje i prečišćavanje otpadnih voda, a ova problematika mora sa nadležnosti mesnih zajednica, da pređe u nadležnost lokalne samouprave, odnosno javnog komunalnog preduzeća.

Takođe, nepohodna je motivacija i edukacija građana o potrebi izgradnje kanalizacionih sistema po naseljenim mestima (jer korišćenje septičkih jama direktno

ugrožava kvalitet podzemnih voda koje se koriste za piće) – vidi pod delom “vodovod”.

Kvalitet atmosferskih voda

Izgradnja AT kanalizacione mreže u svim naseljenim mestima, i povezivanje mreže, otvorenim kanalima, sa najbližim vodoprijemnicima.

Takođe, u gradu Bečeju potrebno je odvojiti sistem zatvorene AT kanalizacione mreže od fekalne kanalizacije.

Potrebna je i kontrola upuštanja otpadnih voda u AT sistem, kao i imenovanje titulara, odnosno organizacije ili preduzeća čija će nadležnost biti AT kanalizacija (održavanje, razvoj i kontrola).

V.3.2.4. KVALITET POVRŠINSKIH VODA

Sve veća zainteresovanost i učešće javnosti, medija, nevladinih organizacija i lokalnih zajednica, pokazuje neophodnost brže i lakše razmene informacija, kao i potrebu učešća ovog sektora u odlučivanju u pitanjima sigurnosti u životnoj sredini.

Reka Tisa

Trend po pitanju reke Tise je da ista dobije status međunarodne reke, ali istovremeno i zakonsku zaštitu njene prirode.

Narušavanje ekološke ravnoteže vodenih ekosistema i priobalja nameće potrebu **dugoročnih multidisciplinarnih istraživanja** koja bi, pored fizičko-hemijskih parametara, obuhvatila i biološku komponentu. Početni korak treba da bude **izrada katastra zagađivača**. Dobijeni rezultati treba da posluže za utvrđivanje ekološkog statusa Tise, za predlaganje mera sanacije i uklanjanja negativnih uticaja, kao i zaštite retkih, endemičnih i reliktnih vrsta i očuvanja kako zaštićenih i za zaštitu prirode značajnih područja, tako i ukupnog biodiverziteta celog regiona. **Povezivanje u razne međunarodne organizacije** (priobalnih gradova, organizacija podunavskih država, itd.) i stalna organizovana borba protiv zagađivača, uz delovanje i na sopstvenom području, je jedini način da se nadamo uspešnom obnavljanju kvalitetne vode u reci Tisi.

Druge površinske vode

Po pitanju zaštite ostalih površinskih voda, kao npr. Stare/Mrtve Tise kod Čuruga (Biserno ostrvo), Mrtve Tise-Medenjače, Velikog Bačkog Kanala, Beljanske bare, Čika i Ribnjaka, čine se početni koraci na njihovoj zakonskoj zaštiti (zaštićene površine, ramsarska područja itd...).

Takođe, pojačati inspekcijske kontrole zagađivanja i korišćenja ovih voda, ali pomoći i privrednim subjektima da unaprede svoj sistem prečišćavanja otpadnih voda. Potrebno je učiniti osveženje voda, proširenje priobalnog pojasa i sadnju pratećih šumskih pojasa, čime bi se ovi relativno očuvani i čisti vodotoci učinili mnogo korisnijim i atraktivnijim.

Posebni projekti treba da budu sanacije zagađenih vodotoka, odnosno pronalaženje partnera i donatora za ove, veoma skupe akcije, a naročito problem izmuljivanja i sanacije Velikog Bačkog kanala čije je rešenje van „domaćaja“ lokalne samouprave u Bečeju.

Takođe, kao i u svakom segmentu očuvanja životne sredine, potrebna je edukacija građana i njihovo motivisanje ka očuvanju i unapređenju prirode otvorenih voda.

V.3.2.5. KOMUNALNI OTPAD

Napori opštine Bečej da u skoroj budućnosti na brz i efikasan način značajno poboljša nivo usluga sakupljanja, odnošenja i deponovanja smeća moraju se kretati u dva paralelna pravca:

A. Aktivno učešće u formiranju regiona za upravljanje komunalnim otpadom i izgradnja regionalne deponije.

B. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja otpadom unutar cele opštine Bečej.

Pred opštinom Bečej se postavlja zadatak da organizuje upravljanje otpadom unutar opštine koje će se pre svega ogledati u:

- proširenju obuhvata organizovanog sakupljanja otpada iz **svih** naselja, i usmeravanje ka odlaganju na regionalnu deponiju;
- saniranju i zatvaranju seoskih smetlišta i gradske deponije „Botra“
- uvođenju različitih koncepata redukcije otpada, pre svega primarne selekcije otpada, kućnog kompostiranja, reciklaže ambalažnog otpada, uz moguću izgradnju platoa za sekundarne sirovine, gde bi stanovnici donosili separisani otpad, a JKP ili privatni preduzetnik preuzeli obavezu dalje distribucije reciklabila;
- čišćenju i zatvaranju „divljih“ smetlišta;
- uvođenju ekonomskih parametara u domenu sakupljanja i odlaganja otpada, čime bi se obezbedila adekvatna usluga građanima;
- edukacija i motivacija stanovništva za primarnu selekciju, kompostiranje i odlaganje otpada na dozvoljen način;

V.3.2.6. ZELENILO

U sektoru zelenila očekuje se uvećanje ukupnog zelenog fonda na teritoriji opštine pošumljavanjem cele opštine Bečej, kako predela oko naseljenog mesta Bečej i naseljenih mesta, tako i povećanja ukupnog broja vetrozaštitnih pojaseva uz saobraćajnice, letnje puteve i kanale. U budućnosti se, generalno, može očekivati povećanje zelenih površina, njihov ravnomerniji raspored u naseljima, međusobna povezanost i kontinuitet, što čine osnovu postavke budućih zelenih površina.

Postojeći parkovi u priobalju Tise („Goranski park“ i „Donji park“) treba da budu prošireni pretvaranjem dela postojeće površine „Jasenove šume“ u parkovsku površinu. Na taj način će se u istočnom delu naselja stvoriti veća kompaktna parkovska celina (između kanala i Tise), koja ima funkciju glavnog gradskog parka sa višefunkcionalnom namenom (odmor, igra dece, sportsko-rekreacioni sadržaji i druge kulturne aktivnosti). Postojeći gradski park „Gornji park“ (kome gravitira zapadni deo naselja) biće povezan sa novoplaniranim parkovskim površinama sistemom skverova i uličnih proširenja, a u okviru novoplaniranih centralnih sadržaja.

Značajnu kategoriju zelenila čine zaštitni pojasevi. Planom je ova kategorija zelenila uvećana. Ovo zelenilo će se formirati uz obodnu saobraćajnicu, kao zaštitni pojas radi razdvajanja namena (poljoprivreda - saobraćaj - stanovanje, odnosno

industrija) i zaštite pre svega, poljoprivrednog zemljišta od izduvnih gasova nastalih odvijanjem saobraćaja.

V.3.2.7. AMBROZIJA U OPŠTINI BEČEJ

Imajući u vidu karakteristike ambrozije, uporno i u dužem nizu godina treba preduzimati aktivnosti na njenom suzbijanju i iskorenjivanju:

Zakonodavno-političke aktivnosti:

- Organizovanje predstavnika mesnih zajednica, obrazovnih ustanova, preduzeća i preduzetnika, poljoprivrednika, društvenih organizacija, nevladinog sektora i drugih društvenih faktora u opštini sa ciljem **ažurnog prikupljanja podataka** o raširenosti ambrozije na teritoriji opštine;
- Saradnja, međusobno **usaglašenje planova delovanja i razmena informacija** sa susednim opštinama.

Administrativne i inspeksijske aktivnosti:

- Organizovanje **operativnih grupa za brzo i pravovremno delovanje** na ugroženim područjima;
- **Edukativne aktivnosti** na upoznavanju stanovništava sa podacima o ambroziji i merama za njeno suzbijanje i iskorenjivanje;
- **Kontrola izvršenja zadataka operative grupe** za brzo delovanje i kontrola ponovne pojave ambrozije na ugroženim područjima.

Tehničko-tehnološke aktivnosti:

- **Nabavka opreme** (kosilica i motornih čistača) za operativnu grupu za brzo delovanje;
- Priprema i permanentno **ažuriranje katastra rasprostranjenosti ambrozije** u opštini.

Zaključno, u suzbijanju otpornih korova najbolja je kombinacija odgovarajućih agrotehničkih, bioloških i hemijskih mera, prilagođena vremenu nicanja i razvoja biljaka, rasprostranjenosti i dispoziciji u prostoru, kao i konfiguraciji terena.

V.3.2.8. FLORA, FAUNA I ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA

U cilju očuvanja i unapređenja flore, faune i prirodnih staništa na teritoriji naše opštine potrebno je za nekoliko lokaliteta opštine Bečej izraditi plan upravljanja i očuvanja prirodnih vrednosti, kao i uvesti mere predviđene planom kojima se upravlja prirodnim dobrima, sprečava dalja degradacija istih i ostvaruju strateški ciljevi željenog stanja prirodnih staništa, a to su:

- očuvanje i unapređenje stanja staništa na području opštine Bečej;
- očuvanje i unapređenje stanja raznovrsnosti faune, a naročito ornitofaune;
- očuvanje i unapređenje stanje flore i vegetacije.

Staništa koja su naročito interesantna sa stanovišta zaštite prirode na teritoriji opštine Bečej su: **Mrtva Tisa kod Čuruga** - B.Gradišta (za koju Akt o zaštiti radi Zavod za zaštitu prirode – Novi Sad); **Beljanska bara** za koju Zavod priprema izradu Akta o zaštiti; **Stara Tisa(kod Medenjače)** je takođe u programu Zavoda, ali tek nakon zabrane upuštanja otpadnih voda, čišćenja i ozdravljenja; veoma važan vodeni objekat je i **Ribnjak Bečej** kao međunarodno stanište ptica; **Bečejski donji veliki rit** površine oko 3000 ha, koji je sa svih strana potpuno okružen vodenim površinama i predstavlja bogatstvo sa izuzetnim mogućnostima razvoja kako sa stanovišta zaštite prirode tako i privrede i turizma.

Krajnji cilj nastojanja da se zaštita prirodnih staništa ostvari u najvećoj mogućoj meri je da se gore navedena zaštićena prirodna dobra povežu u celinu koja bi predstavljala zeleni koridor naše opštine i protezala se od atara Bačkog Petrovog Sela na severu do Čuruga na jugu. Da bi ovaj ambiciozan projekat uspeo u celosti, Program zaštite ovih prirodnih staništa treba da obuhvati i opštinu Novi Bečej koja se naslanja na drugu obalu reke Tise, katastarski je u vlasništvu zemlje na Bisernom ostrvu i Medenjači, i takođe već na svojoj teritoriji ima veoma značajno prirodno dobro - specijalni rezervat prirode Slano Kopovo.

Gore navedena strategija stavljanja pod zaštitu značajnog dela teritorije naše opštine potpuno zadovoljava dva važna cilja kojima teži Evropska Unija, a definisani su Milenijumskim ciljevima, to su: uvećanje pošumljenosti teritorije i stavljanje značajnijih delova teritorije pod zaštitu.

U cilju očuvanja bogatstva flore, faune, posebno ornitofaune, i prirodnih staništa na ovim prostorima, potrebno je očuvati pomenute vodene objekte, održavati i poboljšavati kvalitet vode u njima, uskladiti potrebe zaštite ptica i uzgoja ribe, celovitije proučiti ove antropogene ekosisteme i ustanoviti zaštićena prirodna dobra. Na nekim delovima staviti ih u funkciju obrazovanja, promocije i održivog turizma.

Posebno staviti pod zaštitu Hrast lužnjak kod Tise sa leve strane puta prema Novom Bečej.

V.3.2.9. PROBLEMATIKA NAPUŠTENIH ŽIVOTINJA

Kontrola populacije nezbrinutih životinja zahteva postojanje posebnog programa kojim se utiče na kontrolu i na smanjenje njihovog broja na teritoriji cele opštine. Kako bi se izabrao odgovarajući metod kontrole i smanjenja brojnosti populacije nezbrinutih životinja na teritoriji opštine neophodno je:

1. **utvrditi približan broj** nezbrinutih životinja na teritoriji naše opštine.
2. **izraditi program kontrole**, akcioni plan i finansijski plan
3. pokrenuti programe **obrazovanja i informisanja** koji obuhvataju:
 - Obuku radnika službe za zbrinjavanje litalica
 - Obrazovanje i informisanje građana, posebno vlasnika životinja o značaju i ciljevima programa kontrole, kao i u pravilnom držanju i zdravstvenoj zaštiti životinja, obavezama i odgovornostima vlasnika životinja
 - Pokretanje medijske kampanje za afirmaciju programskih aktivnosti programa kontrole
4. striktno sprovođenje opštinske **odluke o držanju i zaštiti domaćih životinja**, kao i insistiranje na sprovođenju obaveza i odgovornosti vlasnika životinja
5. uvođenje **takse na držanje ljubimaca**, kroz javnu raspravu
6. pokretanje akcije **masovne sterilizacije kućnih ljubimaca**, kao i litalica
7. kontrola odlaganja i uklanjanja organskih otpadnih materija iz domaćinstava, ugostiteljskih objekata i drugih sličnih objekata
8. realizacija izgradnje prihvatilišta za životinje i službe za njihovo zbrinjavanje u pogledu izrade plansko-urbanističke dokumentacije sa prostornom analizom i analizom optimalnog broja i rasporeda objekata prihvatilišta za pse litalice.

V.4. EKONOMSKI RAZVOJ

V.4.1. Prikaz i analiza stanja

Nakon demokratskih promena 2000.-te godine lokalna samouprava Opštine Bečej nije na adekvatan način shvatila svoju misiju i ulogu u domenu ekonomskog razvoja lokalne zajednice. Nereformisana lokalna uprava, nedostatak stručnog kadra, nedostatak bazičnih logističkih institucija unutar same lokalne uprave (npr. Odeljenje za privredu, Opštinski Fond za razvoj, Socijalno-ekonomski savet i sl.) i izvesna nezainteresovanost nosećih političkih subjekata da se ozbiljnije suoče sa potencijalima i problemima ekonomskog razvoja usloveli su da opština Bečej bude jedna od onih opština u kojoj nije realizovana, do 2007. godine, ni jedna direktna investicija (green field), ni domaća ni strana. Ako se tome doda i spora privatizacija dojučerašnjih industrijskih giganta onda problemi postaju još vidljiviji.

Mikro preduzeća, mala i srednja preduzeća, egzistiraju bez validne logistike lokalne samouprave, kao jedan potpuno neobjedinjeni i nepovezani sistem. S obzirom da su dugi niz godina privatni preduzetnici bili takoreći „privrednici drugog reda“, a u okruženju velikih društvenih sistema, nameće se logičan zaključak da je u ovoj oblasti nužan najveći angažman lokalne samouprave u pravcu podizanja kapaciteta za razvoj MSP.

Turizam, kao jedan od velikih potencijala opštine Bečej, postoji samo u rudimentarnim formama. Osnivanjem Turističke organizacije opštine Bečej stvorena je neophodna karika u lancu razvoja ove vrste privredne delatnosti. Neiskorišćeni prirodni i izvedeni resursi u ovoj oblasti predstavljaju problem ne samo u sferi ekonomskog razvoja već i u sferi šire socijalne prestrukturacije lokalne zajednice.

Poljoprivreda nesumnjivo predstavlja bazičnu činjenicu prvog reda ukupnog ekonomskog razvoja opštine Bečej. Primarna poljoprivredna proizvodnja uglavnom je okrenuta ratarstvu, dok je povrtarstvo, voćarstvo, stočarstvo u individualnom sektoru tek u povoju. Nacionalna strategija razvoja poljoprivrede, Zakon o državnom zemljištu, podsticajne mere Vlade Republike Srbije, registracija poljoprivrednih proizvođača i niz drugih mera unose u ovu oblast promene koje će usloviti i transformaciju bečejske poljoprivrede.

Nesumnjivo je da će privatizacija PIK Bečeja, koja je u toku u trenutku nastajanja ovog dokumenta, kao i izdavanje državne poljoprivredne zemlje u zakup, bitno odrediti dalji razvoj i strukturu poljoprivredne proizvodnje u Bečeju.

S obzirom na poljoprivredne potencijale, nedovoljna razvijenost prehrambene industrije je indikativna u negativnom smislu. Otuda uvreženo mišljenje o Bečeju kao „sirovinskoj bazi“ dobija svoje utemeljenje.

Na ove navedene probleme kada dodamo i oko 4300 nezaposlenih i prosečnu platu od 22,289 dinara (ispod proseka Republike Srbije) uočava se potreba za energičnim angažovanjem svih relevantnih subjekata u pravcu ekonomskog razvoja, bez obzira na relativno povoljne makroekonomske pokazatelje.

V.4.1.1. Pregled situacije do perioda privatizacije

Bečej je eklatantno poljoprivredno područje. Poljoprivreda ovde ima dugu tradiciju i predstavlja glavno zanimanje većine aktivnog stanovništva. Industrija koja se počela razvijati još početkom XIX veka zasnivana je takođe na preradi poljoprivrednih sirovina. Tek je u sedmoj i osmoj deceniji XX veka industrija počela da se širi i na delatnosti koje nisu imale svoju osnovu u poljoprivredi (metal, guma,

industrijski gasovi). Pored ovih proizvodnih tehnologija razvijale su se i neke tradicionalne kao što je proizvodnja građevinskog materijala, tekstila, obuće i nameštaja.

Uprkos značajnom razvoju, industrija nikada nije u privrednoj strukturi igrala značajniju ulogu. Do 1980. godine učešće industrije i rudarstva u nacionalnom dohotku opštine iznosio je prosečno 25,2%. Za narednu deceniju nema podataka, a sa sigurnošću se može pretpostaviti da je počev od 1990. godine učešće industrije značajno opalo. Ipak, industrija je u periodu 1970.-1980. zapošljavala oko 35% ukupno zaposlenih u opštini i što je karakteristično, postepeno smanjivala svoje učešće u zapošljavanju, što ukazuje na porast nivoa tehnologije i produktivnosti.

U privrednom razvoju Bečaja, vidnu ulogu imalo je i zanatstvo, ali se vidi da je već u periodu 1965.-1973. godine broj zanatskih radnji pao sa 597 na 498, a vrlo je verovatno da je taj trend nastavljen i dalje.

Bečej je bio značajni trgovački centar srednje Bačke. Sa 3,3 trgovine na 1000 stanovnika nalazio se na vojvođanskom proseku, ali sa znatno većim prosekom prodajnog prostora.

Privredni razvoj zasnivao se na odlučujućem položaju „društvenog sektora“. U industriji on je imao monopol, dok je u poljoprivredi 50% površina bilo u društvenom sektoru. Tome treba dodati da je preko sistema kooperacije i veliki deo privatnih poseda bio povezan sa društvenim sektorom poljoprivrede.

V.4.1.2 Sadašnja situacija

U privredi opštine Bečej zastupljene su skoro sve privredne grane, a posebno se ističu: **poljoprivreda, industrija, ugostiteljstvo, trgovina, zanatstvo, finansijske i ostale uslužne delatnosti, turizam**. U svim navedenim oblastima privrede zaposleno je 9,935 radnika.

Sa prosečnom platom od 22,289 dinara opština Bečej spada u red opština koje se graniče sa nerazvijenim opštinama u Vojvodini. Svi uviđaju da je vreme stare ekonomske slave prošlo i da se mora napraviti radikalni iskorak u poimanju privrede i privrednog razvoja. Objektivno pozitivne prirodne datosti nisu dovoljne komparativne prednosti u odnosu na okruženje, same po sebi, ni za poljoprivredu ni za privredu.

Broj nezaposlenih varira od meseca do meseca, ali samo u neznatnim procentima. Sa završetkom privatizacije PIK Bečej i Fadip Holdinga za očekivati je porast nezaposlenih lica u relativno kratkom vremenskom periodu i to pretežno nekvalifikovane ili polukvalifikovane radne snage.

ZAPOSLENI PO SEKTORIMA DELATNOSTI U OPŠTINI BEČEJ (2006.godina)	
UKUPNO	9,935
Privatni preduzetnici i zaposleni kod njih	1,837
Zaposleni u preduzećima, ustanovama i organizacijama	8,098
poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda	1,838
ribarstvo	63
vađenje ruda i kamena	40
prerađivačka industrija	2,761
proizvodnja električne energije, gasa i vode	142
građevinarstvo	73
trgovina na veliko i malo, opravka	932
hoteli i restorani	132
saobraćaj, skladištenje i veze	289
finansijsko posredovanje	107
poslovi s nekretninama, iznajmljivanje	181
državna uprava i socijalno osiguranje	332
obrazovanje	537
zdravstveni i socijalni rad	493
druge komunalne, društvene i lične usluge	176

Izvor : Nacionalna služba za zapošljavanje

U opštini Bečej do 2007. godine nije realizovana nijedna greenfield investicija, nijedna strana kompanija nije pronašla svoj interes da uloži svoj kapital. Značajnije investicije su dokapitalizacija Carbo Dioxid-a od strane nemačke firme LINDE i koja se danas zove LINDE GAS SRBIJA i privatizacija i dokapitalizacija firme Sojaprotein od strane VIKTORIJA GRUP sa sedištem u Novom Sadu.

Za to postoje objektivni razlozi: nedostatak preduzetničkog duha lokalne samouprave, nereformisana lokalna uprava, postojanje pravog administrativnog lavirinta u dobijanju raznih dozvola, sporost u izradi planske dokumentacije, nepridržavanje lokalnih nosilaca vlasti smernica iz postojeće planske dokumentacije.... Takođe, nije zanemarljivo ni ekonomsko nasleđe koje karakteriše postojanje velikih industrijskih sistema u društvenom vlasništvu sa velikim brojem zaposlenih, što je rezultiralo stvaranju jednog nepreduzetničkog duha i kod samih građana.

V.4.1.3 Poljoprivreda i prehrambena industrija

Na teritoriji opštine Bečej nalazi se 44.000 hektara obradivog zemljišta od čega je 13.400 u državnom vlasništvu. Procena je da se samo oko 20 % nalazi pod sistemima za navodnjavanje (od toga cca 5000 ha u PIK Bečej-u).

Najznačajniji činioci koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom ili se direktno oslanjaju na nju (prerađivački kapaciteti) su:

- ❖ **PIK BEČEJ Poljoprivreda A.D.** u okviru kojeg funkcionišu :
 - RJ Ratarstvo
 - RJ Svinjarstvo
 - RJ Govedarstvo
 - RJ Flora
 - RJ Ribnjak
 - RJ Trgovina i ugostiteljstvo
 - RJ Građevinar
- ❖ **PIK – BEČEJ BEČEJKA A.D. – fabrika stočne hrane**
- ❖ **SOJAPROTEIN A.D. – fabrika za preradu soje**
- ❖ **POSLOVNI SISTEM BAG & DEKO BAČKO GRADIŠTE**
– fabrika za preradu sušenog povrća
- ❖ **MLINSKA INDUSTRIJA /GRADSKA PEKARA/**

U opštini Bečej postoji i **13 zemljoradničkih zadruga** koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom i organizacijom poljoprivredne proizvodnje na oko 30.000 hektara. Komercijalna poljoprivredna gazdinstva su u opštini Bečej u ekspanziji.

Današnja situacija u domenu poljoprivredne proizvodnje opterećena je, još uvek, nasleđem društvene svojine: veliki broj radnika u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji čitavu svoju egzistenciju zasnivao je na radnom odnosu u kombinatima i preduzećima PIK Bečej, Sojaprotein, Bag Deko...Sa privatizacijom tih preduzeća neminovno dolazi i do smanjivanja potrebe za radnom snagom, a privatni poljoprivredni sektor nema tu moć apsorpcije viška zaposlenih. Ni zakonska regulativa ne podstiče punu zaposlenost radnika na privatnom posedu, te privatni poljoprivredni proizvođači (i komercijalna i nekomercijalna gazdinstva) upošljavaju tzv. sezonske radnike („na crno“).

Poseban problem opštine Bečej predstavljaju staračka domaćinstva koja po definiciji spadaju u red nekomercijalnih gazdinstava. S obzirom da u opštini Bečej proces registracije poljoprivrednih proizvođača teče veoma sporo i sa rezervom od strane poljoprivrednika, to se u ovom momentu ne može sa punom preciznošću reći o kom broju je reč. Na ovo nesumnjivo treba dodati i mali broj mladih koji se opredeljuju za poljoprivredu na porodičnim imanjima.

Devastacija ukupnog života na selu uslovlila je migraciju mladih ka varošima i gradovima, tako da je ruralni razvoj ostavljen generacijama srednje i starije dobi. Nepostojanje lokalnih politika za ruralni razvoj opštine Bečej i pratećih fondova, predstavlja veliki problem za razvoj poljoprivrede u selima koji su tradicionalno naslonjeni na ovu vrstu delatnosti.

Sitni posedi u spoju sa tradicionalnom opredeljenošću stanovnika ka ratarskoj, umesto nekoj drugoj, unosnijoj proizvodnji, predstavljaju takođe ozbiljan problem. Nema nikakve sumnje da će vlasnici malih poseda morati da se udružuju, da se opredeljuju za druge kulture i drugu vrstu proizvodnje za šta postoje dobre prirodne performanse (povrtarstvo, voćarstvo...).

Zaostajanje u tehnološkom i tehničkom pogledu učinili su bečejsku poljoprivredu nedovoljno konkurentnom u odnosu na okruženje, tako da samo mali broj poljoprivrednih proizvođača izvozi svoju robu na inostrana tržišta.

Stočarska proizvodnja je takođe nedovoljno zastupljena u opštini Bečej spram potencijala. Sistematsko rušenje i uklanjanje salaša sredinom XX veka u bečejskom ataru doveli su do toga da se u farmerizaciju poljoprivrednih proizvođača, faktički mora krenuti od nule. Izgradnja infrastrukture u ataru predstavlja uslov bez koga se ne može (elektrifikacija, pre svega, dovođenje letnjih puteva u pristojno i upotrebljivo stanje, izmuljavanje kanala za navodnjavanje, itd.).

Podsticajne mere Ministarstva poljoprivrede, odnosno Vlade Republike Srbije u periodu od 2004. do 2006. godine, iako su bile dobro usmerene, pokazale su se, naravno, nedovoljne u finansijskom smislu jer su potrebe poljoprivrednih proizvođača daleko veće. Bankarski sektor u Srbiji, sa visokim prosečnim kamatnim stopama, uslovima dobijanja kredita i tako dalje, za poljoprivredne proizvođače umnogome je ostao nedostupan.

Poseban problem predstavlja neinformisanost, nedovoljna obučenost i neorganizovanost poljoprivrednih proizvođača. U individualnom sektoru je vidljiva potreba za jednim osmišljenim i objedinjenim sistemom edukacije, informisanja, organizovanog nastupa prema dobavljačima, tržištima.

Lider u poljoprivrednoj i stočarskoj proizvodnji, u širim regionalnim, pa i nacionalnim, okvirima nesumnjivo je predstavljao PIK Bečej, tokom 70-ih i 80-ih godina prošlog veka. Sa svojim prerađivačkim kapacitetima (Flora, Pivara, Bečejka, Živinopromet, Mlinska industrija), kao i sa svojim primarnim poljoprivrednim potencijalima (13,400 ha zemlje, od toga 10,700 u državnom vlasništvu i 2,700 u sopstvenom vlasništvu) PIK Bečej je imao zaokruženu ratarsku, povrtarsku, stočarsku i prerađivačku proizvodnju. Sredinom devedesetih godina dolazi do odvajanja pojedinih segmenata prerađivačke industrije, od kojih su neki potpuno nestali (Živinopromet) ili su neuspešno privatizovani (Pivara), ili su privatizovani sa relativnim i solidnim uspehom (Mlinska industrija, Bečejka).

PIK Bečej Poljoprivreda a.d. danas se nalazi u procesu privatizacije državnog dela akcija i nacionalnom procesu izdavanja poljoprivredne zemlje u državnom vlasništvu. Oba procesa izazvale su velike polemike stručne javnosti i PIK Bečej se našao u procepu između dve škole mišljenja: jedne, koja tvrdi da su kombinati sa

velikim posedima prevaziđeni i pripadaju prošlosti, i druge, koja tvrdi da upravo kombinati koji su se prilagodili novim, tranzicionim trendovima, koji obrađuju velike komplekse zemlje uz upotrebu moderne mehanizacije i stručnu logistiku agroinženjera predstavljaju zaista moćno oruđe u borbi sa inostranom konkurencijom i zahtevnim tržištem Evropske Unije.

V.4.1.4 Industrija, mala i srednja preduzeća i uslužne delatnosti

Najznačajnija preduzeća na teritoriji opštine Bečej su dugi niz godina bili :

- ❖ **FADIP HOLDING A.D. BEČEJ** u čijem se sastavu nalaze :
 - FADIP HKC – proizvodnja hidrauličnih kočionih creva
 - FADIP IBP – proizvodnja auto opreme
 - FADIP IFC – proizvodnja savitljivih gumenih crevovoda za niske, srednje i visoke pritiske
 - FADIP GALOP - proizvodnja i montaža opreme za mašinsku industriju
 - FADIP MERNA TEHNIKA – proizvodnja manometara
- ❖ **FIT FASADNA OPEKA IGM BEČEJ** proizvodi :
 - giter blokove, šuplje i pregradne blokove i opeku
 - betonske i kulier ploče
 - teraco ploče, obične i sitnozrnaste u belom i crnom cementu
 - betonske okrugle i kockaste žardinjere od teracote, stubove, stepenične obloge, montažne roštilje,
 - dekorativna i upotrebna keramika
- ❖ **LINDE GAS SRBIJA**
- ❖ **8. OKTOBAR – FABRIKA NAMEŠTAJA**
- ❖ **ČETKARA „TISA“**

Na teritoriji opštine Bečej registrovano je **788 preduzetnika** sa preko 2.000 zaposlenih, a po broju su najzastupljeniji :

- trgovine na malo 107
- barovi restorani 57
- održavanje vozila 25
- frizeri 15
- pekari 15
- bojenje i zaštita 9
- proizvodnja odeće 8
- proizvodi od drveta 8
- kamenoresci 8

Od velikog broja registrovanih preduzeća za prevoz putnika (11 registrovanih taksi vozila) i robe najznačajnije je „Bečej prevoz“. U opštini posluje 18 banaka , nekoliko agencija i biroa za pružanje usluga iz knjigovodstva, projektovanja, konsaltinga i slično. Takođe postoji veliki broj advokatskih kancelarija.

Nasleđe devedesetih godina u kojima je u potpunosti prekinuta veza između lokalne samouprave i privrede, na žalost ni posle demokratskih promena 2000. godine nije uspostavljena na adekvatan način. Privreda i lokalna samouprava opštine Bečej ni do dana današnjeg nisu uspeli da pronađu zajednički institucionalni okvir delovanja.

Postojeći Odsek za privredu, na žalost, niti u stručnom niti u organizacionom smislu, nije mogao odgovoriti zahtevima novog vremena i novih okolnosti. Pokušaj da se 2005. godine instalira tzv. Razvojno-informacioni centar opštine Bečej, sa ciljem objedinjavanja privrednih potencijala, pravljenja baze podataka, izrade razvojnih projekata i aplikacija ka raznim fondovima i td. nije realizovan zbog političkih turbulencija u samoj lokalnoj zajednici. Samim tim, nepostojanje jedne specijalizovane **kancelarije za ekonomski razvoj** u konjunkturi lokalne samouprave čitavu problematiku privrednog razvoja opštine Bečej dovodi u nezavidni položaj.

Sa velikim zakašnjenjem, osnovan je Socijalno-ekonomski savet, na žalost po sili Zakona (krajem 2006. godine), koji, po mišljenju samih članova, ne funkcioniše na zadovoljavajući način. U februaru 2007. godine, u lokalnoj samoupravi je napravljena nova sistematizacija i reorganizacija lokalne uprave kojom se predviđa otvaranje Odeljenja za privredu.

Postojeće Opšte udruženje privatnih preduzetnika, tek 2007. godine, nagoveštava pokušaj modernizacije i organizacione restrukturacije.

Preduzetnici opštine Bečej takođe, još uvek ne mogu da računaju na stručnu ili finansijsku logistiku koju bi mogli dobiti od **Opštinskog fonda za razvoj** jer nije osnovan, premda postoji volja da se od dela sredstava dobijenih od privatizacije preostalih firmi formira isti. Istini za volju, u okviru lokalne uprave otvorena je **Agrokancelarija** koja u solidnoj meri nadomešta navedeni nedostatak.

Jedna od velikih prepreka za intenzivniji privredni razvoj nalazi se u nepostojanju ili zastarelosti planske dokumentacije (GUP, Prostorni plan, planovi generalne regulacije industrijskih zona, banjsko-turističke zone i sl.). Otuda, opština Bečej nema urađen prospekt potencijalnih investicionih ulaganja (tzv. katalog: „Cena biznisa u opštini Bečej“), gde bi potencijalni investitori mogli, na jednom mestu da dobiju relevantne informacije o lokacijama i lokalnim podsticajnim merama ulaganja u ovu sredinu, sa projektovanim cenama zemljišta, naknadama za građevinsko zemljište, cenama priključaka na infrastrukturu, i tako dalje.

Sve ovo su poslovi koje mora uraditi lokalna samouprava sa svojim službama i javnim ustanovama u najkraćem mogućem roku. Prema svim pokazateljima, grosso modo, opština Bečej ima šansu da postane lider u agrobiznisu, odnosno u preradi hrane („fabrike na njivama“, a ne samo njive kao „fabrike pod vedrim nebom“). Inicijativa za stvaranje jednog Naučno-tehnološkog parka za preradu hrane („BIO-ZONA“) dobija svoje jasnije obrise upravo u trenutku nastajanja ovog dokumenta.

Takođe, u opštini Bečej nije pokrenuta nijedna inicijativa u pravcu stvaranja industrijskih klastera, biznis inkubatora i slično što privatno preduzetništvo još uvek čini nedovoljno organizovanim segmentom ekonomskog razvoja lokalne zajednice.

Ono što nadilazi kapacitete i ingerencije lokalne samouprave, a veoma bitno utiče na stepen i dinamiku razvoja privrede, jeste saobraćajna infrastruktura i povezanost sa važnim suvozemnim, železničkim i vodnim putevima. Neupotrebljivost železničkog saobraćaja, nepostojanje petlje na koridoru 10 (kod Bačke Topole), nepostojanje luke (na Kanalu DTD) ukupnu industriju i poljoprivrednu proizvodnju opštine Bečej (dovoz sirovina, odvoz proizvoda) čini nedovoljno konkurentnom jer je usmerena samo na jedan vid saobraćaja – puteve, koji su u realtivno lošem stanju i koji su, takvi kakvi jesu, upravo stoga, podložni daljem habanju.

Jedna od pozitivnih stvari, koja čini navedene nedostake relativno prihvatljivim jeste nedavno otvaranje (januar 2007. godine) Carinskog referata, na glavnoj saobraćajnici prema Novom Sadu, koji uvozno-izvozne poslove olakšava i po pitanju procedura i po pitanju cena.

Sa privatizacijom PIK Bečēja i Fadip holdinga, koje se završavaju ove godine, opština Bečej stiže uslove za jedan radikalan zaokret u pravcu poimanja ukupnog privrednog razvoja.

V.4.1.5 Turizam i ugostiteljstvo

Turizmom, kao potencijalno značajnom privrednom granom, Bečej se u proteklim decenijama bavio u rudimentarnim formama. Prirodni potencijali nesporno postoje, ali naprosto, lokalne vlasti prethodnih generacija nisu uočavale značaj turizma kao velike privredne šanse ovog regiona. Poljoprivreda, industrija, agroindustrija su bile dominantne tako da je turizam ostao tek u naznakama i povelju.

Od 2006. godine, osnivanjem Turističke organizacije Bečēja, stvorena je institucionalna bazična osnova za dalji razvoj turizma u opštini Bečej.

Prirodna bogatstva i geografski položaj

Bečej se nalazi u samom geografskom središtu Vojvodine, smešten na desnoj obali reke Tise. Reka Tisa, kanal DTD i druga vodna bogatstva (v. odeljak o Zaštiti životne sredine), neposredna blizina većih gradova i auto puta Beograd – Subotica pružaju solidne mogućnosti za razvoj svih oblika turizma.

Pored navedenih vodnih potencijala za razvoj lovnog, ribolovnog, nautičkog, izletničkog i sportskog turizma, najveću neiskorišćenu dragocenost za ukupan razvoj turizma u opštini Bečej nesumnjivo predstavljaju izvori termalne vode koja se, osim kao energent za zagrevanje hotela „Bela Lada“ i OSC Mladost, koristi u terapeutske svrhe u „Jodnoj banji“ (osnovanoj još 1904. godine).

Takođe, zanimljivo je da sve do 2006. godine nije pokrenuta nijedna inicijativa za stavljanje pod zaštitu nekih prirodnih oaza. S obzirom da je u proceduri stavljanje pod zaštitu 4 prirodne zone opština Bečej će imati tzv. „zeleni koridor“ koji će predstavljati pravu, ne samo turističku, dragocenost na ovom području.

Bečej – banjski grad i opština

Polazeći od pretpostavke, da je za ekonomski razvoj grada, pored poljoprivrede, najveći privredni resurs opštine Bečej termalna voda, potrebno je sagledati kakve mogućnosti i prepreke stoje na putu intenzivnijeg korišćenja ovog bogatstva.

Za izgradnju i razvoj banje neophodan je odgovarajući prostor što može biti vrlo ograničavajući činilac, ali ne i u slučaju Bečēja. Bečej ima prostor koji je urbanistički i prirodno pogodan za razvoj banje i svih nadopunjavajućih sadržaja.

Radi se o površinama koje su GUP-om namenjene za sportsko-rekreacionu zonu, a čini je: Goranski park, bivši Hipodrom, Donji park, gradski stadion i šuma oko njega, što zajedno čini preko 80 ha neizgrađenih površina.

Veličina ovog zemljišta je dovoljna da se banjski kompleks planski gradi i razvija bez opasnosti da pređe optimalnu gustinu izgrađenosti i naruši potreban zeleni ambijent koji je karakterističan za banje.

Položaj pomenutih površina je idealan sa urbanističkog aspekta, jer se naslanja neposredno na jezgro centra grada i istovremeno naleže na Tisu i celo zeleno priobalje, a da prostor nije opterećen nijednom komunikacijom ili delatnošću koja bi remetila banjku atmosferu mira.

Sadašnja vlasnička struktura ovih površina je takođe vrlo povoljna obzirom da su sve površine javnog karaktera odnosno društvena svojina.

Izuzetan značaj za razvoj banje mogla bi da ima činjenica da je sadašnja zaposednutost prostora uglavnom sačinjena od sadržaja koji potpomažu razvoj banje: stara Jodna banja, kompleks otvorenih i zatvorenih bazena, Hotel „Bela Lađa“, Sportski centar, nekadašnja Halas čarda, Lovački dom, Gradski stadion, plastenici/staklenici JP Komunalca za proizvodnju cveća.

Iza nasipa u nebranjenoj zoni su Kamp naselje i Tisko kupalište.

Treba napomenuti i to da su svih 80 ha u aluvijalnoj ravni besprekorno meliorisani sistemom otvorenih kanala i zaštićeni od plavljenja nasipom za koji se smatra da je najsigurniji u Evropi.

Blizina centra grada osigurava izuzetno povoljne uslove za komunalno opremanje banje svim potrebnim instalacijama

Tokom vremena istraživanja i korišćenja HIDROTERMALNIH IZVORA vršena su razna ispitivanja sastava i kvaliteta hidrotermalnih voda koje se nalaze na teritoriji naše opštine. Za ovu temu interesantne su analize sledeće bušotine:

- 1985 godine izbušena je Bč-2/H u Goranskom parku od strane izvođača i vlasnika NIS Naftagasa sa sledećim tehničko-tehnološkim parametrima:
 - Dubina bušotine 1020,00m
 - Kaptirani interval 889,99 – 971,00m
 - Kapacitet iznosi 28,3 l/s, radi samoizlivno
 - Temperatura na izlasku iznosi 63⁰C
 - Mineralizacija iznosi 4,01g/l, a salinitet 2,28g/l
 - Svrha korišćenja: zagrevanje objekata – korisnik OSC MLADOST
 - Godišnja proizvodnja: oko 170 000m³

Iste godine, od strane ZAVODA ZA INTERNE BOLESTI "DR VLASTIMIR GODIĆ", iz Beograda urađena je kompletna fiziko-hemijska analiza mineralne vode iz bušotine Bč-2/H i mišljenje o njenoj terapijskoj vrednosti.

Na osnovu analize voda iz ove bušotine svrstana je u kategoriju natrijum-hidrokarbonatnih, hloridnih, jodnih i sulfidnih hipertermi i zbog svojih specifičnih fizičkih i hemijskih osobina ova mineralna voda se može koristiti u balneoterapijske svrhe, kao dopunsko sredstvo lečenja i to kupanjem do odgovarajuće temperature, u sklopu rehabilitacije kod određene grupe obolenja.

Medicinske indikacije za korišćenje vode u sklopu rehabilitacije su:

- zapaljenjski i degenerativni reumatizam,
- posledice traume i ratnih ranjavanja,
- rehabilitacija posle preloma kostiju i hirurških intervencija na koštanozglobnom sistemu, i kožne bolesti-psorijaza i hronični ekcem.

Orijentacione indikacije za pijeње vode (uključujući i bunare u gradu) su:

- hronične upale želuca i dvanaestopalačnog creva,
- hronično nekalkulozno zapaljenje žučne kesice, i pesak u mokraćnim putevima.

Već spomenuta „Jodna banja” i termalni izvori predstavljaju osnov za razvoj ovog vida turizma. Između dva svetska rata Jodna banja Bečej bila je poznato i priznato banjsko lečilište bazirano na lekovitim svojstvima termalne vode i u istom periodu je imala preko 3.500 stranih gostiju godišnje.

Jodna banja je danas objekat sa ozbiljnim problemima:

- sam objekat je zapušten, oronuo, oprema nedovoljna, zastarela,
- korišćenje vode ne zadovoljava usled dotrajalosti instalacija za eksploataciju,
- nema smeštajnih kapaciteta za nepokretne bolesnike
- nerešeni svojinski odnosi
- nerešena zakonska regulativa »Jodna banja« nije registrovana na osnovu Zakona o banjama iz 1994.

Opravdanost projekta oživljavanja „Jodne banje” postoji, kao što postoji opravdanost i drugih investicija (domaćih i stranih) u izgradnju novih banjskih objekata (privatne bolnice, rehabilitacioni centri, kompleksi zatvorenih i otvorenih bazena, velnes i fitnes centri i sl.)

Ovaj vid turizma nesumnjivo će dobiti svoju jasnu poziciju tek sa izgradnjom ozbiljne banje, koja, na bazi privatnog i javnog partnerstva, treba da se realizuje.

Kulturno istorijski spomenici kao elementi turističke ponude

U centru grada nalaze se Srpska pravoslavna crkva, podignuta 1858. godine rađena u vizantijskom stilu kao i Rimokatolička crkva koja je svoj sadašnji oblik dobila 1830. godine. Značaj Srpske pravoslavne crkve, osim u arhitektonskom smislu ogleda se i u ikonostasu koji je oslikao Uroš Predić. Pored dve crkve centar grada ukrašavaju i zgrada opštine iz 1881. godine, zadužbina baronice Eufemije Jović iz 1894. godine, zgrada srednje mašinske škole iz 1861. godine, zgrada Gradskog pozorišta i Ekonomske škole (bivši hotel „Central”) kao i zgrada štamparije „Proleter” iz 1886. godine. Arhitektonsku dragocenost predstavlja i Stara zarda u Bačkom Petrovom Selu čiji je krov u potpunosti devastiran.

Ustava na ušću Velikog bačkog kanala i Tise i nekadašnji dvorac Bogdana Dunderskog (sadašnji hotel „Fantast”) takođe su vredni pažnje.

Mnogi arheološki lokaliteti takođe predstavljaju specifično kulturno nasleđe:
lok. ČIK (višeslojno – bronzano doba, avarska nekropola, srednjevekovno naselje)
lok. Ribnjak (neolitsko naselje)

lok. Vinogradi (neolitsko naselje)

lok. Perlek (avarska nekropola, srednjevekovno naselje)

lok. Botra (neolit, eneolit, bronzano doba, mlađe gvozdeno doba, rani i kasni srednji vek)

lok. Donje Ugarnice (sarmatsko naselje)...i tako dalje.

Gradski Muzej u Bečeju posednik je 10.000 predmeta iz raznih perioda i kultura koji su vezani za istorijsko i kulturno nasleđe opštine Bečej.

Na žalost Gradski Muzej do danas nije rešio problem prostora za stalnu postavku istorijata naše lokalne zajednice što nesumnjivo krnji ne samo turističku ponudu Bečaja, već i kulturni identitet grada.

Kulturne manifestacije

Manifestacije koje se održavaju u Bečeju vredne pažnje su :

- Majske igre – festival scenskog stvaralaštva Srbije,
- UTS – umetničko takmičenje srednjoškolaca , zadnje nedelje aprila,

- Kőketánc – vojvođanska smotra folklora, prve nedelje juna,
- Dani krastavaca u Bačkom Petrovom Selu.

Sve navedene manifestacije, na žalost, nisu povezane u jednu organizacionu celinu, a posebno nisu obuhvaćene jednom zajedničkom marketinškom obradom. Manje više, ove manifestacije se održavaju dobrom voljom pojedinaca i volontera. Uloga Turističke organizacije Bečaja u realizaciji i promociji ovih manifestacija mora biti mnogo veća.

Ugostiteljstvo i hotelijerstvo

Na udaljenosti od 12 kilometara od Bečaja na putu Bečej – Bačka Topola nalazi se hotel „Fantast“, visoke B kategorije u čijem kompleksu se nalazi i kapela koju je oslikao poznati srpski slikar Uroš Predić. Reč je o dvorcu bivšeg veleposednika Bogdana Dunderskog, zdanju koje predstavlja značajno građevinsko i kulturno nasleđe vojvođanske ravnice.

Na samoj obali Tise, u centru grada nalazi se hotel „Bela lađa“ uz koji se „naslanjaju“ otvoreni i zatvoreni bazeni, sportska hala, gradski stadion, bivši hipodrom... Hotel je „oivičen“ Goranskim parkom, kejom, Donjim parkom. Hotel ima 24 dvokrevetne sobe, 6 apartmana, aperitiv bar, restoran sa terasom kapaciteta 150 gostiju i veliki restoran kapaciteta 450 gostiju.

Takođe, u centru grada postoji hostel u sklopu Doma penzionera, sa određenim brojem pansiona i 76 kreveta.

Prema projekcijama koje se odnose na razvoj banjskog, ali i ostalih segmenata turizma u Bečaju nameće se logičan zaključak o neophodnosti, pored postojećih hotela »Bela Lađa« i »Fantast«, izgradnje i nekoliko manjih hotela ili hostela, zatim bungalova sa kompletnom pansionskom uslugom. U vezi sa smeštajem gostiju valja razmišljati o aktiviranju *privatnog smeštaja* koji trenutno u Bečaju uopšte ne postoji, čime se tzv. domaća radinost stavlja u funkciju turističke ponude Bečaja i bečejske opštine. S obzirom na socijalnu kartu našeg grada i opštine ova delatnost bi mogla biti važan segment porodičnog biznisa.

U oblasti ugostiteljske ponude, u perspektivi, a na bazi prethodnih inicijativa i zaključaka, moraju se preduzeti adekvatne mere koje će omogućiti investitorima da svoj novac ulože u nacionalne restorane, halas čardu, restorane brze hrane, pivnice i vinarije, vegetarijanske restorane, noćne klubove... Takođe, planom treba predvideti ugostiteljsko zabavni centar uz samu Tisu koji će na jednom mestu, skoncentrisano, sadržavati sve neophodne objekte uslužnih delatnosti kakvi postoje u svim turističkim centrima.

Jedan sektor turističkog menadžmenta mora biti apsolutno posvećen ugostiteljstvu, kategorizaciji objekata, standardizaciji usluge, edukaciji ugostiteljskih poslenika i strogoj kontroli rada ugostiteljskih objekata u saradnji sa nadležnim službama.

Oblici turizma

Izletnički turizam

Atraktivne lokacije, parkovske, zelene i priobalne površine i relativna blizina većih gradova uz dobar geografski položaj predstavljaju odličnu mogućnost za razvoj ovog vida turizma. Ipak, važno je istaći, u opštini Bečej danas ne postoji nijedan projekat urbane definicije parkovskih površina: ni sa aspekta pejzažnog dizajna, ni sa

aspekta parkovskog mobilijara. Jednom rečju, osim zelenila, odnosno drveća, starog i po više desetina godina, neodržavanih staza, retkih i polomljenih klupa, devastiranih korpi za smeće, isto tako devastiranih dečijih igrališta ne postoji ništa u smislu jasnog socijalnog sadržaja bečejskih parkova. Poseban problem predstavlja nepostojanje JP koje bi se stručno bavilo zelenim površinama u gradu i opštini.

Seoski turizam

Seoski turizam, kao ni svi drugi vidovi turizma, nema tradiciju u našoj opštini, ali je u svetu u ekspanziji. Stanovništvo na selu se uglavnom bavi poljoprivrednom proizvodnjom, ali pored odličnih prirodnih resursa i na dobro osmišljen i organizovan način, u okviru seoskog moguće je razviti više oblika turizma (salašarski, izletnički, etno, manifestacioni – tipa „Dani krastavaca” u Bačkom Petrovom Selu, lovno – ribolovni i vikend turizam). Za tu vrstu turizma najveći interes su pokazali stanovnici Poljanica, mada odlične performanse imaju i Bačko Gradište (Biserno ostrvo, Stara Tisa) i Bačko Petrovo selo (reka Čik, na kojoj je privatnom inicijativom napravljen izletnički kompleks). S obzirom na nacionalni sastav opštine Bečej, na susretanje i ukrštanje dveju dominantnih nacionalnih kultura: srpske i mađarske, seoski turizam ili etno turizam bi mogao biti važan zamajac ruralnog razvoja opštine Bečej.

Sportsko-rekreativni turizam

Opština Bečej već sada ima solidan broj zatvorenih i otvorenih sportskih objekata koji mogu zadovoljiti ne samo potrebe domicilnog stanovništva i sportskih organizacija, već mogu biti značajna osnova za razvoj sportskog turizma.

Uvidom u stanje sportskih objekata, generalno se može izvući zaključak da je na pojedinim sportskim objektima neophodna značajna intervencija s obzirom na vreme kada su izgrađeni i s obzirom na stepen (ne)održavanja istih tokom proteklih deceniju i po.

Omladinski sportski centar „Mladost” svojim kapacitetima (otvorenim i zatvorenim olimpijskim i manjim bazenima, terenima za male sportove, poput košarke, rukometa, odbojke i tenisa), sa 3,500 sedišta u svom zatvorenom delu, nesumnjivo predstavlja okosnicu sportskog turizma opštine Bečej.

Izgradnjom trim staze (urađen projekat) u Donjem parku, u blizini OSC „Mladost” i hotela „Bela lađa” dobiće se još jedan važan sadržaj za rekreaciju.

Lovno-ribolovni turizam

Bečejska opština nudi niz atraktivnih lokacija za bavljenje ovim vidom turizma (lokacije za lov i ribolov i stanje ribljug i fonda divljači videti u poglavlju – zaštita životne sredine).

Tranzitni turizam

Geografski položaj Bečeja koji se nalazi na raskrsnici putnih pravaca uz mogućnost revitalizacije rečnog i železničkog saobraćaja nudi dobar potencijal za zadržavanje, odmor, predah i noćenje turista u tranzitu.

Poslovni ili kongresni turizam

Već postojeći smeštajni kapaciteti i proširivanje istih u skladu sa razvojem privrednih delatnosti omogućuju organizaciju raznih kongresa, seminara i drugih poslovnih skupova kao i individualno povećanje broja noćenja kroz koje se između ostalog ogleda razvoj turizma.

Nautički turizam

Tisa kao plovna i tranzitna reka, povezanost sa kanalom DTD, reka Čik, kao i ukupni fond stajaćih voda nameće potrebu za ozbiljnim pozicioniranjem Bečeja kao destinacije za nautičke turiste. Sa dobrom marinom, sa mogućnošću prihvata regata, sa čamcima za iznajmljivanje, brodićima za izlete, splavovima i slično, perspektive za ovu vrstu turizma su izglednije.

V.4.2. Zaključci analize stanja

U osnovi svega mora da stoji „preduzetnička lokalna samouprava“ umesto trome, neinventivne lokalne samouprave shvaćene kao „servis građana“. Otuda reforma lokalne samouprave postaje prioritet svih prioriteta, kako na strani administracije, tako i na strani izabраних, imenovaniх i postavljenih lica. Reformisana politika i reformisana administracija, udruženi u jedan tim, okupljeni oko realizacije jednog, najvažnijeg cilja, a to je blagostanje građana lokalne zajednice, predstavljaće glavnog pokretača promena **u pravcu održivog razvoja**.

RESURSI:

Očito da je sam prostor danas najveći resurs kojim **neposredno** raspolaže lokalna zajednica. Otuda je od ogromnog značaja, što pre, planskom dokumentacijom definisati prostor za razvoj industrije. Prema svim pokazateljima i datostima opština Bečej treba da se energično angažuje u pravcu agrobiznisa, privlačenju investitora iz te oblasti privrede kako bi se, na bazi kooperativa, uposlio i primarni poljoprivredni sektor.

Činjenica da opština Bečej ne može da računa na prednosti koje nose blizina glavnih putnih pravaca ne mora biti njen a-priori hendikep: postoje druge specifičnosti koje mogu predstavljati prednost, poput etničkih, istorijskih i kulturoloških osobina jedne zajednice.

Otuda se, kao logičan zaključak nameće značajnije okretanje bečejske privrede u pravcu turizma, koji nesumnjivo može dobiti svoju ozbiljnu fizionomiju sa izgradnjom banjškog kompleksa.

V.4.2.1 Poljoprivreda

- veliki broj radnika zaposlen u primarnoj proizvodnji u okviru bivših društvenih firmi
- komercijalna gazdinstva zapošljavaju samo sezonske radnike (niska apsorpcija nezaposlenih u individualnom poljoprivrednom sektoru)
- veliki broj staračkih domaćinstava koja žive od poljoprivrede (nekomercijalna gazdinstva)

- odlazak mladih iz sela, ruralni razvoj prepušten građanima srednje i starije dobi
- nepostojanje lokalnih politika za ruralni razvoj
- tradicionalna okrenutost ratarskoj proizvodnji uprkos relativno sitnom posedu
- neznatan broj gazdinstava koji se bave povrtarstvom, voćarstvom, stočarstvom
- neiskorišćenost termalnih izvora u povrtarskoj proizvodnji
- nesklonost udruživanju zemljoradnika na novim osnovama,
- nekonkurentnost proizvodnje i zaostajanje poljoprivrednika u tehničko - tehnološkom smislu,
- nepostojanje sistematskog edukativnog rada sa poljoprivrednicima
- nedovoljna infrastrukturna uređenost atara

V.4.2.2 Industrija, mala i srednja preduzeća i uslužne delatnosti

- nepostojanje jasne institucionalne povezanosti privrede i lokalne samouprave
- nepostojanje ozbiljnog esnafskog udruženja privatnih preduzetnika
- nepostojanje Opštinskog fonda za razvoj
- neuraden katalog potencijala za investitore sa „cenom biznisa“ u Bečeu
- neefikasna administracija (problem „papirologije“ i procedura)
- nepostojanje ili zastarelost planske dokumentacije (GUP, Prostorni plan, Planovi detaljne regulacije...)
- neiskorišćenost prirodnih potencijala i alternativnih energenata za proizvodnju
- loša saobraćajna infrastruktura: vodni i železnički saobraćaj izvan upotrebe, putni prilično raubovan
- nedovoljna informisanost preduzetnika

V.4.2.3 Turizam i ugostiteljstvo

- nepostojanje strategije razvoja turizma
- neiskorišćenost termalnih izvora
- neadekvatna promocija turističkih kapaciteta i potencijala
- sportski tereni su u lošem stanju
- nedovoljan smeštajni kapaciteta i kvalitet postojećeg nije na zavidnom nivou
- nedostatak kvalifikovanog kadra iz oblasti turizma i ugostiteljstva
- neuređena obala reke Tise, problemi sa nadležnostima
- rečni i železnički saobraćaj nisu u funkciji, a putna mreža je neadekvatna

V.5. SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

V.5a Socijalna zaštita

V.5a.1. Prikaz i analiza stanja

Socijalno stanje stanovništva predstavlja osnovu za objektivnu identifikaciju socijalnih problema kako bi se formirala strategija razvoja u socijalnoj zaštiti.

Centar za socijalni rad kao ustanova socijalne zaštite učestvuje u planiranju i programiranju socijalne zaštite u opštini.

Organizatorsko-koordinativna funkcija centra najadekvatnije se ostvaruje primenom socijalnog rada u organizovanju zajednice. Zadaci socijalnog rada su dvostruki:

1. Konkretno preduzimanje preventivnih i socijalno-zaštitnih mera, kojima su unapređuje život i prevazilaze životne teškoće pojedinih kategorija korisnika i njihovih porodica.
2. Objedinjavanje svih socijalnih delatnosti u lokalnoj zajednici, koje se organizuju i preduzimaju prema određenoj kategoriji korisnika, kod kojih su utvrđene potrebe za odgovarajućom zaštitom.

Primenjujući Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđenju socijalne sigurnosti građana: Pružanje pomoći građanima i njihovim porodicama kada dođu u stanje socijalne potrebe i preduzimanje mera radi sprečavanja nastajanja i otklanjanja posledica takvog stanja (MOP, TNP smeštaj u ustanove socijalne zaštite i hraniteljske porodice opremanje korisnika za smeštaj i jednokratne pomoći) deca, omladina, stari, bolesni, duševno obolela lica i dr.

Primena Porodičnog zakona: porodična pravna zaštita dece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, deci bez roditeljskog staranja i deca i omladina ometena u psihofizičkom razvoju. Poveravanje dece iz razvedenih brakova, zanemarivanje, zlostavljanje, smeštaj u hraniteljske porodice kao i ustanove socijalne zaštite.

Prevenција je složena stručna i društvena delatnost. Ona je usmerena na sprečavanje nastanka ili ublažavanje uzroka koji dovode do određenih socijalnih potreba i problema u raznim tipovima zajednice.

U Bečeju u okviru socijalne zaštite postoji Centar za socijalni rad, Gerontološki Centar Bečej sa odeljenjem u Bačkom Petrovom Selu, kao i dnevni boravak za stare osobe u Novom Selu.

U svojoj dugogodišnjoj bogatoj praksi Centar za socijalni rad Bečej (osnovan odlukom SO Bečej 1981.godine), kao najadekvatniji organizaciji oblik stručnog rada koji omogućava blagovremenu i efikasnu zaštitu korisnika primenjujući timski interdisciplinarni pristup svakom problemu. **Organizacija stručnog rada u Centru:** Direktor i Stručni timovi:

1. Tim za zaštitu starih i odraslih lica
2. Tim za zaštitu dece i omladine bez roditeljskog staranja
3. Tim za zaštitu dece i omladine sa poremećajem u ponašanju

U radu ovih timova učestvuju svi stručni radnici Centra (osam)

Po zadnjem popisu stanovništva 2002.godine u opštini Bečej ima 40987 stanovnika od kojih su 3682 ili 8,98 % korisnici nekih od prava iz socijalne zaštite.

V.5a.1.1. Pregled i analiza stanja u oblasti koju pokriva CSR Bečej

Tabelarni pregled ukupnog broja korisnika po godinama za poslednjih pet godina:

Godina	Broj korisnika	Lančani indeks
2001.	3089	-
2002.	2700	0,84
2003.	3330	1,23
2004.	3411	1,02
2005.	3682	1,08
2006.	3825	1,04

Najveći broj korisnika ima na području III MZ i B.P.Sela. Nehigijenska naselja na teritoriji opštine Bečej nalazi se na par lokacija. To je uglavnom romsko stanovništvo niskog socio- ekonomskog statusa sa brojem oko 1000 stanovnika.

Znatno uvećan broj starih lica 7730 ili 18,91 % od ukupnog broja stanovnika na teritoriji naše opštine koji zahteva veoma ozbiljan pristup pomoći starim licima bez adekvatne porodične zaštite. U Gerontološkom Centru u Bečeju ovim vidom zaštite obuhvaćeno je 60-75 korisnika smeštaja i nege.

U našoj lokalnoj zajednici organizovano je obrazovanje i vaspitanje dece sa lakom i umerenom retardacijom, koji su najčešće neka od kategorija socijalne zaštite. U saradnji sa školom za ovu decu pokušati adekvatno rešiti probleme dece i njihovih roditelja. Zbrinjavanje kroz celodnevne boravke dece sa lakim mentalnim mogućnostima kojima je pomoć ove vrste neophodna i eliminiše svaku diskriminaciju svojih vršnjaka.

Deca bez roditeljskog staranja

Tabela – uzroci odsustva roditeljskog staranja

Deca i omladina	2005.		2006.		Indeks 2006/2005
	broj	%	broj	%	
Čiji su roditelji umrli	21	26,58	19	26,76	0,90
Nepoznatih roditelja	-	-	-	-	-
Roditelja lišenih roditeljskog prava	-	-	-	-	-
Roditelja delimično lišeni roditeljskog prava	-	-	-	-	-
Roditelji lišeni poslovne sposobnosti	-	-	1	1,41	-
Ostalo	58	73,42	51	71,83	0,88
UKUPNO:	79	100,00	71	100,00	0,90

U kategoriju ostala deca spadaju deca napuštena od strane roditelja i roditelja koji neadekvatno vrše roditeljsko pravo.

U toku je razmatranje ispravnosti i celishodnosti pokretanja postupka za potpunu ili delimično lišenje roditeljskoga prava određenog broja roditelja kod kojih postoji osnovna opravdanost za navedeni postupak. Takođe se radi na rehabilitaciji roditelja i srodnika za stvaranje uslova za prihvatanje dece u porodicu.

Tabela - Primenjene mere porodično-pravne zaštite i oblici socijalne zaštite dece bez roditeljskog staranja i komentar uočenih promena :

Oblici zaštite	Broj korisnika		Indeks 2006/2005	% obuhvata u 2006.
	2005	2006		
usvojenje	1	-	-	-
starateljstvo	32	41	1,28	57,75
Privremeno starateljstvo	16	17	1,06	23,94
hraniteljstvo	38	44	1,16	61,97
Smeštaj u ustanovu	5	2	0,40	2,82

U odnosu na prethodnu 2005, u toku 2006 je došlo do povećanja broja dece u hraniteljskim porodicama i smanjenja broja dece u ustanovama. U toku programa razvoja hraniteljstva kroz program pripreme i edukacije za nove hraniteljske porodice je prošlo hraniteljsku kompetenciju 26 porodica. Postoji i dalje zainteresovanost potencijalnih hraniteljskih porodica za edukaciju, pogotovo bi nam trebale specijalizovane hraniteljske porodice za smeštaj dece sa posebnim potrebama i maloletnim delikventima. To bi bilo korisno realizovati.

Deca – žrtve zlostavljanja i zamenarivanja

Tabela - broj i struktura evidentirane dece u OS

Dominantan oblik zlostavljanja	broj	
	2005.	2006.
Fizičko zlostavljanje dece	4	12
Seksualno zlostavljanje dece	3	-
Emocionalno zlostavljanje dece	11	2
Zanemarivanje dece	15	16
UKUPNO:	33	30

Nakon evidentiranja žrtve zlostavljanja su upućivane u specijalizovane ustanove radi pregleda i eventualnog lečenja. U međuvremenu, rađeno je i sa zlostavljačem i sa žrtvom u cilju prevazilaženja nastalih problema i korekcije ponašanja koje je dovelo do narušavanja porodičnih odnosa. U nekoliko slučajeva bilo je nužno hitno izmeštanje žrtve iz porodice jer nismo u mogućnosti, pošto nemamo Sigurnu kuću da ih za duži period zbrinemo. I žrtva i zlostavljač su pod stalnim nadzorom Organa starateljstva.

Tabela - Deca iz porodica sa poremećenim odnosima

Broj lica iz porodica sa poremećenim odnosima	2002.	2003	2004	2005	2006	Indeks 2006/2005.
Deca	94	105	100	124	114	0,92
Odrasli (roditelji)	90	98	87	116	97	0,84
UKUPNO:	184	203	187	240	211	0,88

Iz tabelarnog prikaza evidentno je povećanje broja lica(i dece i roditelja) iz porodica sa poremećenim odnosima u odnosu na prethodne godine. Organ starateljstva Centra za socijalni rad, metodom stručnog rada u socijalnoj zaštiti, sa

roditeljima i decom u nekim slučajevima uspeo da se problemi u porodici prevaziđu dok u onim slučajevima gde se nije uspelo deca su izmeštena iz porodice i adekvatno zbrinuta.

Deca i omladina sa poremećajima u ponašanju

Tabela - Deca i omladina sa poremećajima u ponašanju

Maloletnici	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	Indeks 2006/2005
Sa asocijalnim ponašanjem	9	6	7	8	6	0,75
krivično neodgovorni	32	26	23	21	17	0,81
Krivično odgovorni (ukupno)	136	121	130	139	141	1,01
- krivično delo	59	39	42	46	50	1,09
- prekršaj	77	82	88	93	91	0,98
UKUPNO:	177	153	160	168	164	0,98

Kod dece sa asocijalnim ponašanjem kroz godišnje prikaze stanja dolazi do njihovih povećanja i smanjenja u zavisnosti od perioda koliko se sa omladinom radilo i koliko su na vreme bili otkriveni slučajevi, koliko im je bila pružena adekvatna pomoć i rad sa njima.

Deca sa invaliditetom

Tabela - Deca sa invaliditetom

Godina	Broj dece
2002.	145
2003.	164
2004.	187
2005.	192
2006.	211

Kod broja psiho-fizički ometene dece iz godine u godinu došlo je do značajnog povećanja tako da bi trebalo obratiti veću pažnju na ovu decu i omogućiti normalan život u granicama njihovih mogućnosti. Obezbediti im klubove za dnevni boravak, adekvatan tretman kao i ustanove prilagođene njihovim potrebama.

Odrasli sa invaliditetom

Tabela - Odrasli sa invaliditetom

Godina	Broj korisnika	Lančani indeks
2002.	269	-
2003.	274	1,02
2004.	310	1,13
2005.	394	1,27
2006.	425	1,08

Kod porasta broja dece sa invaliditetom došlo je do značajnog povećanja broja i odraslih lica sa istim problemima tako da je nemoguće sve ih smestiti u odgovarajuće ustanove zbog malog smeštajnog kapaciteta, ali bi trebao lokalna

zajednica da pokrene inicijativu za njihovo uključivanje u normalne životne tokove i obezbedi im mogućnost za rad kako se ne bi osećali kao beskorisni članovi društva i na njenoj margini.

Korisnici prava u socijalnoj zaštiti

MOP (materijalno obezbeđenje porodice), ostvarilo je 1926 lica (ukupno 634 porodice) od toga 263 nesposobnih za rad, nezaposlenih 822 a 838 spada u kategoriju dece i studenata. Ove kategorije stanovništva su promenjive i svakodnevno se menjaju. Iznešeni su takođe i sledeći podaci: 177 učenika pohađa školu "Bratstvo", 4333 ljudi je nezaposleno u opštini Bečej od toga 2193 žena i 2140 muškaraca (stanje na kraju aprila 2007. - podaci Nacionalne službe za zapošljavanje).

Mogućnosti i potrebe u saradnji Centra i lokalne samouprave u kreiranju socijalne zaštite:

- jasna uloga Centra i uloga lokalne samouprave u zadovoljavanju potreba građana,
- umrežene ustanove u sistemu razvijene usluge socijalne zaštite na lokalnom nivou
- koordinatorska uloga Centra u stvaranju mreže usluga
- informisana javnost o aktivnostima u socijalnoj zaštiti opštine Bečej,
- razvijena komunikacija Centra i resornog odeljenja za socijalnu zaštitu u opštini
- postojanje spremnosti za konstruktivno rešavanje problema i uspostavljanje dijaloga
- poštovanje zahteva struke i međusobno uvažavanje

Slabosti:

- još uvek nije formiran Savet za socijalnu zaštitu,
- povremeno neracionalno korišćenje sredstava iz budžeta Opštine za jednokratna davanja,
- nedovoljna finansijska sredstva za realizovanje većeg broja programa,
- nedovoljno sredstava za angažovanje većeg broja stručnih radnika Centra na realizovanju prava.

V.5a.1.2 Briga o starima - Gerontološki centar u Bečej

Fraund Jožef i njegova žena Behm Irena, građani Bečaja, uspešni preduzetnici, ugledni i poštovani građani Bečaja, osnovali su i izgradili, 1905. godine, dom za siromašne i stare u Bečaju, a u dvorištu jednu kapelu (*"Srce Isusovo"*). Do prvog i između dva svetska rata, zgrada koju su osnivači izgradili bila je korišćena u namenske svrhe, radila je kao socijalna institucija. Na kraju drugog svetskog rata smestili su u nju ranjenike i izbeglice. U periodu od 1952. do 1963. korišćena je kao gradska bolnica. Pomoću rođaka osnivača, koji su živeli u Kanadi, pokrenuto je suđenje pred međunarodnim sudom. Posle dobijenog spora, od 1964, naša zgrada ponovo služi prvobitnoj nameni.

Sedište se nalazi u Bečaju u Sindelićevoj ulici br. 140. Ovu zgradu su sagradili naši osnivači (Fraund Jožef i Behm Irena) 1905.-e godine. U ovoj zgradi ima 140 mesta i prihvatilište sa 5 mesta, sa punim sadržajem.

Zatim, u Bečeju u glavnoj ulici (Maršala Tita 7), iza pravoslavne crkve, nalazi se nova trospratna zgrada, sa jednokrevetnim i dvokrevetnim sobama. Svaka soba ima predsoblje, sanitarnu prostoriju i balkon. U ovoj zgradi ima ukupno 58 mesta. Takođe u Bečeju u ulici Jožefa Atila br. 44 nalazi se klub: "Kuća Novog Sela". U Petrovom selu, u centru, u ulici Doža Đerđa br. 21, nalazi se dom "Hajdu Jožef i Kučera-Hajdu Rozalija". U dve zgrade, u dvokrevetnim sobama, ima ukupno 30 mesta. Ovde takođe postoji i "vešeraj".

Osim pomenutih usluga, Gerontološki centar vrši i kućnu negu, kao i dodatne kućne poslove.

Centar poseduje i 48 hektara poljoprivrednog zemljišta, sa kojeg ubiranje roda olakšava poslovanje. Od nedavno, Centru pripomaže i 17 vojnika u civilnoj službi. Broj zaposlenih u ustanovi je 54.

Prosečna starost korisnika Centra je 73 godine, dok je polni sastav: 56% žena, a 44% muškaraca. Za 48% štićenika troškove pokriva ministarstvo. 22% su penzioneri čije su penzije dovoljne za pokrivanje troškova, 12% su izbeglice čije troškove pokriva Komesarijat za izbeglice. Troškove za ostalih 18% korisnika pokriva rodbina štićenika.

V.5a.2. Zaključci analize stanja

Kao zaključak mogu se usvojiti i sledeći prioriteti u daljem strateškom planiranju :

- Volonterizam i informisanost (osposobljavanje)
- Pomoć u kući i kućna nega
- Kancelarija odbora za borbu protiv siromaštva
- Radionice za lica sa specijalnim potrebama

Kao prioritet definisalo bi se 8 oblasti :

- smanjenje siromaštva,
- unapređenje obrazovanja i kulture dece i odraslih (dokvalifikacija i prekvalifikacija)
- unapređenje zdravlja
- unapređenje položaja dece bez roditeljskog staranja
- unapređenje položaja odraslih i starih bez adekvatnog staranja
- unapređenje položaja dece, odraslih i starih ometenih u razvoju
- zaštita dece, žena i nemoćnih od zlostavljanja i zanemarivanja
- bolja informisanost navedenih kategorija o njihovim pravima,
- unapređenje rada Gerontološkog centra.

Na osnovu navedenog prikaza problematike u socijalnoj zaštiti na teritoriji opštine Bečej, kao i tendencije njenog kretanja u narednom periodu, zaključujemo da je neophodno formirati Međusektorski savet u opštini Bečej koji bi obuhvatao škole, policiju, sudove, institucije kulture, doma zdravlja, medije, sportska društva, socijalnu zaštitu, nevladine organizacije, po potrebi i druge, aktivno ih uključujući u rešavanje nastalih problema.

V.5b. Zdravstvena zaštita

V.5b.1. Prikaz i analiza stanja

Pružanje zdravstvenih usluga obavlja se u ambulantnim uslovima i na terenu, u Domu zdravlja i u privatnom sektoru. Dostupnost zdravstvenih usluga stanovništvu nije ujednačena na celoj teritoriji opštine, jer u naseljenim mestima nema specijalističke službe, pa bolesnici tih sredina putuju u Bečej zbog specijalističkih i laboratorijskih pregleda i lečenja. Lečenje u stacionarnim uslovima, uključujući i porođaje, nije organizovano na opštinskom nivou, niti se u dogledno vreme može očekivati. Zbog relativno velike udaljenosti od regionalnih centara sekundarne i tercijerne zdravstvene zaštite, ali i nedovoljne organizovanosti primarne zdravstvene zaštite u ovakvim okolnostima, problematika sprovođenja kvalitetne zdravstvene zaštite je kompleksna i zahteva da se rešava, kako u saradnji s Ministarstvom zdravlja, Pokrajinskim sekretarijatom za zdravstvo i Republičkim zavodom za zdravstveno osiguranje, tako i na nivou lokalne samouprave, uz saradnju ustanova iz državnog i privatnog sektora u zdravstvu ravnopravno.

Deset proteklih godina mogu se podeliti na dva perioda: prvi do 2001. i drugi posle 2001. Prvi period karakterisalo je stanje nakon hiperinflacije s ispražnjenim fondovima budžetskih korisnika, pa i u zdravstvu, s posledicom otežanog sprovođenja obavezne zdravstvene zaštite. Nije se ulagalo u kadrove, a ni u sredstva i opremu. Posle 2001. u pripremi je reforma zdravstva i briga za poboljšanje uslova u ovoj oblasti, ali se to najviše odnosi na sekundarni i tercijerni nivo zdravstvene zaštite u velikim gradovima i univerzitetskim centrima. Tek od Zakona o lokalnoj samoupravi 2002. stvaraju se uslovi i za razvijanje primarne zdravstvene zaštite. U toku je reforma i racionalizacija državnog zdravstva. Ulaže se u edukaciju zaposlenih u zdravstvu, u nabavku nove opreme prema najneophodnijim potrebama i odobrenim projektima, ali za sada u skromnim okvirima. Do izjednačavanja državnog i privatnog sektora na ravnopravnim osnovama još nije došlo obzirom da zakonska regulativa iz oblasti zdravstvenog osiguranja i esnafskih komora još nije u potpunosti prilagođena ni davaocima ni korisnicima usluga.

U opštini Bečej zdravstvena zaštita se obavlja u Domu zdravlja, kao državnoj ustanovi na primarnom nivou i u privatnom sektoru koji obuhvata privatne ordinacije i jednu privatnu polikliniku. U Domu zdravlja radi oko 250 zaposlenih lica, od toga je od 62 do 65 lekara, stomatologa i farmaceuta, oko 120 medicinska radnika sa srednjom i višom stručnom spremom, a ostalo su nemedicinski radnici. Podaci o trenutnom broju se menjaju, obzirom da rade radnici na određeno vreme zbog bolovanja i odsustvovanja stalno zaposlenih, kao i iz drugih razloga. U privatnom sektoru postoji 5 privatnih stomatoloških ordinacija sa po jednim stomatologom, 1 ginekološka, 2 pedijatrijske i 1 opšte prakse, u kojima su nosioci posla i vlasnici, kao i 1 specijalistička poliklinika u kojoj rade 3 specijaliste različitih specijalnosti.

Dom zdravlja se u organizacionom smislu sastoji od službi po oblastima delovanja:

- opšta medicina s polivalentnom patronažom,
- služba hitne medicinske pomoći
- služba za zdr. zaštitu dece predškolskog i školskog uzrasta, s savetovalištem za mlade,
- služba za zdr. zaštitu žena
- služba medicine rada

- specijalističko-konsultativna služba koja obavlja: zaštitu mentalnog zdravlja, oftalmologiju, otorinolaringologiju, internu medicinu, savetovalište za dijabetes i pneumoftiziološku zaštitu.
- služba laboratorijske dijagnostike
- služba za rendgen i ultrazvučnu dijagnostiku
- služba za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
- služba za stomatološku zdravstvenu zaštitu
- apoteka
- služba za opšte i pravne poslove
- ekonomska služba

Dom zdravlja svoju zdravstvenu delatnost obavlja razučeno, u 13 objekata na teritoriji opštine, od čega samo u gradu Bečeju u 6 udaljenih objekata, plus ekonomska služba u nekoj vrsti zakupa u prostoru Gerontološkog centra, a sva naseljena mesta imaju Zdravstvene stanice ili Ambulante. Usled nedovoljnog ulaganja u održavanje, objekti su uglavnom dosta ruinirani, pa je potrebno renoviranje. Nešto je bolje stanje onih objekata u kojima su nevladine organizacije u proteklom periodu omogućile delimičnu sanaciju zatečenog lošeg stanja.

Za obavljanje zdravstvene delatnosti i funkcionisanje ovako organizovanog Doma zdravlja potrebna su sredstva u iznosu oko 160.000.000,00 dinara (2 miliona eura) na godišnjem nivou, i to samo za bruto plate, materijalne troškove, tekuće održavanje, lekove sa liste, vakcine, sanitetski materijal i posebno još oko 70.000.000,00 dinara (875.000 eura) za funkcionisanje Apoteke.

U pogledu opremljenosti, takođe je konstatovano da se radi na starim i zastarelim uređajima i aparatima, a nedostaju savremeni koji se danas koriste i koji bi značajno unapredili zdravstvenu zaštitu stanovništva.

Bečej nema zdravstveni centar tipa gradske bolnice, niti neki drugi oblik ustanove sa stacionarnom delatnošću. Udaljenost od bolnica je veća od 35 km što je nepovoljno za pružanje specijalizovane i bolničke zdravstvene zaštite stanovništva. Stanovništvo je staro, s negativnim prirodnim priraštajem, pa su u porastu sva masovna hronična nezarazna oboljenja, a naročito maligna i šećerna bolest. U dogledno vreme, prema trenutno važećoj zakonskoj regulativi, na državnom nivou ne može se očekivati bitnije unapređenje zdravstvene zaštite bez angažovanja lokalne samouprave.

V.5b.2. Zaključci analize stanja

Iz napred navedenog sledi zaključak radne grupe da su, između ostalog, slabosti zdravstvene zaštite u Bečeju:

- razučen i veliki broj dosta zapuštenih objekata
- nedovoljan broj lekara specijalista
- stara, nedovoljna i zastarela medicinska oprema
- mali asortiman laboratorijskih usluga u Domu zdravlja
- relativno velika udaljenost regionalnih centara za stacionarno lečenje
- nepostojanje službe kućnog lečenja, dnevne bolnice i vanbolničkog porodišta.
- neiskorišćene mogućnosti korišćenja geotermalne vode
- nedovoljno predviđenih investicionih sredstava iz Budžeta opštine

Unapređenje zdravstvene zaštite sprovoditi u saradnji s lokalnom upravom. Zajedničkim snagama iskoristiti geografsku udaljenost od regionalnih centara kao benefit radi:

- uvođenja novih usluga,
- povećanja efikasnosti i kvaliteta postojećih službi (i kadrova i opreme)
- uvođenja novih službi primarne zdravstvene zaštite na celoj teritoriji opštine
 - iskoristiti geotermalnu vodu za razvijanje balneologije u okviru fizikalne medicine, kao i za banjско lečilište.

V.6. OBRAZOVANJE, KULTURA, FIZIČKA KULTURA I MLADI

V.6a OBRAZOVANJE

V.6a.1. Prikaz i analiza stanja

Iako Bečej ima dugu tradiciju školstva, ona ne podrazumeva uvek i integrisanost obrazovnih institucija u savremena tokove razvoja privrede i društva. Reforma sistema obrazovanja koja je započeta 2001. godine obuhvata, upravo osavremenjavanje sistema obrazovanja, radi njegovog što efikasnijeg doprinosa ekonomskom oporavku zemlje, podršci razvoja demokratije i budućoj evropskoj integraciji zemlje. U okviru ovih reformi obuhvaćeni su neki od ključnih stvari koje se tiču ovog pravca razvoja obrazovanja. Tu spada osposobljavanje škola za samovrednovanje kvaliteta rada, školsko razvojno planiranje, *decentralizacija i demokratizacija obrazovnog sistema*, povezivanje škola u jedinstveni informacioni sistem, uvođenje novih profila u srednje stručne škole i drugo. I pored ovakvih, može se reći korenitih promena, ipak postoje oblasti u obrazovnom sistemu koje se ili teško poboljšavaju ili za promene još nisu u potpunosti stvoreni uslovi. Neki od problema koji stoje na putu promena važnih promena obrazovnog sistema u našoj opštini su ti što finansiranje materijalnih troškova obrazovnih institucija zavisi od procenta naplate sredstava na lokalnom nivou, direktan uticaj provredne razvijenosti opštine na finansiranje škola iz lokalnog budžeta i nefleksibilnost obrazovnog sistema (donošenje važnih sistemskih akata u toku).

V.6a.1.1. Predškolsko vaspitanje

Dečiji vrtić "Labud Pejović" Bečej, pod ovim imenom osnovan je 01. oktobra 1964. godine, kao samostalna predškolska ustanova koja je obuhvatala sve vaspitno – obrazovne grupe na teritoriji opštine Bečej.

Ove programske godine, u Vrtić je upisano 1.227 dece koja su raspoređena u 56 vaspitno-obrazovnih grupa (37 grupa je u Bečeju, 6 u Bačkom Gradištu, 9 u Bačkom Petrovom Selu i po jedna u Radičeviću, Drljanu, Mileševu i na Poljanicama). Vrtić raspolaže sa 18 objekata – od kojih jedan (u Bečeju, ulica JNA 80.) nije u funkciji. U ovom objektu je u periodu od 1995. do 2005. godine bio kolektivni smeštaj za izbegla i prognana lica. Ostali objekti su u relativno dobrom stanju i koriste se za rad sa decom.

V.6a.1.2. Osnovno školsko obrazovanje

Mreža osnovnih škola u opštini Bečej je dobra i kapaciteti su dovoljni (osim u OŠ "Zdravko Gložanski"). U opštini postoji šest osnovnih škola, od kojih su četiri u samom gradu, dok su ostale dve u naseljenim mestima koja pripadaju opštini Bečej.

Osnovne škole u Bečeju su:

1. OŠ "Zdravko Gložanski"

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ukupno
S	62/3	53/3	67/3	71/3	68/3	69/3	78/3	74/3	542/24
M	11/1	14/1	15/1	13/1	25/1	18/1	19/1	16/1	131/8
S u Radičeviću	18/1	10/1	16/1	9/1	13/1	13/1	16/1	10/1	105/8
Ukupno	91/5	77/5	98/5	93/5	106/5	100/5	113/5	100/5	778/40

2. OŠ " Sever Đurkić"

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ukupno
S	63/3	53/3	65/3	58/3	75/3	62/3	75/3	65/3	516/24
M	17/1	8/1	9/1	10/1	12/1	8/1	15/1	11/1	90/8
Ukupno	80/4	61/4	74/4	68/4	87/4	70/4	90/4	76/4	606/32

3. OŠ " Petefi Šándor"

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ukupno
S	10/1	13/1	14/1	11/1	17/1	16/1	11/1	14/1	106/8
M	29/2	29/2	45/2	36/2	38/2	35/2	44/2	25/2	281/16
M u Drljanu	6/1	5/1	7/1	6/1					24/4
S u Mileševu	4/1	2/1	3/1	3/1					12/4
Ukupno	49/5	49/5	69/5	56/5	55/3	51/3	55/3	39/3	423/32

4. OŠ " Šamu Mihalj"

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ukupno
S	19/1	11/1	21/1	22/1	22/1	20/1	23/1	17/1	155/8
M	55/2	50/2	55/3	61/3	64/3	58/2	50/2	50/2	451/19
M u Poljanici									8/1
Ukupno	74/3	61/3	76/4	83/4	86/4	78/3	73/3	67/3	614/28

5. OŠ " Svetožar Marković" u Bačkom Gradištu

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ukupno
S	36/2	40/2	40/2	43/2	43/2	32/2	42/2	45/2	321/16
M	28/2	19/1	35/1	27/1	32/2	30/2	21/1	23/1	215/11
Ukupno	64/4	59/3	75/3	70/3	75/4	62/4	63/3	68/3	536/27

6. OŠ "Šamu Mihalj" u Bačkom Petrovom Selu

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ukupno
S	22/1	21/1	21/1	19/1	19/1	18/1	19/1	14/1	153/8
M	44/2	61/3	52/2	46/2	64/3	50/2	48/2	37/2	402/18
Ukupno	66/3	82/4	73/3	65/3	83/4	68/3	67/3	51/3	555/26

Ukupan broj učenika u osnovnim školama na teritoriji opštine Bečej je 3512, a zaposlenih 325.

V.6a.1.3. Srednje školsko obrazovanje

U opštini postoje tri institucije srednjeg nivoa obrazovanja:

1. **Gimnazija** sa 16 odeljenja sa 427 učenika, smer opšti

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	Ukupno
S	88/3	75/3	87/3	74/3	324/12
M	30/1	26/1	23/1	24/1	103/4
Ukupno	118/4	101/4	110/4	98/4	427/16

2. **Ekonomsko-trgovinska škola** – sa 34 odeljenja i 827 učenika; obrazovni profili:

1. četvorogodišnji – Područje rada: EKONOMIJA, PRAVO I ADMINISTRACIJA:

- ekonomski tehničar,
- finansijski tehničar,
- poslovni administrator,
- finansijski administrator,
- službenik u osiguranju (očekuje se od šk. 2007/08.)

2. trogodišnji – Područje rada: TRGOVINA, UGOSTITELJSTVO I TURIZAM:

- trgovac,
- kuvar,
- konobar,
- poslastičar.

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	Ukupno
S	193/7	152/6	145/7	99/4	589/24
M	78/3	75/3	57/3	28/1	238/10
Ukupno	271/10	227/9	202/10	127/5	827/34

3. **Tehnička škola** ima 20 odeljenja sa 410 učenika, obrazovnih profila muški i ženski frizer, automehaničar, bravar, elektromehaničar, elektroinstalater, autoelektričar i mašinski tehničar za kompjutersko konstruisanje;

Brojno stanje učenika i odeljenja na početku 2006./2007.

	I	II	III	IV	Ukupno
S	106/4	72/4	75/4	23/1	276/13
M	70/3	35/2	41/2		146/7
Ukupno	176/7	107/6	116/6	23/1	422/20

Ukupan broj učenika koji pohađaju srednju školu na teritoriji opštine Bečej je 1668, a broj zaposlenih 191.

Nastava u školama izvodi se na srpskom i mađarskom nastavnom jeziku.

Značajan broj učenika i nastavnika živi van opštine Bečej i koristi svakodnevno autobuski prevoz da dođe do Bečeja.

V.6a.1.4. Muzičko obrazovanje

Škola za osnovno muzičko obrazovanje i vaspitanje «Petar Konjović» Bečej obrazuje 280 učenika na srpskom i mađarskom nastavnom jeziku. U školi postoji muzičko zabavište i pripremni razred. Zastupljeni su klavirski odsek, gudački odsek, odsek tambure, odsek harmonike i odsek solo pevanja.

U školi uspešno rade ansambli kao što su hor, orkestar harmonike, gudački ansambl, koji godinama unazad dobijaju visoke nagrade na raznim takmičenjima.

V.6a.1.5. Obrazovanje dece sa posebnim potrebama

Na teritoriji naše opštine postoji i škola za osnovno i srednje obrazovanje dece sa posebnim potrebama 'Bratstvo', ona broji 197 učenika i 30 zaposlenih.

V.6a.1.6 Ustanove za visoko obrazovanje

Od prošle godine u našoj opštini otvorio se i Univerzitet za menadžment 'Braća Karić', tako da naša deca imaju priliku da u Bečeu steknu i univerzitetsku diplomu.

V.6a.1.7. Neformalno obrazovanje (i škole za učenje jezika)

Narodni univerzitet «Božidar Adžija» i NOU Zemun omogućuju odraslima da završe pojedine kurseve specifične za određene zanate. U Bečeu postoje najmanje četiri privatne škole stranih jezika.

Ekonomsko-trgovinska škola poseduje rešenje Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje i kulturu Novi Sad za održavanje kurseva iz maternjeg i stranog jezika, informatike.

Od 1959.godine postoji preduzeće "STIL" koje se bavi proizvodnjom i uslugama u okviru kojih vrši praktičnu i teorijsku obuku mladih koji nemaju uslova da se školuju. Oblasti u kojima se vrši obučavanje polaznika su tražena i uglavnom deficitarna: krojač, frizer, kozmetičar, tkanje, masaža, pomoćnik knjigovođe, zidar i fasader, moler, pomoćnik gasne instalacije, uslužna zanimanja...

Škole često sarađuju i podržavaju radionice i seminare koje organizuju nevladine organizacije, kancelarija za rad sa mladima i sl.

V.6a.1.8. Dokvalifikacija i prekvalifikacija

U Ekonomsko-trgovinskoj školi moguća je dokvalifikacija i prekvalifikacija učenika i odraslih i to u okviru obrazovnih profila: trgovinski tehničar, ekonomski tehničar, finansijski tehničar, trgovac, konobar, kuvar, poslastičar i vanredno školovanje u obrazovnom profilu poslastičar. Očekuje se verifikacija obrazovnih profila u četvorogodišnjem trajanju, a prvenstveno radi do- i prekvalifikacije i specijalizacije: turistički, kulinarski i ugostiteljski tehničar.

Ekonomsko-trgovinska škola planira da u saradnji sa Pokrajinskim sekretarijatom za obrazovanje i kulturu Novi Sad postane jedan od centara za obuku odraslih za sticanje Licence za evropski biznis kompetencije EBC*L.

V.6a.1.9. Proces finansiranja obrazovnih institucija

Postoji nekoliko izvora finansiranja obrazovnih institucija:

Plate zaposlenih finansiraju se sa republičkog nivoa pod ingerencijama Ministarstva prosvete i sporta. Jednim delom su i investicije i radovi na objektima obrazovnih ustanova takođe u nadležnosti ovog republičkog ministarstva i pokrajinskog sekretarijata, mada u njima često velikim delom sredstava učestvuje i lokalna samouprava, a i same škole iz doprinosa i donacija roditelja.

Matarijalni troškovi za obrazovne institucije, finansiraju se iz budžeta lokalnih samouprava. Ovde spadaju redovno investiciono održavanje obrazovnih institucija, grejanje i ostali komunalni troškovi, osiguranje objekta i imovine i sl.

Još jedan način finansiranja predstavljaju donacije do kojih ustanove dolaze pisanjem i realizacijom projekata na koje konkurišu.

V.6a.1.10 Prostorni uslovi i opremljenost nastavnim sredstvima

Uvidom u razvojne planove škola iz naše opštine, može se zaključiti da većina škola kao oblast u koju bi trebalo ulagati, ističe oblast opremljenosti, naročito različitih kabineta, medijateka i laboratorija, a neke škole i problem nedostatka prostora uopšte. Uopšteno gledano, škole su solidno opremljene, ali nastavna sredstva su vrlo često zastarela i ne koriste se u dovoljnoj meri.

Što se osnovnih škola tiče, ističe se njihova neopremljenost kompjuterskom opremom, nastavnim sredstvima, pomagalicama i stručnom literaturom. Tehnička škola, pored nedostatka adekvatnih nastavnih pomagala ima i problem dotrajale stolarije i potrebu za renoviranjem školske zgrade i izgradnjom sanitarnog čvora za učenike.

Ekonomsko-trgovinskoj školi pored nedostatka učioničkog prostora, nedostaju i specijalizovani kabineti opremljeni za izvođenje nastave iz oblasti trgovine i ugostiteljstva.

Kao zajednički problem koji se javlja u OŠ "Zdravko Gložanski", Tehničkoj školi i Ekonomsko-trgovinskoj školi je nedostatak sportske sale za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja.

Iako je opremljenost srednjih škola u našoj opštini informatičkim kabinetima uglavnom na zadovoljavajućem nivou, ističe se da bi trebalo pospešiti adekvatnije korišćenje ovih kabineta i da oni treba da budu više na raspolaganju deci i zaposlenima. Osnovne škole neophodno je obezbediti informatičkim kabinetima.

U nekoliko osnovnih škola treba prostorno rešiti, opremiti i omogućiti produženi boravak dece od 1. do 4. razreda.

Poboljšanje kvaliteta nastavnih i vannastavnih aktivnosti u ŠOSO"Bratstvo" i sve što ono zahteva, s obzirom da se radi o školi koja obrazuje decu sa smetnjama u razvoju – prostorno, oprema, nastavna sredstva, stručno usavršavanje i dr.

V.6a.1.11. Stručni rad i kadrovi

Može se reći da na teritoriji opštine Bečej postoji dovoljno stručnog kadra koji radi u obrazovnim ustanovama, osim što se oseti nedostatak nastavnog kadra na mađarskom nastavnom jeziku. Pored toga, većina škola navodi i nedovoljan broj administrativno- tehničkog osoblja.

V.6a.1.12. Saradnja i uključivanje relevantnih aktera u procesu obrazovanja

Škole u Bečeju uglavnom imaju dobru saradnju sa resursima iz okruženja (Gradsko pozorište, Centar za socijalni rad, Organizacija opštinskog Crvenog krsta, Dom zdravlja, MUP...)

V.6a.2. Zaključci analize stanja

V.6a.2.1 Predškolsko vaspitanje

Na polju vaspitno-obrazovnog rada planira se da se:

- prošire kapaciteti za prijem dece jaslenog uzrasta,
- poveća broj dvojezičnih odeljenja,
- obezbede uslovi za rano obrazovanje dece u oblasti informatike i
- radi na upoznavanju dece sa zanimljivostima starih zanata koji i danas "žive" u našoj sredini (vunovlačar, pekar, korpar...).

Da bi se realizovale gore planirane aktivnosti, a i da bi se obezbedili bolji fizički uslovi za boravak dece, neophodno bi bilo u narednom periodu uraditi sledeće:

- adaptaciju objekta u Bečeju u ulici JNA 80 (pošto je nakon iseljavanja izbeglih neupotrebljiva za rad sa decom – što je i konstatovano od strane opštinske komisije),
- omogućiti povećanje broja zaposlenih vaspitača za rad u dvojezičnim odeljenjima,

- opremiti informatičke kabinete po objektima – ili instalirati kompjutere u sve vaspitno-obrazovne grupe u kojima se radi sa decom uzrasta od 3 do 7 godina, i

- adaptirati objekat "Mala zarda" u Bačkom Petrovom Selu i prilagoditi deo prostora ove zgrade za istraživačke aktivnosti dece u okviru starih zanata.

Pored ovoga planira se da se obogati sadržaj rada sa decom u savremenim istraživačkim aktivnostima, što podrazumeva opremanje svih objekata savremenom audio-vizuelnom opremom, mikroskopima, peščanicima...

V.6a.2.2. Školsko obrazovanje

Učešće privrede, naročito male, u opremanju škola specifičnom opremom za rad uz praksu, kontinuirano konkurisanje kod donatora, i stranih i domaćih i saradnja sa lokalnom samoupravom, mogli bi uticati na rešavanje mnogih problema sa kojima se trenutno sreće obrazovni sistem u našoj opštini.

Sve škole navode da je od ključnog značaja za kvalitetno i savremeno obavljanje procesa nastave neophodno uvođenje principa vrednovanja i

samovrednovanja rada kroz uvođenje standarda u naše obrazovanje, stalno stručno usavršavanje nastavnika i edukacija nastavnika za primenu novih nastavnih metoda. U okviru svake škole treba raditi na zainteresovanosti i motivisanosti nastavnog kadra za dodatne edukacije i usavršavanja.

U okviru ove oblasti sistema obrazovanja, možemo navesti i zainteresovanost srednjih škola za poboljšavanje obrazovne ponude putem razvoja novih smerova (na primer u gimnaziji), formiranja novih obrazovnih profila (u ekonomsko-trgovinskoj školi), otvaranjem produženog boravka (u ŠOSO "Bratstvo").

Ovde treba pomenuti i obrazovanje odraslih i kurseve stručnog osposobljavanja u ekonomsko-trgovinskoj školi u trajanju od 6 meseci do 1 godine.

Razvoj interkulturalnog obrazovanja, što se sada kao poseban projekat sprovodi u Gimnaziji.

Ono na čemu bi trebalo poraditi, a tiče se saradnje sa institucijama i organizacijama van škole je:

- Poboljšanje komunikacije škola sa službama za zapošljavanje
- Poboljšanje komunikacije sa privredom u smislu analize potrebe za određenim kadrom
- Intenzivnije uključivanje lokalne zajednice u sistem obrazovanja u opštini;
- Saradnja sa nevladinim organizacijama u opštini ili van nje
- Poboljšanje saradnje među školama, pokretanje nekih zajedničkih akcija i inicijativa
- Formiranje učeničkog parlamenta na nivou cele opštine, kao način povezivanja škola, lokalne zajednice i privrede.

V.6b KULTURA

V.6b.1. Prikaz i analiza stanja

Bečej je mesto koje dugo postoji, samim tim i kulturno nasleđe i tradicija su bogati i sežu u daleku prošlost. Kulturne ustanove koje danas postoje osnovane su od strane lokalne samouprave, po modelu koji je bio uobičajen za vreme njihovog nastajanja, a to je druga polovina prošlog veka. Za većinu ustanova kulture može se reći da i danas funkcionišu po istom modelu, tako da je svojevrsna anahronost u njihovom delovanju osnovna karakteristika rada u ovoj oblasti. Činjenica je da je Bečej oduvek imao publiku za najraznovrsnija kulturna događanja, diletantizam, odnosno amaterizam, u zavisnosti od epohe, bio je veoma razvijen. Imao je Bečej i niz pojedinaca koji su, baveći se profesionalno raznim oblastima kulture, dostigli zavidan kvalitet i stekli veliko ime, ali sve se to odvijalo negde drugde, van Bečēja.

V.6b.1.1. Oficijelne ustanove kulture čiji je osnivač lokalna samouprava

Gradsko pozorište-Varosi szinhaz je, po širokom spektru delatnosti kojima se bavi, centralna gradska ustanova kulture. Zgrada je u solidnom stanju, materijalno tehnička opremljenost na donjoj ivici zadovoljavajućeg, na neposrednoj realizaciji programa, pored direktora, rade tri stalno zaposlena radnika, a po potrebi se angažuju honorarni saradnici. U okviru Kreativnog centra radi dečiji dramski studio sa dve grupe dece, kao i omladinska drama, sve na srpskom jeziku. Rad sa decom je stručno zastupljen. Obezbeđene su finansije i kadrovi i za rad na mađarskom jeziku, ali je veliki problem opšta nezainteresovanost dece, roditelja i prosvetnih radnika da se oforme dramske grupe. Osnivač – opština Bečej, podmiruje plate i materijalne

troškove, a od ove, 2007. godine, u budžetu su se, posle dugo vremena, našla sredstva i za sopstvenu produkciju, nedovoljna, ali dragocena. Ostatak neophodnih finansija obezbeđuje se preko Pozorišnog kluba, od sponzora i donatora. Ove godine po 50. put organizuju se Majske igre, u planu je organizacija pozorišnog festivala mladih, a predviđena je i produkcija profesionalne pozorišne predstave sa učešćem profesionalnih glumaca iz Bečeja i iz Beograda. U toku su aktivnosti na adaptaciji zgrade bivšeg bioskopa u Plesni dom, kao i na adaptaciji nekadašnje plesne sale u malu scenu Gradskog pozorišta.

Gradski muzej je ustanova kulture sa velikim potencijalom. Osnovan je 1953. godine. Kadrovi su stručni, materijal u oblasti arheologije, istorije, istorije umetnosti i etnologije je obiman. Finansira se iz budžeta opštine Bečej. Zgrada muzeja je u veoma lošem stanju, a već godinama je prazan i neupotrebljiv prostor bivšeg hotela „Milo“. Najveći nedostatak predstavlja nepostojanje stalne postavke iz prošlosti grada i opštine.

Narodna biblioteka takođe obitava i radi u dotrajaloj zgradi. Radovi na delimičnoj sanaciji su u toku, čime će se obezbediti adekvatniji prostor za smeštaj knjiga i uposlenog personala. Biblioteka poseduje fond od oko 100.000 knjiga i publikacija na srpskom i mađarskom jeziku, a koji je smešten u centralni bibliotečki depo i u ispostavama u svim naseljenim mestima. Biblioteka poseduje i značajan fond legata.

V.6b.1.2. Udruženja građana u oblasti kulture

U Bečeju postoji više Kulturno umetničkih društava, čija se delatnost pretežno zasniva na plesu, bilo da je u pitanju folklor ili moderni plesovi. S obzirom na nacionalni sastav stanovništva posebnu ulogu imaju dva KUD-a koja se bave tradicionalnom kulturom i očuvanjem folklornih vrednosti i jednog i drugog naciona: KUD „Đido“ i KUD „Petefi Šándor“. U naseljenim mestima takođe postoje Kulturno umetnička društva koja se bave ovom vrstom očuvanja nacionalnog identiteta u jednoj multietničkoj zajednici.

Tokom devdesetih godina veoma je aktivno bilo Udruženje za unapređenje kulture i kulture življenja „Itaka“, koje je u lokalnoj zajednici promovisalo angažovanu, modernu, intermedijalnu umetničku i kulturnu praksu (pozorišni projekti na otvorenom, koncerti, tribine, urbane „provokacije“ i sl.). Članovi društva su bili obrazovani i aktivni ljudi, sa iskustvom življenja u većim urbanim sredinama, koji su se sticajem (ratnih) okolnosti vratili i duže zadržali u svom gradu.

Nakon demokratskih promena, „Itaka“ se jednostavno ugasila da bi se otvorio prostor za nove generacije mladih ljudi koji osnivaju kratkotrajne, neformalne grupe sa ciljem ostvarenja nekog parcijalnog kulturnog koncepta (muzički festivali, festivali kratkometražnog filma i sl.).

Od današnjih aktivnijih udruženja koji imaju ambicija da se bave kulturom u širem smislu treba istaći BIG – Bečejska inicijativa građana, Društvo prijatelja dece opštine Bečej, Društvo intelektualaca braća Tan, Kulturkor iz Bačkog Gradišta, nekoliko udruženja slikara i rezbara i tako dalje.

Veoma je važno istaći postojanje dobre muzičke scene opštine Bečej koja je naročito bila bogata tokom devedesetih godina (grupe „Eva Braun“, „Popcycle“, grupa „Zemlja“, Tanja Banjanin i „Nacija“ bend). Pop i rok kultura danas u Bečeju je svedena na tzv. garažne bendove, nedovoljno afirmisane i u sopstvenoj sredini.

V.6b.1.3. Finansiranje kulture u Bečeju

Ustanove kulture se finansiraju iz budžeta opštine. U pitanju je pokrivanje materijalnih troškova i zarada zaposlenih, a finansiranje delatnosti je sporadično. Iz budžeta se izdvajaju sredstva i za kulturne aktivnosti udruženja građana, ali to se dešava stihijski, bez plana i bilo kakve konkursne procedure.

Takođe ne postoji nikakav mehanizam koji bi uskladio aktivnosti iz oblasti kulture sa potencijalnim donatorima, tj. preduzećima sa teritorije opštine Bečej.

V.6b.2. Zaključci analize stanja

Opština Bečej ima zadovoljavajuće resurse, kada su u pitanju formalne i neformalne ustanove koje se bave kulturom. Kadrovski resursi su nedovoljni. Finansiranje je inertno i stihijno, bez plana i jasno definisanog cilja.

V.6c FIZIČKA KULTURA

V.6c.1. Prikaz i analiza stanja

„NIŠTA TAKO NE ISCRPLJUJE I NE RAZARA ČOVEKA KAO DUGOTRAJNA FIZIČKA NEAKTIVNOST” - *ARISTOTEL*

Pojava sporta, kao specifične društvene discipline, može se identifikovati u istorijskim relacijama onog trenutka kada se radnje ili ponašanja instinktom ili nagonom uslovljena, koja nemaju funkciju da obezbede biološku, materijalnu ili sličnu egzistencijalnu reprodukciju, a ipak su u vezi sa tom reprodukcijom, transformišu u svesne aktivnosti pojedinaca ili grupa. Dakle, sa prvim oblicima svesnog ponašanja dolazi do elemenata sporta kao specifične društvene delatnosti.

Za sport može da se kaže da je postao neraskidivi deo savremenog čoveka, potreba, a u isto vreme i navika koja izvire iz neophodnosti očuvanja zdravlja, iz socio-kulturnih izazova, društvenog samoostvarivanja sportista.

Stoga, osnovna načela fizičke kulture su:

- Dostupnost svima pod jednakim uslovima
- Humanost
- Sloboda izbora i dobrovoljnosti
- Bezbednost i zdravlje
- Tolerancija, etička prihvatljivost i usmerenost ka punom ostvarivanju ličnosti
- Usklađenost sa prirodom i društvenom okolinom
- Nezavisnost od zloupotreba u političke, komercijalne i finansijske svrhe

Na nivou Republike Srbije prema Zakonu o sportu iz 1996. godine institucionalnu strukturu sporta čine:

- sportske organizacije,
- njihovi savezi,
- stručna udruženja,
- sindikati profesionalnih sportista.

Bazu ove piramide čine sportske organizacije, koje po interesnoj sferi mogu biti dvojake: klubovi ili organizacije za obavljanje sportskih delatnosti.

Kada pogledamo sportski sistem opštine Bečej i kako on (ne) funkcioniše iz mnogo objektivnih, ali i u isto vreme iz mnogo više subjektivnih, ljudskih razloga, nama preostaje samo da pokušamo da doprinesemo poboljšanju situacije sa idejnog i praktičnog aspekta, jer ovaj grad, opština i ljudi koji žive ovde sigurno zaslužuju dobar sportski sadržaj, kvalitetne sportske priredbe, funkcionalne sportske objekte i najvažnije od svega zdravu decu i omladinu. Kroz ovaj dokument dajemo smernice kako bi trebao da funkcioniše sportski sistem na nivou opštine, a sve u skladu sa Zakonom i mogućnostima koje ima naš grad.

Kada pogledamo unazad proteklih 10-tak godina možemo zaključiti da su sport i sportski klubovi, njihov razvoj i napredak, zavisili isključivo od dobre volje pojedinaca koji su u tom trenutku bili u poziciji da ulože novac u sport. Svi ovi sportovi i sportski klubovi su imali profesionalne uspehe, bili prvaci države, učestvovali na takmičenjima u Evropi, čak bili i prvaci Evrope, da bi došli u situaciju da se presele u niži rang takmičenja, ili što je još tragičnije da se ugase onog trenutka kada je novca nestalo. Sigurno je da su ovi uspesi ucrtali grad Bečej na sportskoj mapi države i Evrope i doprineli razvoju sporta u gradu i opštini, ali ostaje gorčina da ipak nisu iskorišteni maksimalno, za još veći napredak naše opštine i za razvoj sportskog brenda naše opštine. *Danas, posle svih tih uspeha, sport u našoj opštini je na vrlo niskim granama, sportski sistem ne funkcioniše, strategija razvoja sporta sa konkretnim planovima ne postoji i sve je prepušteno stihiji.*

Ne postoji adekvatan zakonski okvir – novi Zakon o sportu nije donet

Nedostatak precizno utvrđene sportske politike na opštinskom nivou

Nedostatak radnog tela koje bi se bavilo utvrđivanjem sportske politike

Upravljačka funkcija nije jasno definisana

Finansijski koncept ne postoji – oslanjanje samo na budžetska sredstva

Manjak funkcionalnih sportskih terena

Ne zadovoljavajuća kadrovska struktura

Zanemaren školski sport kao baza

Rekreativni sport na bazi pojedinačnih pokušaja

Amaterski sport bez jasnih kriterijuma

Na teritoriji opštine Bečej postoji 40-tak sportskih borilišta, što otvorenog, što zatvorenog tipa, (različitih tehničkih i funkcionalnih mogućnosti), uključujući i školske terene i sale.

U Prilogu: Tabela – spisak objekata

Što se tiče sportskih klubova njih je 46 i deluju u okviru sportskog saveza opštine Bečej ili kao udruženje građana.

Tendencija razvoja sporta uopšte, zasnovana je kako na povećanju broja sportskih disciplina, tako i na povećanju broja sportskih borilišta, a samim tim i broja sportista u celini.

Trend koji bi i mi trebalo da sledimo je: „Ulažući dinar u sport štedimo novac u zdravstvu“.

Afirmacija pravilnog sistema vrednosti u društvu kroz sport, zdravlje i vaspitanje.

V.6c.2. Zaključci analize stanja

Da bi sportski sistem funkcionisao kako treba mora se planirati i predviđati određeno vreme unapred. Za to je potrebno da postoje stručni ljudi koji znaju da u okviru strategijskog plana izvedu operativni plan za tekuću godinu. Važno je da uvek postoje nove ideje, a u isto vreme da postoji ambicija da se te ideje ostvare. Savet za sport bi tu bio posrednik između ideja sportskih organizacija i ambicija SO Bečej da se one ostvare.

Ovde ćemo predložiti nekoliko ideja i ambicija za koje mislimo da su dobre i koje mogu da se ostvare u dogledno vreme.

- **Osnivanje Saveta za sport, ili Gradske direkcije za sport** kao radnog tela, čiji bi prvi zadatak bio da se izbori za pravi status sporta u SO Bečej.
- **Saradnja sa privredom** - Resurse za sport treba tražiti i na drugim stranama, a ne samo čekati i živeti od resursa koje obezbedi SO Bečej. Da bi se to ostvarilo potrebno je napraviti akciju zajedno sa Sportskim savezom i sportskim klubovima, gde bi se animirali sponzori i firme u i izvan naše opštine koje bi našle interes da ulože novac u sport naše opštine. Ovde je potrebno naći rešenje u smislu da se daju neke olakšice tim firmama i sponzorima (na primer jeftiniji poslovni prostor, jeftinije građevinsko zemljište, besplatne parcele u industrijskoj zoni i razne druge olakšice za nove investitore).
- Na nivou Opštine je potrebno formirati **Fond sportskog dinara**. Ovaj fond bi služio sportskim organizacijama u smislu pomoći kod manipulativnih troškova. Sponzori i firme bi uplaćivale sredstva za sportski sistem, trošenje ovog fonda bi bilo javno.
- **Stalna saradnja** sa pokrajinskim sekretarijatom za sport, upravom za sport i drugim vladinim i nevladinim organizacijama, kao i stalno praćenje konkursa za razne projekte koji bi omogućili brži razvoj sportskog sistema.
- **Rešavanje imovinsko – pravnih odnosa** postojećih sportskih objekata i određivanje titulara koji će voditi brigu o njima.
- Konkurisati i lobirati za **dobijanje organizacije radničke olimpijade 2011. godine**.
- Potrebno je razmišljati o **razvoju sportskog turizma**, jer u Bečeju postoje izvanredni uslovi za ovaj vid turizma. Sportski turizam je u ovom trenutku najveća mogućnost opštine. Prednosti za razvoj sportskog turizma su te što imamo sportski centar, hotel, banju i prirodno okruženje (Tisa, Goranski park) na razdaljini od 200 metara. Nedostaci koje treba otkloniti su smeštaj i sportski teren na otvorenom. Za sportski turizam je značajno što u našoj opštini može da se razvije i lovni turizam, jer postoje resursi. Da bi sportski turizam profunkcionisao mora se osnovana turistička organizacija osposobiti za rad, jer bi ona zajedno sa Savetom za sport upravljala sportskim turizmom. Mora se napraviti S.W.O.T. analiza, kojom bi se videle mogućnosti i slabosti i na osnovu njih planirati dalji rad. Na nivou države se osnovao fond za razvoj turizma, tako da sigurno postoji mogućnost da uz pomoć kreditiranja sve gore navedeno bude i urađeno. Razmišljati i o kongresnom i seoskom turizmu.
- **Rešiti status SC "Mladost"**, kao ustanove čiji sadržaj može da bude od regionalnog značaja.

- **Izgradnja hostela** od 120 mesta za potrebe sportskog turizma, kako bi se rešio problem smeštajnih kapaciteta. Postoji parcela kod SC "Mladost". Investicija bi iznosila 25.000.000 – 30.000.000. dinara i vratila bi se vrlo brzo.
- **Izgradnja i bušenje bunara**, kako bi se smanjili troškovi računa za vodu SC "Mladost".
- **Renoviranje "Partizana"** gde već postoji projekat (i otvorenih terena i same sale).
- **Izgradnja još jednog fudbalskog igrališta** za potrebe sportskog turizma.
- **Poboljšanje i unapređenje kriterijuma za raspodelu novca** sportskim klubovima iz budžeta za sport.

Uspešnost i realizacija sprovođenja funkcionisanja sportskog sistema prevashodno zavisi od tehničkih i stručnih sposobnosti kadrova i njihove spremnosti na rad. U ovom trenutku kada sportski sistem Opštine Bečej dezorijentisano funkcioniše, kada nema koordiniranog upravljanja nad resursima (budžet, materijalni resursi) i kada je sport na niskim granama potrebno je mnogo entuzijazma i rada da bi se nešto postiglo.

> **Mora se definisati sportska politika (oblik uređenja sportske aktivnosti) Opštine Bečej.**

> **Mora se centralizovati funkcija upravljanja sportskim sistemom.**

> **Mora se napraviti tačan finansijski plan (budžet).**

> **Moraju se sportski objekti unaprediti u svom funkcionisanju.**

> **Moraju se edukovati i usavršavati stručni kadrovi.**

> **Mora se ići u pravcu omasovljavanja sporta kroz školski i amaterski sport.**

Sportski sistem opštine Bečej u sadašnjem trenutku je krenuo sa mrtve tačke ka funkcionalnom stanju, a njegovo mesto u strategiji održivog razvoja će ga sigurno ubrzati da dostigne gornje granice svoje funkcionalnosti. Vrlo je bitno ne gubiti vreme i početi raditi na njegovom oporavku. Nema potrebe osvrnati se u prošlost, već treba gledati perspektivu i budućnost sporta u opštini Bečej. Sigurno je da je to bolje iskorištavanje resursa koje imamo i organizovanje novih sadržaja. Treba istaći da sport opštini Bečej može da donese jako puno na finansijskom planu, zbog toga bi i institucije SO Bečej trebale da daju svoj puni doprinos u ostvarivanju pravog sportskog sistema, u svakom smislu te reči, tj.: **AFIRMACIJE PRAVILNOG SISTEMA VREDNOSTI U DRUŠTVU KROZ SPORT, ZDRAVLJE I VASPITANJE.**

Savet za sport, ili Direkcija za sport kao radno telo bi trebalo da bude skup profesionalaca i volontera koji razumeju problematiku sporta i koji bi za svoj rad odgovarali SO Bečej. U njega treba uključiti menadžera za sport, turizam i omladinu SO Bečej, predsednika i sekretara Sportskog Saveza, direktora Sportskog centra, koordinatora za školski, amaterski i rekreativni sport. Savet za sport bi se bavio organizovanjem sportskih aktivnosti na nivou opštine, preko njega bi se koristili resursi potrebni za obavljanje sportske aktivnosti i komuniciralo bi se između SO Bečej i sportskih organizacija (klubova).

Školski sport kao sastavni deo sportskog sistema.

Moraju se organizovati školska i međuškolska takmičenja, gde bi pobednici išli na okružna, pa i na regionalna takmičenja.

Sigurno je da se na ovaj način ide u pravcu masovnosti sporta kao jedne društvene discipline, a u isto vreme se mnogo više dece odvaja od ulice i svih negativnosti koje nosi takav život.

Zbog toga učesnike školskog sporta umrežavati u škole sporta sportskih klubova, da se kroz škole sporta deca amaterski bave sportom i kroz njih da se izdvaja elita koja bi se bavila vrhunskim sportom, dok će ostala velika većina dece kroz škole sporta naučiti šta je to sportska kultura i nastaviti kroz dalji život da se rekreativno bavi sportom.

Amaterski i rekreativni sport treba razdvojiti jedan od drugog.

Mora se napraviti jasnija granica i definisati status klubova naše opštine.

U upravljanju sportom prema Zakonu o sportu važnu strukturu predstavljaju državni organi. Telo koje bi se formiralo od strane SO Bečej (Savet za sport), kao lokalna administracija, bi upravljalo sportskim sistemom. Funkcija upravljanja bi bila centralizovana i na taj način bi se znalo ko šta radi. Savet za sport bi imao zadatak da srazmerno potencijalima svog budžeta izdvaja sredstva za izgradnju, održavanje i funkcionisanje sportskih objekata, za razvoj škola sporta u okviru sportskih klubova, za organizovanje školskih takmičenja, za podsticanje rekreativnog sporta, za podršku mladim talentima, a sve u skladu sa razvojnim planovima sporta na nivou opštine.

Finansijski plan sporta na nivou opštine mora biti jasno definisan za svaku narednu godinu.

Za lakše funkcionisanje sportskog sistema mora se u što skorije vreme ostvariti tešnja saradnja sa privredom opštine, gde bi privrednici našli interes da ulažu u sport.

Vrlo je važno diferencirati sredstva iz budžeta koja se raspoređuje za održavanje i funkcionisanje sportskih objekata od sredstava koja se raspoređuju sportskim organizacijama.

Sportski objekti u našoj opštini su dovedeni na ivicu nefunkcionalnosti.

Poboljšanjem uslova bi se dobilo i u kvalitetu samog trenažnog procesa a značajno bi uticalo i na same rezultate takmičara.

Mere, odnosno akcioni planovi za strategiju održivog razvoja sporta su sledeći:

1. Projektima uzeti učešće na konkursima za dodelu sredstava za organizovanje sportskih manifestacija, za izgradnju i optimizaciju infrastrukture za održavanje sportskih priredbi
2. Uspostavljanje komunikacije, a kasnije i saradnje sa privredom
3. Saradnja sa sportskim sistemima u okruženju, nevladinim organizacijama, kancelarijom za mlade, turističkom organizacijom i drugim institucijama koje se bave sportom
4. U okviru svakog sportskog kluba insistirati na zainteresovanosti trenerskog kadra za dodatna usavršavanja
5. Podržavati osnivanje novih sportova i sportskih klubova, u skladu sa potrebama razvoja modernog i savremenog čoveka uz dodatne kriterijume, njihovu primenu i kontrolu.
6. Izrada akcionih planova za izgradnju dodatnih kapaciteta (smeštajnih), kao prateće infrastrukture vezane za sport i obrazovanje (hosteli, učenički dom).
7. Osnivanje Sportsko Računarskog Centra, njegovo povezivanje sa Savetom za sport, sportskim organizacijama, klubovima, školama, Domom zdravlja i stavljanje u funkciju baze podataka svima koji su za nju zainteresovani.

V.6d MLADI

V.6d.1. Prikaz i analiza stanja

Omladinske organizacije i organizovani omladinski rad u Bečeju kao i u svim opštinama bivše SFRJ se realizovao centralizovano i zasnivao se na usmereno političkim organizacijama tipa SKOJ koji je svoje programe sprovodio na partijskom i prinudnom osnovu. Posle raspada SFRJ, uništenjem svih mogućih sfera društvenog i socijalnog bivstvovanja, uništen je i rad sa mladima u svom predašnjem obliku koji je ipak i bolji nego stanje koje se pojavilo početkom rata i kriza na teritoriji bivše SFRJ. Mladi su prepušteni sami sebi.

Organizacije koje su funkcionisale od raspada SFRJ na teritoriji Bečaja su većinom ostaci Omladinskog Saveta Vojvodine pod čijim je okriljem radilo više organizacija (Pokret Gorana, Pokret izviđača) i nekolicina nevladinih organizacija ili u to vreme “društvene organizacije” (Itaka), kulturno umetnička društva (“Petefi”, “Đido”).

Do današnjeg dana u Opštini Bečej nije bilo nikakvih zvaničnih odluka, dokumenata niti strategija kada su u pitanju mladi, njihove potrebe i razvoj.

Na nivou Republike ne postoji ni jedno telo, odsek, kancelarija, koja se bavi mladima i posebnim merama koje treba da mladima uputiti.

U novembru 2002. godine Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu u saradnji sa Omladinskim savetom Vojvodine okupio je omladinske organizacije i organizacije koje se bave mladima, a deluju na teritoriji Vojvodine, sa namerom da se započne rad na izradi Akcionog plana Politike za mlade u Vojvodini. Izvršno veće AP Vojvodine je podržalo Konferenciju koja je održana 16. novembra 2002. godine i u čijem radu je aktivno učestvovalo 200 predstavnika iz 80 organizacija, kao i predstavnici Izvršnog veća AP Vojvodine, resornih sekretarijata i medija. Akcioni plan Politike za mlade u Vojvodini je prvi društveni proces u Srbiji u koji su uključeni svi segmenti društva.

To je strategija Autonomne pokrajine Vojvodine prema mladima.

Izrada i realizacija strategije prema mladima u Vojvodini je jedinstveni primer gde su država, privreda, građani i mediji odlučili da zajednički usmere resurse i potencijale.

Ovim dokumentom je Autonomna pokrajina Vojvodina mlade prepoznala kao posebnu društvenu grupu sa specifičnim potrebama, problemima i potencijalima i odlučila da posebnim merama, koje su pobrojane u Akcionom planu, poboljša položaj mladih u Vojvodini.

Kreiranje lokalnog dokumenta upućenog mladima mora biti realizovan u saradnji sa svim bitnim institucijama, školama, nevladinim organizacijama, aktivistima, medijima opštine Bečej i Pokrajinskim sekretarijatom za Sport i Omladinu. Proces koji treba da obuhvati izradu ovog dokumenta su identifikacija partnera i formiranje radnih grupa za svaku oblast, analiza relevantnih dokumenata vezanih za politike mladih u regionu i svetu, definisanje ciljeva, pisanje akcionog plana, konsultacije kroz upitnike, fokus grupe, diskusije, a potom i javna prezentacija.

Dve hiljadite godina sa promenama u vrhu države je donela pomak sa osnivanjem novih nevladinih organizacija i novih inicijativa koje su donele blagi pomak u radu sa mladima. Iako se desio pomak u broju organizacija, na višem nivou od strane lokalne samouprave se nije desio organizovani podsticaj, podrška organizacijama koje se bave mladima i njihovim potrebama. Iako u Bečeju trenutno funkcionise nekolicina nevladinih organizacija čiji su fokus mladi, organizovan

pristup i otvorena podrška od strane lokalne samouprave se tek rađa. Sa druge strane i dalje je očigledno nepostojanje adekvatnih sadržajnih mesta za mlade u Bečeju, nepostojanje programa za mlade koji bi okupio i ponudio mladima kvalitetan i organizovan način za ispoljavanje ličnih, socijalnih, kreativnih, potreba. Pored navedenih stavki jasno su izraženi problemi nezaposlenosti, ne samo mladih već i na širem nivou opštine Bečej, problem zdravlja mladih, zloupotreba droga i psihoaktivnih sredstava, mobilnost i informisanje mladih. Kada govorimo o mladim ljudima i o prioritetnim sferama njihovog života i problematici koja je za njih vezana, možemo pomenuti nekoliko oblasti u kojima oni nailaze na probleme i na kojima bi trebali zadržati fokus: obrazovanje, zdravlje, socijalni i kulturni život, zapošljavanje.

V.6d.1.1. Obrazovanje mladih

Obrazovanje je doživotni proces sticanja znanja, veština i stavova, sa ciljem da se omogući mladoj osobi da prepozna i ostvari svoje afinitete i potrebe i postane samostalna i posvećena ličnost u okviru društva. Obrazovanje je celina koju čine formalno, neformalno i životno obrazovanje.

Formalno obrazovanje je krut, hijerarhijski uređen i vremenski stepenovan obrazovni sistem. Mane ovakvog oblika obrazovanja u našoj opštini, kao i uopšte u regionu odnose se na ne pružanje pojedincu dovoljno prostora za lični napredak i razvoj ličnih afiniteta.

Životno obrazovanje je ono koje mladi stiču u svakodnevnom životu, od porodice, prijatelja, vršnjaka, medija i drugih uticajnih činilaca iz okoline pojedinca.

Danas je obrazovni i kulturni sadržaj smanjen i smanjena je pokretljivost mladih.

Neformalno obrazovanje se pojavljuje kao treći oblik koji je za razliku od formalnog, fleksibilniji, sklon brzim promenama, interaktivan i inkluzivan. Realizatori ovog oblika obrazovanja su razne organizacije, klubovi, udruženja, uglavnom su usmerene različitim ciljnim grupama.

Formalno, neformalno i informalno obrazovanje zajedno čine učenje sveobuhvatnim, i stoga su neodvojive komponente celoživotnog učenja.

Ograničena je ponuda organizacija koje se bave neformalnim obrazovanjem i ona koja postoji nije dovoljno podržana i promovisana.

Škola je primarno mesto učenja, ali i socijalna sredina u kojoj mlada osoba sazreva. Ona ima ključnu ulogu u prolasku mladih ljudi kroz adolescentski period i ulazak u zrelo doba, u osposobljavanju mladih za rad, kao i za razne vidove društvenog angažmana. Zbog toga je bitno, pored ispunjavanja školskog plana i programa rada, da i samo okruženje gde se obrazovni proces odvija bude stimulativno, zdravo i prijatno.

V.6d.1.2. Zapošljavanje mladih

Mladi ljudi uglavnom današnji sistem zapošljavanja ocenjuju negativno i plaši ih veliki stepen nezaposlenosti. Nedostatak posla predstavlja veliki problem mladih i usko je vezan za siromaštvo mladih, što dalje vodi u nedostatak motivacije, suženje izbora školovanja, osećanje bespomoćnosti i gubitak inicijative.

Zbog nemogućnosti sticanja radnog iskustva, mladima je teže da pronađu zaposlenje.

V.6d.1.3. Zdravlje mladih

Zdravstvene potrebe mladih u periodu adolescencije veoma su specifične. One su uslovljene naglim rastom i telesnim razvojem adolescenta, ali su povezane i sa psihologijom ovog delikatnog životnog doba. Adolescencija je ključni period za izgradnju zdravog životnog stila. To je takođe i period koji sa sobom nosi mnoge rizike. Zbog toga je u ovom periodu mladima potrebna velika podrška, na prvom mestu što se tiče informisanosti o problemima adolescentskog perioda, a i psihološka podrška i razumevanje odraslih.

Mladi nemaju dovoljnu podršku i brigu od strane društva, nisu dovoljno informisani o svom psiho-fizičkom stanju, ne postoji zdravstveno obrazovanje u školama.

V.6d.1.4. Kultura i slobodno vreme mladih

Mogućnosti za društveni i kulturni život, naročito u manjim sredinama su za mlade ljude dosta sužene i ograničene. Nedostatak kulturnih, sportskih, zabavnih sadržaja za mlade, zapostavljanje mladih talenata i sl. može dovesti do opterećenosti socijalnog života mladih problemima narkomanije, delikvencije, lošim sistemom vrednosti i sl. Kulturni sadržaji su siromašni i uglavnom ne odgovaraju potrebama mladih.

Ovde treba pomenuti i slobodno vreme mladih čija je struktura i sadržaj od ključnog značaja za razvoj zdrave mlade osobe.

U našoj opštini nedostaje neka vrsta aktivnog Omladinskog kluba, koji će ukupljati mlade ljude, organizovati tribine, koncerte, sportska takmičenja, radionice, kurseve, edukacije, dobrotvorne akcije i sl.

V.6d.1.5. Aktivno uključivanje mladih u društvo

Aktivno učešće mladih u društvo ne samo u Bečeju, već i na nivou čitave države poslednjih petnaest godina minimalno. Pitanje je da li društvo i institucije imaju poverenja u mlade, i obrnuto. Pod aktivnim učešćem možemo podrazumevati aktivnosti mladih koje oni mogu ispoljavati u školi (školski parlament), omladinskim organizacijama (aktivnim učešćem u realizaciji raznih projekata namenjenih mladima), organizacijama mladih i političkim partijama.

V.6d.2. Zaključci analize stanja

Govoreći o mladima moraju se sagledati aspekti socijalnog obrazovanja i razvojnih potreba mladih.

Teorijsko gledište na socijalno obrazovanje svesna težnja da se pomogne ljudima da razviju sebe i svoja znanja, osećanja i veštine kako bi upoznali kako svoje tako i tuđe razvojne potrebe treba da se primeni u odnosu sa mladima kao specifičnom društvenom grupom koji čine 16% svetske populacije i od njih zavisi budućnost svakog društva.

Razvojne potrebe kao drugi aspekt sagledavanja mladih kao posebne grupe, a takođe koje mogu da se primene i na sve uzrasne grupe se dele na četiri lestvice,

- primarne ljudske potrebe kao što su hrana, toplota, zadovoljavanje primarnih fizioloških potreba;
- na drugom mestu je potreba za ljubavlju i sigurnošću;

- treća lestvica su potrebe za poštovanjem i uvažavanjem;
- poslednja i najviša lestvica je potreba za samoaktuelizacijom kao najviša i najsveobuhvatnija.

Ove potrebe su piramidalno struktuirane i ako su osnovne potrebe zadovoljene, skala može da se nastavi ka vrhu. Rad sa mladima, i sagledavanje mladih kao posebna kategorija treba da se oslanja na oba stanovišta, i socijalnog obrazovanja i razvojnih potreba. Važno merilo razvijenosti jednog demokratskog društva je i njegov odnos prema mladoj populaciji. U naprednim demokratskim zemljama, mladi su danas priznati kao posebna društvena grupa koja ima svoja prava i specifične potrebe. Na žalost, kod nas takav odnos prema mladima ne postoji. Realnih mogućnosti i mehanizama da mladi zaista postanu nosioci promena i aktivni akteri razvoja društva, kod nas je još uvek malo ih uopšte nema. Jedan od problema je što se kod nas još uvek pitanja i problemi mladih ljudi često tretiraju u okviru problema dece. Mladi su kategorija koja treba da se gleda kao budući nosioci društva, inicijatori promena i kapital za budućnost. Poražavajući je podatak da 75% mladih u Srbiji nikada nije izašlo van granica zemlje što je još jedan od velikih problema današnje omladine koja je odrasla izolovana od regiona i Evrope, što je doprinelo razvoju njihove nesigurnosti, inertnosti, nedostatku inicijative i sl. Očekuje se da mladi budu nosioci i inicijatori promena, a sa druge strane, odluke o životima mladih ljudi, donose se negde drugde. Siromaštvo kulturne i socijalne sredine, nedovoljan pristup informacijama, ne ostavlja mladima dosta prostora za prepoznavanje i ispoljavanje svojih potreba, snaga i slabosti.

V.7. LJUDSKI RESURSI

V.7.1. Prikaz i analiza stanja

V.7.1.1 Stanovništvo

Briga i upravljanje ljudskim resursima na jedan sistematski i promišljen način predstavlja veliku nepoznanicu za lokalnu samoupravu i ukupan javni sektor opštine Bečej. Tek na nivou halo efekata zna se da veliki broj mladih napušta ovu sredinu, da se takođe veliki broj ne vraća u ovu sredinu, nakon školovanja u većim univerzitetskim centrima. Istovremeno, nepostojanje baze podataka, osim biračkih spiskova i ostalih spiskova građana kao korisnika određenih komunalnih i drugih usluga (školstvo npr.), predstavlja ozbiljnu prepreku za intenzivniji upliv lokalne samouprave u ovu problematiku. Bez ozbiljnijeg i sistematičnijeg odnosa prema ljudskim resursima ljudi se pretvaraju u problem, a ne bogatstvo jedne zajednice. Demografska situacija, demografska pokretljivost ili statičnost (migraciona kretanja u oba pravca), starosna, polna, nacionalna, obrazovna struktura stanovništva samo su elementi statističkih podataka, ali ne i analiza, a o aktivnom odnosu prema ovoj problematici nema ni govora ne samo u opštini Bečej, već i na drugim nivoima.

U opštini Bečej živi 40.987 stanovnika¹ što je za 1.124 stanovnika manje nego 1991.g. što čini smanjenje broja stanovnika za oko 4%. Opština Bečej, prema broju stanovnika, spada u srednje opštine u Vojvodini sa učešćem u ukupnom stanovništvu Vojvodine od 2,12% (1991) odnosno 2,01% (2001). Smanjenje broja stanovnika je rezultat negativne stope prirodnog priraštaja stanovništva i visoke stope mortaliteta. U periodu između dva popisa, prosečna godišnja stopa smrtnosti iznosila je 17,26 ‰ dok je stopa nataliteta iznosila 11,12 ‰.² Znači da je prosečno godišnje smanjenje stanovništva iznosilo u toj deceniji 262 stanovnika. Smanjenje stanovništva nije skorašnja pojava u Bečeju. Dovoljno je reći da je broj stanovnika u opštini Bečej za 133 godine porastao samo za 14.916 stanovnika, da je 1910. g. broj stanovnika bio samo za 4.500 manji od današnjeg. Ovakvo kretanje broja stanovnika rezultat je depopulacije izazvane ekonomskim i političkim uzrocima (ratovi i promene državnog statusa), ali i niskom ili u pojedinim periodima negativnom stopom prirodnog priraštaja. Do kraja 60-tih godina, stopa prirodnog priraštaja kretala se između 2,58 do čak 3,19 ‰, da bi potom naglo opala ispod 1‰, a 1980. je zabeležena negativna stopa od -2,1‰³ Podaci po poslednja dva popisa govore o dramatičnom opadanju stope prirodnog priraštaja (-5,2 – 1990. i čak -8,1 ‰ 2000.g.). Po stopama nataliteta i mortaliteta, Bečej pokazuje izraziti negativni trend. Stope nataliteta u našoj opštini spadaju u najniže i na nivou su onih koje se ostvaruju u Bugarskoj i Mađarskoj, ali istovremeno, beleži najviše stope mortaliteta u poređenju sa regionom.

Stope nataliteta i mortaliteta nekih referentnih zemalja⁴

1990		2005	
Natalitet	Mortalitet	Natalitet	Mortalitet

¹ Prema popisu od 2002 g. RZS

² Podaci prema analizi zdravstvenog stanja stanovništva opštine Bečej Instituta za zdravstvenu zaptitu u Novom Sadu (2004) – interni materijal, nepublikovano. (dalje navedeno kao: Analiza ZZ)

³ Carić, dr Nebojša, Opština Bečej, PMF Novi Sad, 1984 str. 58. i dalje

⁴ Izvor: UNFPA and the Population Reference Bureau (PRB) (www.prb.org)

nija	Alba	24.2	5.9	19.9	6.5
rska	Buga	11.6	12.4	8	14.4
ska	Hrvat	11.9	11.1	11.6	11.8
rska	Mađa	11.8	14	9.9	12.9
donija	Make	17.3	7.9	14.7	8.7
ka	Poljs	14.6	10.2	10.6	9.9
unija	Rum	13.7	11.1	10.4	12.4
čka	Slova	15	10.2	10.8	9.8
	SCG	14.9	10.2	12.4	10.9
<i>dina</i> ⁵	Vojvo			10.8	14.4
	Bečej	11.9	17.1	9.9	16.6

Kako je ukupno smanjenje stanovništva manje od ovog proseka, pokazuje se da je mehanički priraštaj imao pozitivan bilans (veće doseljavanje od broja iseljavanja) za oko 1000 novih stanovnika.

Analizom serija podataka o natalitetu i mortalitetu, jasno se uočava snažno delovanje krize i ratova 1991.-2000. na razvoj stanovništva opštine. Stopa nataliteta bila je najviša 1993. da bi samo za godinu dana opala na 10,5 (uticaj inflatorne krize 1993.) što je i najveći zabeleženi godišnji pad u ovom periodu. Najniža stopa nataliteta zabeležena je 2000.g. (9,7) kao neposredan odgovor na ratna zbivanja i NATO bombardovanje, da bi u narednih godinu dana porasla čak za 2,1 (najveći godišnji rast). To samo ilustruje koliki je uticaj ekonomskih i političkih kretanja u društvu od značaja na razvoj stanovništva. Od 2001. stopa nataliteta sukcesivno opada, tako da je u 2004. opala na 9,9 što je druga najniža godišnja stopa u ovom periodu. Smanjenje stope nataliteta u poslednje 3 godine daje mnogo osnova za zaključke o stavovima članova naše zajednice prema budućnosti i predstavlja ozbiljni upozoravajući podatak o stanju te zajednice.

Na nacionalnom nivou usvojena je strategija u oblasti populacione politike. Oblike materijalne pomoći porodicama naročito je pružila AP Vojvodina.

V.7.1.2. Obrazovanje za budućnost

Koliko su stanovnici Bečēja spremni za promene u društvu i ekonomskom sistemu?

Bečej je tradicionalno poljoprivredno područje. Podaci govore da je danas 70% stanovništva angažovano u poljoprivredi i prehrambenoj industriji (direktno i indirektno). Učešće poljoprivrede u aktivnosti radnosposobnog stanovništva opadao je sa 59,75% (1961) na 32,74% (1981).

⁵ Podaci za Vojvodinu i Bečej dati su za godine 1993 odnosno 2003. (Izvor: Analiza ZZ)

Sa nešto ispod 7 ha po radniku, poljoprivreda je izrazito ekstenzivna. Bez značaja je o kakvoj svojinskoj strukturi obradivog zemljišta je reč. U tržišnoj privredi (uz svu pomoć i subvencije poljoprivredi), nužno će se kretati ka povećanju produktivnosti, što samo znači dalje istiskivanje radne snage iz poljoprivrede u druge sektore.

Posledice ovakvog kretanja diskutuje se u drugim segmenitima ovog dokumenta. Ovde se koncentrišemo na pitanja kakve to posledice ima na stanovnike naše opštine.

Zaposleni u poljoprivredi i poljoprivrednici sa manjim posedom predstavlja onaj sloj radne snage čija je promena zanimanja usporena i otežana. Najčešće se radi o kategoriji sa nižim stepenom obrazovanja, pa je svaka prekvalifikacija duža i složenija od prekvalifikacije drugih kategorija.

Čak i kada se radi o zadržavanju u oblasti poljoprivrede, obrazovanje ove kategorije biće bitno. Sa malim posedom, izlaz će se morati tražiti ili u biološkoj proizvodnji (organskoj poljoprivredi) ili u proizvodnji proizvoda u kojima je rad nemoguće mehanizovati ili su takve mogućnosti ograničene. U oba slučaja, proizvodnja će se zasnivati na znanjima i poznavanju pravila za takve specifične proizvode, kao i na lakom i stalnom kontaktu sa tržištem tih proizvoda.

Otuda se i ovom Strategijom mora obezbediti mogućnost da ova kategorija stanovništva može da stekne potrebna znanja, da dobije pomoć u preusmeravanju svoje proizvodnje i mogućnost da koristi društvene fondove i druge pogodnosti koje takvo preusmeravanje mogu da podrže.

U obrazovnom pogledu, Bečej stoji relativno dobro. Broj učenika u osnovnim školama iznosio je 3.705, a u srednjim 1.751, što znači da je obuhvat u ova dva školska stepena preko 90% . Ovde se ne ulazi u vrstu stručnog obrazovanja koje se stiče, ali se već na prvi pogled može zaključiti da je nesrazmerno veliki broj učenika orijentisan na zanimanja van glavnih proizvodnih sektora (poljoprivreda i industrija). Neposredna posledica toga je da će većina završenih srednjoškolaca, potrebna znanja za obavljanje određenih poslova morati da stiču u dodatnoj obuci i specijalizovanim oblicima učenja i treninga.

Kada se analiziraju prednosti opštine u pogledu njene sposobnosti da komparativnim prednostima privuče interes investitora, obično se ističe i obrazovana radna snaga. Istina je međutim da vrste znanja kojima raspolaže većina nezaposlenih uglavnom ne odgovara zahtevima savremene proizvodnje i uslužne delatnosti.

Razvijanje raznovrsnih oblika obuke i dodatnog obrazovanja, treba da omogući efikasnu prekvalifikaciju *prema potrebama i zahtevima korisnika (lica koja traže posao ili oni koji menjanju zanimanje)*. To je daleko značajnije nego otvaranje isturenih odeljenja fakulteta na komercijalnoj bazi, bez stvarnih uslova za kvalitetnu univerzitetsku nastavu.

V.7.1.3. Radni moral i životni stilovi

Ne postoje egzaktni podaci o radnom moralu zaposlenih kojih je 9.935 na teritoriji opštine Bečej (od toga privatni privrednici i lica zaposlena kod njih 1.837, a zaposlenih u preduzećima, ustanovama, zadrugama i organizacijama 8.098.) Po poslednjim podacima o zaradama po zaposlenom (neto zarade april 2007.god.) prosečna zarada u opštini Bečej iznosila je 22.289 din. u Južnobačkom okrugu 30.428 din., Vojvodini 27.326, a na teritoriji Republike Srbije ona je iznosila 26.632 dinara.

Po podacima Nacionalne službe za zapošljavanje na teritoriji opštine Bečej broj nezaposlenih lica je 4.333 od toga 2.193 žena i 2.140 muškarca (april 2007. godine).

Pri oceni kvaliteta humanih resursa, radni moral i životni stilovi nisu bez značaja. Radni moral može se oceniti prema stepenu apsentizma, prema broju disciplinskih prekršaja i drugim pokazateljima. Kako ne raspolažemo takvim podacima, potrebno je sprovođenjem ankete među zaposlenima i među poslodavcima oceniti dostignuti nivo i stanje profesionalnog ponašanja stanovnika opštine Bečej. Postoji uverenja da nivo radnog morala generalno u Vojvodini viši od drugih delova zemlje. Treba biti krajnje oprezan prema takvim "mitologijama" i pokušati odgovoriti na to pitanje egzaktno.

Životni stil ima uticaj na zdravstveno stanje i na radnu sposobnost stanovništva. Životni stil predstavlja presek socijalnih, socio-kulturnih, urbanističkih, ekonomskih i drugih faktora (tradicija, nacionalna pripadnost, stepen obrazovanja, institucionalni kapaciteti...). Ako uzmemo u obzir činjenicu da je najveći broj stanovnika opštine Bečej, na ovaj ili onaj način, vezan za poljoprivredu, da je dominantna starija populacija, da je u urbanističkom i arhitektonskom smislu dominantno stanovanje u kućama, a ne u stanovima i zgradama, da je odliv mlađeg, obrazovanog stanovništva konstanta već duži niz godina i tako dalje, dolazimo do zaključka kojim se „životni stil“ stanovništva opštine Bečej može definisati pojmovima kao što su: slaba pokretljivost (u socijalnom smislu), relativna zatvorenost u smislu komunikativnosti i dinamike razmena „ideja“, samodovoljnost unutar određenih mikrocilina i mikrozajednica (kuća, dvorište, radno mesto), relativno nizak stepen zainteresovanosti za socijalno organizovanje i angažovanje...

U svim anketama u kojima se istraživala „samosvest“ ili „samoidentitet“ bečejske zajednice dominiraju sledeće fraze: mrtvilo, pustoš, apatičnost, uzaludnost bilo kakvih pokušaja koji bi vodili ka promenama postojećeg stanja. S druge strane, slika bečejske zajednice dijametralno je suprotna, dakle maksimalno pozitivna, iz ugla gledanja putnika namernika, malobrojnih turista i poslovnih partnera bečejske privrede.

U spoju sa evidentnim siromašenjem stanovništva, sa gubitkom urbanističkog centra grada (početkom osamdesetih godina promenjeno je, ne samo arhitektonsko obličje centra grada, već je i njegova socijalna, odnosno integrativna funkcija, izmenjena na taj način da je od glavnog okupljališta ljudi napravljen sterilni administrativni centar!), sa strahovima koji su se uselili u stanovništvo tokom devedesetih godina (strah od gladi, bolesti, nemaštine, ratova...), sa povećanim stepenom međunacionalnog nepoverenja, „životni stil“ građana opštine Bečej nije činjenica koja garantuje brzi prosperitet zajednice.

O stanju zdravlja i obolevanju diskutuje se u drugim delovima ovog dokumenta. U vezi sa humanim resursima, treba ukazati na vezu između apsentizma zbog bolesti i nepovoljnih navika u ishrani i fizičkoj aktivnosti, kao i o ozbiljnoj pretnji koju predstavlja prekomerna i nepotrebna upotreba alkohola u svakoj prilici („u tuži i u radosti“) efikasnosti radne snage.

Da ovo nisu samo opšta mesta, govore primeri nekih zemalja u tranziciji. Tako je nivo ulaganja u istočnoj Mađarskoj neuporedivo manji nego u zapadnom delu zemlje, između ostalog i zbog nepovoljnih navika stanovništva i niskog radnog morala.

Zdravstvene, sportske, NVO i druge organizacije treba da razviju programe kojima se utiče na promene životnog stila i to za sve starosne grupe.

Kancelarija za mlade, Omladinski klub, obrazovne ustanove i NVO usmerene prema mlađoj populaciji naročito treba da se usredsrede na borbu protiv upotrebe droge, alkohola i duvana. To treba da postane predmet stalnog i ozbiljnog rada što većeg broja mladih kako bi se sprečio trend širenja ovih bolesti zavisnosti.

V.7.1.4. Analiza tendencija i trendova

Uspeh populacione politike u najvećoj meri zavisi od tempa privrednog razvoja i s tim u vezi pozitivnih očekivanja stanovništva u pogledu budućnosti. Otuda nikakve mere podsticaja ne mogu da zamene pozitivan uticaj na populacionu politiku koju ima ekonomski propulzivno društvo podržano demokratskim promenama i garancijama za ostvarivanje ljudskih prava.

Opadajuće kretanja stanovništva dovodi do povećanja prosečne starosti stanovnika, tako da Bečej pokazuje gotovo najveću prosečnu starost u regionu (jedino je prosečna starost u Bugarskoj nešto veća nego u opštini Bečej).

	UČEŠĆE STANOVNIŠTVA STARIJEG OD	
	50 godina	65 godina
Bugarska	32.9	17,1
Mađarska	34.1	15,6
Slovačka	29.0	11,6
Rumunija	34.1	14,7
SCG	32.4	
Vojvodina	34.5	
Bečej	34.7	15,4

Sa stanovišta pojedinačne lokalne zajednice starenje stanovništva ne mora da predstavlja problem sve dok to ne postane smetnja za razvoj zajednice, pre svega u vidu nedovoljnog resursa aktivnog stanovništva. Bečej je daleko od tog problema. Stopa nezaposlenosti izrazito je visoka, što znači da raspoloživost radne snage nije ograničene razvoja.

Starenje stanovništva svakako će imati uticaj na prioritete i ciljeve zajednice, pre svega preko povećanih socijalnih troškova, većih izdataka za zdravstvo, ustanove za pomoć i zbrinjavanje starih i nemoćnih lica i sl.

Odnos aktivnog i izdržavanog stanovništva ima još jedan aspekt. Penzijski sistem nalazi se pred reformom. Na redu za odlazak u penziju su generacije koje su većina radnog veka provele u privredi izloženoj inflaciji, recesiji, embargu i tranziciji. Te generacije niti su bile u prilici, niti su to objektivne mogućnosti dozvoljavale, da se staraju o sopstvenoj budućnosti i bezbednosti po isteku radnog veka. Sa druge strane, država je tokom devedestih godina XX veka potpuno devastirala sve socijalne (penzijske, zdravstvene i fondove za socijalno staranje), tako da se opravdano postavlja pitanje socijalne sudbine velikog broja lica koja odlaze u penziju.

Hteli to ili ne, lokalna zajednica moraće da se suoči sa ovim problemom. Pri tome, treba računati da će penzije tih kategorija biti pri egzistencijalnom minimumu, što će redovno u pojedinačnim slučajevima dovoditi do problema elementarne zaštite i staranja jednog broja starih.

Jedan broj socijalno ugroženih starih lica ne može računati na obaveze njihove dece da se o njima staraju ili zbog ekonomske emigracije mlade generacije ili zbog

siromaštva i nezaposlenosti. Jedino rešenje tražiće se u opštoj solidarnosti lokalne zajednice.

V.7.1.5. Identitet lokalne zajednice

Za bečejsku zajednicu bi smo slobodno mogli reći da je zajednica koja traga za sopstvenim identitetom. Kolektivni identitet se traži u prošlosti („Bečej je nekada bio...“), a ne u sadašnjosti ili budućnosti, ali na svim skupovima privatnog i javnog karaktera se vode razgovori tipa: „šta bi bilo kad bi bilo“ što svedoči o jednoj jakoj potrebi da se vizija već jednom definiše.

Takođe, postoji jaka pobodenost u tradicionalni kulturni koncept (folklor) i jednog i drugog naciona. Druga krajnost jeste alternativni kulturni koncept kojoj se mladi Bečejci okreću kao vid bekstva od tog etno-naciocentričkog modela.

Upravo ovi vidovi dezorijentisanosti rezultirali su jednim pasivnim ponašanjem stanovnika kada je javni život u pitanju, nespремnost na poslovni rizik, zatvorenost za inovacije i slično. Podeljenost društva na domicilne stanovnike i tzv. „dodoše“ u Bečeju nikada nije predstavljao značajniji faktor socijalnog ustrojstva zajednice.

Istina, domicilno stanovništvo je u priličnoj meri okrenuto vrednostima prošlosti u kojem pronalaze elemente sopstvenog, reklo bi se „toponimskog“ identiteta („Bečejci“, „Gradištanci“, „Petrovoselci“...)

Uprkos tom isticanju domicilnosti lokalna tradicija se veoma malo poštuje i o njoj se veoma malo zna. Istini za volju crne tačke prošlosti (stradanje Srba i Mađara u ratovima) se poštuje kroz negovanje saosećanja i međunacionalne solidarnosti.

Bečej je tokom devedesetih godina izgubio klasu koja je po definiciji morala iznedriti lidere. Nedostatak vrednosnog sistema, odlazak velikog broja kvalitetnih ljudi iz Bečeja, veliki broj rukovodećih ljudi se kompromitovao tako da stanovnici nemaju visoko mišljenje o ljudima koji bi se samo uslovno mogli nazvati elitom. Mada se, tradicionalno, u Bečeju poštuje hijerarhija, kao i državne ustanove i institucije.

V.7.2. Zaključci analize stanja

Jedan od važnijih zadataka u domenu ljudskih resursa svakako bi morao biti: **IZGRADNJA KOLEKTIVNOG IDENTITETA ZAJEDNICE.**

Koraci:

- ❖ brzo usvajanje simbola opštine (grba i zastave)
- ❖ njihovo isticanje na svim važnijim mestima, dokumentima, a prema propisima o upotrebi simbola i znamenja
- ❖ postavljanjem urbanog mobilijara sa oznakama identiteta opštine (saobraćajne table na ulazima u opštinu, klupe, igrališta...)
- ❖ socijalizacija gradskog trga i njegovo urbanističko-arhitektonsko preuređenje
- ❖ uključivanje obrazovnih ustanova u proces izgradnje samoidentita kroz pripadnost zajednici

- ❖ osnivanje Građanskih saveta za pojedine oblasti pomenute u ovoj Strategiji, kao evaluacijsko-kontrolni mehanizam građana u implementaciji i kasnijoj modifikaciji LA21 čime bi se povećala participativnost građana učešćem u tim Građanskim savetima
- ❖ uključivanje lokalnog informativnog servisa u isti proces
- ❖ javni život opštine Bečej (kultura, zabava, aktivni odmor, rekreacija, sport) dinamizovati i obogatiti sadržajima prema ciljnim grupama

Takođe, aktivnom pronatalnom populacionom politikom, u skladu sa nacionalnom Strategijom u oblasti populacione politike, zaustaviti trend povećanja mortaliteta i smanjiti ga, a do kraja perioda implementacije ove Strategije, svesti ga na nivo referentnih regiona.

Po pitanju obrazovanja, potrebno je građanima koji ostanu bez posla obezbediti efikasnu i stručnu pre-i dokvalifikaciju, prema potrebama i zahtevima korisnika, odnosno investitora. Ovde posebnu pažnju treba usmeriti ka sitnim zemljoposjednicima koji, usled nekonkurentnosti klasične poljoprivredne proizvodnje, moraju da se preorijentišu na proizvodnju organske (bio) hrane ili proizvoda u kojima je rad nemoguće mehanizovati ili je ta mogućnost smanjena.

Pošto ne postoje podaci o radnom moralu građana Bečaja, a „mit“ je da je on iznad proseka naše države, ovaj mit se mora potkrepiti činjenicama i analizom ankete o radnim navikama koju je potrebno sprovesti među radnicima i poslodavcima.

Uz pomoć zdravstvenih, obrazovanih, sportskih i nevladinih organizacija, lokalna samuprava i njena Kancelarija za mlade, treba da izradi programe promene životnog stila, za sve starosne grupe, a naročito u borbi protiv alkohola, narkomanije i cigareta (duvana).

Neophodno je pripremiti lokalnu zajednicu na povećanu angažovanost i solidarnost prema našim najstarijim sugrađanima, zbog trenda da će, usled minimalnih penzija i neobaveznosti njihove dece koja su migrirala u veće gradove, ostati bez potrebnog staranja i pomoći.

VI LITERATURA

VI.1. URBANIZAM

1. Zakon o planiranju i izgradnji (»Službeni glasnik RS« broj 47/03)
2. Strategija prostornog razvoja – Prostorni plan opštine Bečej u izradi
3. Prostorni plan Opštine Bečej . (»Sl. list opštine Bečej« broj 6/99 i 5/90);
4. Generalni plan Bečaja iz 1998 sa izmenama iz 1999 god. (»Sl. list opštine Bečej« broj 7/98 i 6/99);
5. URBANISTIČKI PLAN MESNE ZAJEDNICE BAČKO PETROVO SELO (»Sl. list opštine Bečej«, broj 7/90)
6. URBANISTIČKI PLAN RADIČEVIĆ (»Sl. list opštine Bečej«, broj 8/89)
7. URBANISTIČKI PLAN MILEŠEVA (»Sl. list opštine Bečej«, broj 18/86 i 2/96)
8. DUP priobalne rekreacione zone Bečaja na Tisi – kamp naselje Bečej (»Sl. list opštine Bečej« broj 3/91);
9. DUP »Proizvodno zanatstvo« (»Sl. list opštine Bečej« broj 3/89);
10. DUP za blok SB-48 – Pristanišni kompleks u industrijskoj zoni u Bečeju (»Sl. list opštine Bečej« broj 1/95);
11. DUP kompleksa industrijske pekare, mlina za prerađu pšenice i silosa (»Sl. list opštine Bečej« broj 5/85)
12. UP za blok 128, koji se odnosi na Kompleks za fabriku »Sojaprotein« Bečej, E-92/78 na snazi prema preispitanom Generalnom planu Bečaja.
13. Lokalni ekološki akcioni plan Opštine Bečej (2005 god.)

VI.2. INFRASTRUKTURA

VI.3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

REFERENCE ZA IZVEŠTAJ O KVALITETU ZEMLJIŠTA:

1. Program kontrole plodnosti zemljišta i ispitivanje poljoprivrednog zemljišta u cilju utvrđivanja količina štetnih i opasnih materija u zemljištima Vojvodine - 1992.god.
2. Program kontrole plodnosti obradivog poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu -2002-2005. - uzorci sa privatnih parcela (tab.5)
3. BTN.1.2.1.4171.B Istraživačko razvojni projekat u okviru "Nacionalnog programa biotehnologije i agroindustrije" Program zaštite, uređenja i korišćenja zemljišta -Karakterizacija i uređenje zemljišta za proizvodnju visokovredne hrane u povrtarstvu (2002-2005) - uzorci sa BAG B.Gradište, PIK Bečej.
4. BTN.1.1.1.4161.B Istraživačko razvojni projekat u okviru "Nacionalnog programa biotehnologije i agroindustrije" Program zaštite, uređenja i korišćenja zemljišta -Karakterizacija i uređenje zemljišta za proizvodnju visokovredne hrane od kukuruza i pšenice (2002-2005) - uzorci sa PIK Bečej.
5. BTN.1.2.2.4172.B Istraživačko razvojni projekat u okviru "Nacionalnog programa biotehnologije i agroindustrije" Program zaštite, uređenja i korišćenja zemljišta -Karakterizacija i uređenje zemljišta za proizvodnju krompira (2002-2005) - uzorci sa BAG B.Gradište
6. BTN.1.2.4162.B Istraživačko razvojni projekat u okviru "Nacionalnog programa biotehnologije i agroindustrije" Program zaštite, uređenja i korišćenja zemljišta -Karakterizacija i uređenje zemljišta za proizvodnju visokovredne hrane od soje i suncokreta (2002-2005) - uzorci sa PIK Bečej.

VI.4. EKONOMSKI RAZVOJ

- Milutinović S., (2004) : Lokalna agenda 21 uvod u planiranje održivog razvoja
- Asocijacija za razvoj opštine Bečej, (2006) : Mapa resursa
- Strategija lokalnog održivog lokalnog razvoja opštine Smederevska Palanka
- Stalna konferencija gradova i opština : Strategija za smanjenje siromaštva u Srbiji
- Kancelarija Vlade Republike Srbije za pridruživanje Evropskoj uniji , (2005) : Nacionalna strategija Srbije za pristupanje Srbije i Crne Gore Evropskoj uniji

VI.5. SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

- Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana
- Porodični zakon
- Izveštaj o radu Centra
- Izveštaj statistike
- Bilten Vlade Republike Srbije Strategija za smanjenje siromaštva
- Informativni bilten Glas centara
- Bilten udruženja stručnih radnika socijalne zaštite Aktuelnosti
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Zakon o zdravstvenom osiguranju
- Zakon o lekarskim komorama
- Zakon o lokalnoj samoupravi
- Izveštaj Instituta za zdr. zaštitu Vojvodine o zdravstvenom stanju stanovništva Bečaja za 2004.g.
- Godišnji plan rada Doma zdravlja za 2007.
- Elaborat G17plus : „Turizam – nova privredna perspektiva opštine Bečej“

VI.7. OBRAZOVANJE, KULTURA, FIZIČKA KULTURA I MLADI

1. Školski razvojni planovi škola u Opštini Bečej
2. Godišnji programi rada škola
3. Zaključci sa sastanaka aktiva direktora opštine Bečej
4. Sociologija i sociologija sporta, dr Spasoje Bjelica, Novi Sad, 1997.
5. Osnove sportskog menadžmenta, Aleksadar Raič, Beograd, 1999.
6. Teorija i metodika fizičkog vaspitanja, dr Branko Krsmanović, Novi Sad, 2004.
7. Vrednosti i vrednosne orijentacije školske omladine, Radovan Čokorilo, Novi Sad, 1997.
8. Akcioni plan politike za mlade u Vojvodini; Novi Sad 2005;
9. Nacionalni plan akcije za mlade Republika Crna Gora, Podgorica 2006;
10. Istraživanje o potrebama mladih na Novom Beogradu- centar za mlade “LAVINA” Beograd 2005.

VI.7. LJUDSKI RESURSI

- Popis od 2002 g. RZS
- Analiza zdravstvenog stanja stanovništva opštine Bečej Instituta za zdravstvenu zaštitu u Novom Sadu (2004) – interni materijal, nepublikovano.

- Carić, dr Nebojša, Opština Bečej, PMF Novi Sad, 1984 str. 58. i dalje
- UNFPA and the Population Reference Bureau (PRB-www.prb.org)

VII PRILOZI

VII.1. ISTORIJAT OBRAZOVANJA U BEČEJU

U nekom mestu osnivanje škola zavisilo je od ekonomske moći samog mesta. U početku je osnivač bila crkva, pa su škole zbog toga imale verski karakter. Njihov glavni cilj je bio da spremaju buduće sveštenike. Samo izuzetno, ove škole su pohađali i oni učenici koji nisu spremni za sveštenečki poziv. To je bilo u mestima u kojima su trgovci i zanatlije spremale svoju decu da nastave njihovu delatnost.

U ovom razdoblju za škole nisu građene posebne zgrade, ili su građene vrlo retko. Nastava se obično izvodila u nekoj kući blizu crkve, koja je za ovu svrhu prepravljena.

Sadržaj nastave bio je u skladu sa obrazovanjem budućeg sveštenika, osnovno je bilo naučiti učenike da čitaju crkvene knjige. Pisanje je bilo potrebno radi prepisivanja crkvenih knjiga. A učenju računa nije pridavan veći značaj. Račun se učio samo u razvijenim sredinama, u kojima je živelo više zanatlija i trgovaca.

Osnivanje škola u sadašnjoj opštini Bečej

Kad je posle pobeđe Austrije nad Turcima, i odlukama Karlovačkog mira 1699 g. , ova teritorija pripala sili pobednici, duž Tise je 1701 g. formirana Potisna vojna granica. Bečej postaje njeno sedište sa posadom od 300 graničara. Njegov zvaničan naziv je Šanac Bečej, i od 1774 g. Stari Bečej. Baš u to vreme, kada je Bečej nosio naziv Šanac Bečej pominje se prvi put 1703 Srpska Narodna Osnovna Škola. Prvi učitelji bili su sveštenici, pop Rada, posle njega pop Stojan, a prvi učitelj svetovnjak bio je magistar Jovan.

Što se tiče rimokatoličke osnovne škole u Bečeu ona je otvorena posle naseljavanja Mađara, 1765 g. Prvi učitelj kantor bio je Istvan Majer koji je u isto vreme bio i zvonar u crkvi.

U Bačkom Petrovom Selu pominje se Srpska Narodna Škola iste 1703 g. Prvi učitelji su bili pop Petar i pop Boško. Rimokatolička Narodna Osnovna Škola u ovom mestu je otvorena 1773. g. , a prvi učitelj bio je Janoš Kondorai.

U Bačkom Petrovom Selu je 1703. g. otvorena Srpska Narodna Osnovna Škola, a Rimokatolička u istom mestu 1806.

Treba reći da je tokom XVIII veka, i na istoku i na zapadu nosilac kulture bila crkva. To je slučaj i u našim školama. Nastava je bila verska, a ne samo po duhu, nego je skoro u celosti bila takva, pošto su predavani gotovo jedino i isključivo, Bogoslovski predmeti.

U ovim školama nije bio velik broj učenika. U Bečeu je 1758. g. bilo 20 đaka.

Učitelj je u ovom periodu bio duša života i rada škole. Od njegove sposobnosti i ljubavi prema pozivu, zavisio je uspeh škole. Pošto se država nije mešala u njeno organizovanje.

Red u oblasti obrazovanja počeo da se uvodi po propisima. Opšte školske uredbe od 1774. g. Sve narodne škole u Austriji postale su državno – svetovne prosvetne ustanove. To je bila velika dobit za školstvo. Školska obaveza je počinjala od navršene 6. godine i trajala do 12. godine života. Narodne škole su se delili na trivijalne, glavne i normalne.

U svim narodnim školama nastavu su mogla izvoditi samo ona lica koja su se za taj poziv spremala. Rad škole kontrolisali su školski nadzornici.

Osnovne škole u Bečeju

Manastirska škola – Zarda (sadašnja Zdravko Gložanski) . Zgrada je podignuta 1870 i u njoj su četiri časne školske sestre učile žensku mađarsku decu od I do IV razreda i zabavište.

Godine 1872 škola je imala šest učionica i ukupno 600 učenica.

Škola pored pravoslavne crkve.

Podignuta je 1861 g. Srpska Pravoslavna narodna škola osnivao u je Mita Sombirski o trošku crkvene opštine. Imala je 6. učionica i potrebne nus–prostorije. U to vreme je smatrana najlepšom školskom zgradom u Bečeju.

Škola pored katoličke crkve (robna kuća Maršala Tita). U ovoj školi bile su dve učionice sa dva učiteljska stana. Prva učionica se zvala „Mala škola”, a druga „Velika škola” za mušku i žensku decu.

Gornjogradska katolična osnovna škola. Ova zgrada je sagrađena 1884 g. Prvi učitelj je bio Šandor Sabo, svršeni učitelj, koji je bio izvanredno agilan i vredan, tako da je imenovan za upravitelja osnovne škole.

Bilo je još niz manjih osnovnih škola npr. Piroška a zanimljivo je i da su jevreji imali svoju osnovnu školu od 1858 g.

Treba napomenuti da je u Srpskoj osnovnoj školi učiteljovao 1798 – 1801 Joakim Vujić, poznati spisatelj i oduševljeni pobornik pozorišne umetnosti.

Osnovne škole u B. P. Selu

Rimokatolična osnovna škola - podignuta je 1858 imala je 6 učionica i u njoj je bilo 5 odeljenja, od kojim su prva četiri bila potpuna, dok su peto odeljenje činili peti i šesti razred.

Pravoslavna osnovna škola - Školske zgrade zidane su 1765 i 1859 g. i sazidana su tri zdanja. Školske 1879 – 80 u prvi razred ove petrovošelske škole bio je 31 đak.

Velika zgrada – Zgrada Velike zgrade u B. P. Selu podignuta je 1891 g. nastava se izvodila isključivo za žensku delu.

Osnovne škole u Bačkom Gradištu

Rimokatolična osnovna škola – školski objekat sa učiteljskim stanom izgrađen je 1832 g. Učitelj je tada bio Jožef Elinger.

Pravoslavna osnovna škola – Objekat je sagrađen, pošto je pre toga bio u privatnoj kući, 1865 sa dve učenice i dva učiteljska stana pored pravoslavne crkve a o trošku Pravoslavne crkvene opštine.

POFTORNA ŠKOLA

Škola je poznata pod imenom “Nedeljna” škola – nastava se održavala samo nedeljom. U ovu školu se isto obavezno posle završene osnovne škole, ali i trgovci i zanatlije su bili obavezni da je pohađaju do svoje 20 – te godine. U njoj je ponavljano gradivo iz osnovne škole i veronauka.

ZABAVIŠTA

U mestima bečejske opštine formiraju se dve predškolske ustanove posle osamdesete godine XIX v. U početku osnivanje je išlo dosta stihijski, a osnivači su bili crkvena opština ili ženska udruženja. Obaveza od strane Ugarske države da se ove ustanove pohađaju propisana 1891. god. U Bečeju je doneta odluka o uspostavljanju jedne dobro snabdevanje zgrade zabavišta i 4 tz. “letnje zgrade” za potrebe dele na periferiji zgrade. Zabavište su mogla da pohađaju dela između 3 i 6 godina. Njih je po popisu 1891.god. bilo 1315.

Kasnije će se pokazati potreba za otvaranjem novim zabavišta.

LATINSKA ŠKOLA U BEČEJU

Ove škole su činile prelaz, neku vrstu mosta između osnovne škole i gimnazije. Obično su imale tri razreda. Nastava u ovim školama održavana je dva puta nedeljno, i to četvrtkom i nedeljom. U Bečeju je ova škola otvorena 1803. Šta se učilo u ovom školama? U prvom razredu između ostalog, krsti se. Vjeruj, molitva gospodnja, deset zadovesti i drugo. U drugom razredu potrebne molitve, pisane istoimenih brojeva, računanje. U trećem razredu napamet je učeno tumačenje Vjeruj, nemačko čitanje, latinski jezik, četiri vida računanja i dr.

OPŠTA ZANATSKO-TRGOVAČKA ŠKOLA

Pre 1884. zanatstvom se bavio svako ko je hteo. Od te godine donet je zakon po kome su zanatlije morale da završe stručnu školu, da budu učenici i da se oslobode (postanu zanatlije). U Bečeju je odlučeno 1885. da se otvori škola za šegrte.

GRADANSKA ŠKOLA

Ekonomski razvoj Bečaja u drugoj polovini 19. veka postavlja pred opštinu potrebu otvaranja više škole. 1894. otvorena je Građanska škola sa 6 razreda za mušku decu, a za žensku decu decu 4 razreda. Ovu školu pohađala su deca imućnijih roditelja.

U 20. veku otvara se Gimnazija 1925., Ekonomska škola 1948. (kao viša – Državna trgovačka akademija), dok Tehnička škola nastavlja tradiciju bivše Zanatsko-trgovačke škole.

VII.2. ISTORIJAT SPORTA

Pojava sporta, kao specifične društvene discipline, može se identifikovati u istorijskim relacijama onog trenutka kada se radnje ili ponašanja instinktom ili nagonom uslovljena, koja nemaju funkciju da obezbede biološku, materijalnu ili sličnu egzistencijalnu reprodukciju, a ipak su u vezi sa tom reprodukcijom, transformišu u svesne aktivnosti pojedinaca ili grupa. Dakle, sa prvim oblicima svesnog ponašanja dolazi do elemenata sporta kao specifične društvene delatnosti.

Istorija razvoja sporta predstavlja proces u kome sport kao specifična aktivnost iskazuje stepen oslobađanja čoveka. U prvim klasnim društvima sport, odnosno igra, je svojstvena svim slojevima ljudi, samo što je kod jednih izraz slobode, dokolice, zabave, dok je kod drugih igra - sport je izraz nužnosti koju nosi podela rada (sudbina robova je da zabavljaju gospodare). Ako su prvi oblici takmičenja u najvećoj meri bili izraz nužnosti, to kasnije sve više ta aktivnost iz koje potiče sport postaje izraz slobode subjekta takvog načina ponašanja. Istorija sporta se kreće od stanja prinude do stanja kada se on javlja kao imanentni sadržaj dokolice, slobodnog vremena, zabave i rekreacije. Sport je aktivnost takmičenja sa samim sobom i svojim osobinama. To je utakmica između ljudi i skupina u čijoj biti je sloboda.

Sport je manifestacija u ponašanju pojedinaca, grupa, kategorija, pa i čitavih zajednica.

Sportove delimo na dve grupe: grupne i samostalne.

Sport može biti takmičarskog ili slobodnog karaktera. Takmičarski karakter karakteriše nastup u želji za postizanjem vrhunskog rezultata. Takmičarski karakter

prevodi sport u profesionalizam, a profesionalizam izvodi sport iz sfere igre i prevodi ga u društvenu delatnost, u čijoj osnovi je obezbeđivanje sigurnosti njenih nosilaca. Slobodni karakter sporta predstavlja amaterski odnos, kada se učesnici sportom bave iz sebi poznatih razloga (zdravstveni, zabavni).

Sport u Bečeju ima dugu tradiciju. Društvo biciklista je osnovano 1872. godine, a Streljačko društvo 1878. godine. Ova društva nisu bila slična današnjim sportskim društvima, ali njihova veličina je u tome što su postavili temelj sportske aktivnosti koja se kasnije razvija kroz razvoj velikog broja sportova. To su gimnastika, atletika, fudbal, plivanje, veslanje itd. U Bečej je u leto 1911. godine doneta prva fudbalska lopta, kada je i počeo da se igra fudbal. Danas u opštini deluje preko pedeset sportskih klubova. Sa najznačajnim rezultatima i najdužom tradicijom u ligaškom takmičenju izdvajaju se fudbal, vaterpolo, košarka, rukomet, borilački sportovi i tenis.

VII.3. SPISAK SPORTSKIH OBJEKATA

R.br.	Mesto	Opština	Naziv objekta	Namena
1.	B.Gradište	Bečej	Sportska sala O.Š. S.Marković	Nastava fiz.vaspitanja
2.	B.Gradište	Bečej	Kuglana	Kuglanje,takmičenja
3.	B.Gradište	Bečej	Sala za stoni tenis	Stoni tenis,takmičenje
4.	B.Gradište	Bečej	SC ``Đorđe Tapavica``	Fudb.stadion,rukomet,košarka
5.	B.Gradište	Bečej	Hipodrom u izgradnji	Konjički sport-trening
6.	B.P.Selo	Bečej	Sportska sala O.Š. Šamu Mihalj	Nastava fiz.vaspitanja
7.	B.P.Selo	Bečej	Sportski tereni O.Š. Šamu Mihalj	Nastava fiz.vaspitanja
8.	B.P.Selo	Bečej	Sportski tereni	Rukomet,košarka,odbojka-takmičenja
9.	B.P.Selo	Bečej	Fudbalski teren FK Jedinstvo	Fudbal
10.	B.P.Selo	Bečej	Streljana Lovačk. društv. „Zec„	Streljštvo,takmičenja
11.	Bečej	Bečej	Sportska sala O.Š. S.Đurkić	Nastava fiz.vaspitanja
12.	Bečej	Bečej	Tereni O.Š. S.Đurkić	Nastava,rukomet,koš.odbojka,fudbal
13.	Bečej	Bečej	Sportska sala DTV Partizan	Sportske aktivnost-/nema usl za takm.
14.	Bečej	Bečej	Sportski tereni DTV Partizan	Košarka, odbojka,rukomet,rekreacija
15.	Bečej	Bečej	Sportska sala Gimnazije	Nastava fiz.vaspitanja
16.	Bečej	Bečej	Sportski tereni Gimnazije	Košarka, odbojka,fiz.vaspitanje
17.	Bečej	Bečej	Sportska hala OSC Mladost	Rukomet,košarka,odbojka,gimnastika...

18.	Bečej	Bečej	Zatvoreni bazen OSC Mladost	Plivanje,vaterpolo,rekreacija
19.	Bečej	Bečej	Otvoreni bazen OSC Mladost	Plivanje,vaterpolo,rekreacija
20.	Bečej	Bečej	Teniski tereni OSC Mladost	Tenis,takmičenja
21.	Bečej	Bečej	Sportska sala Spec.škole Bratstvo	Nastava fiz.vaspitanja
22.	Bečej	Bečej	Tereni O.Š. Z.Gložanski	Košark.fudbal.odbojka,ruko met,nastava
23.	Bečej	Bečej	Sala O.Š.Z.Gložanski	U izgradnji
24.	Bečej	Bečej	Tereni Tehničke škole	Rukomet,košarka,nastava fiz. vaspit.
25.	Bečej	Bečej	Tereni O.Š. Šetefi Šandor	Rukomrt,košarka,nastava fiz.vaspit.
26.	Bečej	Bečej	Sportska sala O.Š. Petefi Šandor	Nastava fiz.vaspitanja
27.	Bečej	Bečej	Sportska sala O.Š. Šamu Mihalj	Nastava fiz.vaspitanja
28.	Bečej	Bečej	Tereni O.Š. Šamu Mihalj	Fudb.koš.odbojk.nastava fiz. vasp.
29.	Bečej	Bečej	Fudbalski stadion FK Bečej	fudbal
30.	Mileševo	Bečej	Fudbalski teren FK Borac	fudbal
31.	Radičević	Bečej	Fudbalski teren FK Mladost	fudbal
32.	Radičević	Bečej	Sala O.Š. Z.Gložanski-Radičević	Nastava fiz.vaspitanja
33.	Radičević	Bečej	Tereni O.Š.Z.Gložanski-Radičev.	Košarka ,odbojka,nastava fiz.vaspit.
34.	Bečej	Bečej	Hipodrom u izgradnji	Konjički sport-takmičenja
35.	Bečej	Bečej	Strelište u izgradnji	Trap,takmičenja
36.	Bečej	Bečej	Strelište u izgradnji	Streličarska takmičenja

VII.4. KAKO OPŠTINSKA VLAST MOŽE DA UTIČE NA EKONOMSKI RAZVOJ LOKALNE ZAJEDNICE

